

Diagnosi d'inclusió i exclusió social i Propostes d'actuació en el marc del Pla Local d'Acció Comunitària Inclusiva de Canovelles

Ajuntament de Canovelles

Juliol 2024

Diputació
Barcelona

Direcció i finançament

Servei de Convivència, Diversitat, Infància i Persones Grans
Àrea de Sostenibilitat Social, Cicle de Vida i Comunitat

Encàrrec

Ajuntament de Canovelles

Número expedient PMT

2023/0002385

Coordinació

Pau Guallar Guerra

Realització (treball de camp, material gràfic i fotogràfic, anàlisi i redacció):

D-CAS (Col·lectiu d'Analistes Socials)

Índex

1. Presentació	8
1.1. El suport tècnic del Servei de Convivència, Diversitat, Infància i Persones Grans	6
2. Marcd'actuació: Plalocal d'acció comunitària inclusiva (PLACI)	8
2.1. Què són els PLACI?	8
2.2. Diagnosi del PLACI	9
2.3. Metodologia de diagnosi	10
2.4. Indicadors guia	12
3. Conceptes clau del PLACI	14
4. Inclusió material a Canovelles	8
5. Inclusió relacional a Canovelles	24
5.1. Xarxa familiar	25
5.2. Xarxa veïnal	28
5.3. Xarxa d'amistats	34
5.4. Relacions comercials	35
5.5. Inclusió laboral	44
6. Inclusió ciutadana	47
6.1. Disponibilitat d'espais públics oberts	48
6.3. Valoracions dels espais públics oberts	60
6.3. Disponibilitat d'equipaments comunitaris	65
6.4. Valoracions dels equipaments comunitaris de Canovelles	77
6.5. Participació social i associativa	83
7. Governança: aspectes transversals	103
8. Propostes de línies d'acció	105

1. Presentació

El Pla d'actuació de mandat de la Diputació de Barcelona concreta el seu compromís institucional en un desenvolupament sostenible i assumeix com a propis els Objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides.

En aquesta sentit, el Servei de Convivència, Diversitat i Cicle de Vida de l'Àrea de Sostenibilitat Social, Cicle de Vida i Comunitat s'alinea amb l'ODS 10, que preveu reduir la desigualtat entre persones i territoris i afavorir la inclusió a partir de la lluita contra les vulnerabilitats, l'11, que vetlla per aconseguir uns governs locals inclusius, segurs i resilients i el 3, que vetlla per una vida sana i promou el benestar per a totes les persones de totes les edats.

Les ciutats i els pobles són l'escenari de la vida quotidiana on les persones construeixen una vida en comú, comparteixen espais veïnals, estableixen relacions als espais públics, intercanvis comercials, educatius i culturals en entorns de proximitat sempre diversos i complexos.

Els governs locals tenen una doble missió:

- per un costat, garantir a les persones el ple dret a viure i gaudir de la ciutat, garantint la igualtat d'oportunitats i espais lliures de discriminacions,
- i per l'altra generar espais oberts on relacionar-se i ser participants de la vida pública, a partir d'una estratègia de convivència inclusiva.

Per aquest motiu el Servei treballa la promoció de les polítiques públiques d'igualtat en la diversitat, --especialment en els eixos cultural i generacional-- i la promoció de la convivència com a pilar de pobles i ciutats cohesionats. Amb un enfocament transversal, que dona suport a l'impuls de les polítiques d'acollida i ciutadania intercultural, accions per la igualtat de tracte i la no-discriminació, el foment de la inclusió social, la convivència i el dret a la ciutat, amb especial atenció a la mediació ciutadana, i la promoció de polítiques de cicle de vida (infància, adolescència i persones grans).

1.1.El suport tècnic del Servei de Convivència, Diversitat, Infància i Persones Grans

El Servei de Convivència, Diversitat, Infància i Persones Grans presta suport tècnic als ens locals en totes aquelles actuacions relacionades amb el disseny d'estratègies organitzatives i d'actuacions en els àmbits de la diversitat, la no discriminació i per una convivència inclusiva.

El suport tècnic es defineix com un acompanyament, expert i qualificat, construït a partir dels coneixements i l'experiència acumulats i compartits amb els ens locals -en el marc dels grups de treball, seminaris, jornades i espais de formació- i la reflexió acadèmica.

El suport tècnic es basa en el treball particularitzat i adaptat a les característiques i necessitats plantejades per cada ens local. Es pot classificar en quatre modalitats d'assessorament i/o acompanyament professional:

- Acompanyament en la creació i/o reforç d'equips de coordinació. S'aposta pel treball col·laboratiu, per la generació d'espais de reflexió que possibiliten l'aprenentatge i la construcció de coneixement i faciliten l'abordatge de situacions multicausals i complexes. Aquesta metodologia ajuda a identificar oportunitats de vinculació i col·laboració dins la pròpia administració i també amb agents externs.
- Assessorament en la configuració i/o reforç d'equips d'actuació en pro de la convivència, en els diferents espais de relació social. Es treballa amb equips municipals interdisciplinaris i, si s'escau, amb la implicació d'agents externs.
- Suports individualitzats. Assessoraments adreçats als tècnics municipals en la definició, disseny i avaluació de serveis i/o programes. Implica l'anàlisi de materials i d'altres experiències municipals, i el contrast de les actuacions amb d'altres realitats locals.
- Acompanyaments i assessoraments tècnics que deriven en la definició i realització d'accions formatives dissenyades a mida tenint en compte les necessitats concretes de l'ens local.

En el marc del Catàleg de Serveis 2023, el Servei de Convivència, Diversitat, Infància i Persones Grans ha donat suport tècnic mitjançant els recursos següents:

- Plans locals d'acció comunitària inclusiva (PLACI)
- Acollida i ciutadania intercultural
- Eines per a la planificació de les polítiques d'infància i adolescència
- Espais d'intercanvi dels plans locals d'acció comunitària inclusiva
- Implementació de mesures alternatives a la sanció econòmica (MASE)
- Projectes estratègics en l'àmbit de l'envelliment actiu

- Promoció de la convivència als espais públics, comunitats de veïnat i equipaments municipals
- Promoció de la igualtat de tracte i la no-discriminació

2. Marc d'actuació: Pla local d'acció comunitària inclusiva (PLACI)

El present document conté una diagnosi d'inclusió i exclusió social a Canovelles. Concretament, s'enfoca en les dinàmiques d'inclusió i exclusió en la vida comunitària tant de tipus informal i privat (relacions familiars, veïnals, d'amistat); com de tipus més públic i obert (relacions associatives i de participació en la vida pública).

Aquesta diagnosi, amb l'enfoc mencionat, té la missió de ser l'avantsala d'un Pla local d'acció comunitària inclusiva (PLACI) a Canovelles.

2.1. Què són els PLACI?

Els PLACI són planificacions destinades a reforçar l'acció comunitària de les polítiques públiques locals, afavorint que persones amb interessos o necessitats comuns puguin identificar les necessitats/voluntats compartides que tenen i implicar-se en relacions col·laboratives per donar-hi resposta conjuntament.

L'acció comunitària que es reforça des dels PLACI és aquella generadora de inclusió social: en aquest sentit, es busca reduir les desigualtats i les discriminacions socials a través de l'enfortiment de les xarxes de relació social i l'obertura dels grups socials a la diversitat.

Un PLACI se centra en l'acció comunitària perquè concep la comunitat com una font natural de recursos i oportunitats i reconeix que els drets individuals de les persones no poden fer-se efectius sense el desenvolupament d'unes relacions comunitàries, on la persona troba els recursos i oportunitats per esdevenir ciutadà actiu.

Així doncs, la premissa d'un PLACI és que la solució als reptes d'exclusió i convivència de les ciutats no pot venir només de l'administració sinó que ha de venir també de la capacitat de resposta del teixit social i productiu de la societat.

L'impuls d'un PLACI per part dels ajuntaments és actualment especialment necessària perquè es constata que s'estan debilitant els vincles i lideratges comunitaris de base municipal: vincles veïnals, associatius i de barri, entre d'altres.

Tenint en compte aquesta orientació i premisses, l'objectiu d'un PLACI pot resumir-se en:

- Desenvolupar una política social no assistencialista, basada en la promoció de la implicació comunitària dels ciutadans, com a principal factor de protecció contra l'exclusió social.

2.2. Diagnosi del PLACI

Per tal de definir una PLACI fonamentat en les necessitats i oportunitats de la realitat comunitària de Canovelles, s'ha realitzat una diagnosi dirigida a:

- Identificar les potencialitats i debilitats del teixit comunitari de Canovelles.
- Mapejar els recursos i actors de desenvolupament comunitari existents al municipi.
- Recollir propostes per reforçar el teixit comunitari i la inclusió en els propers anys.

2.3. Metodologia de diagnosi

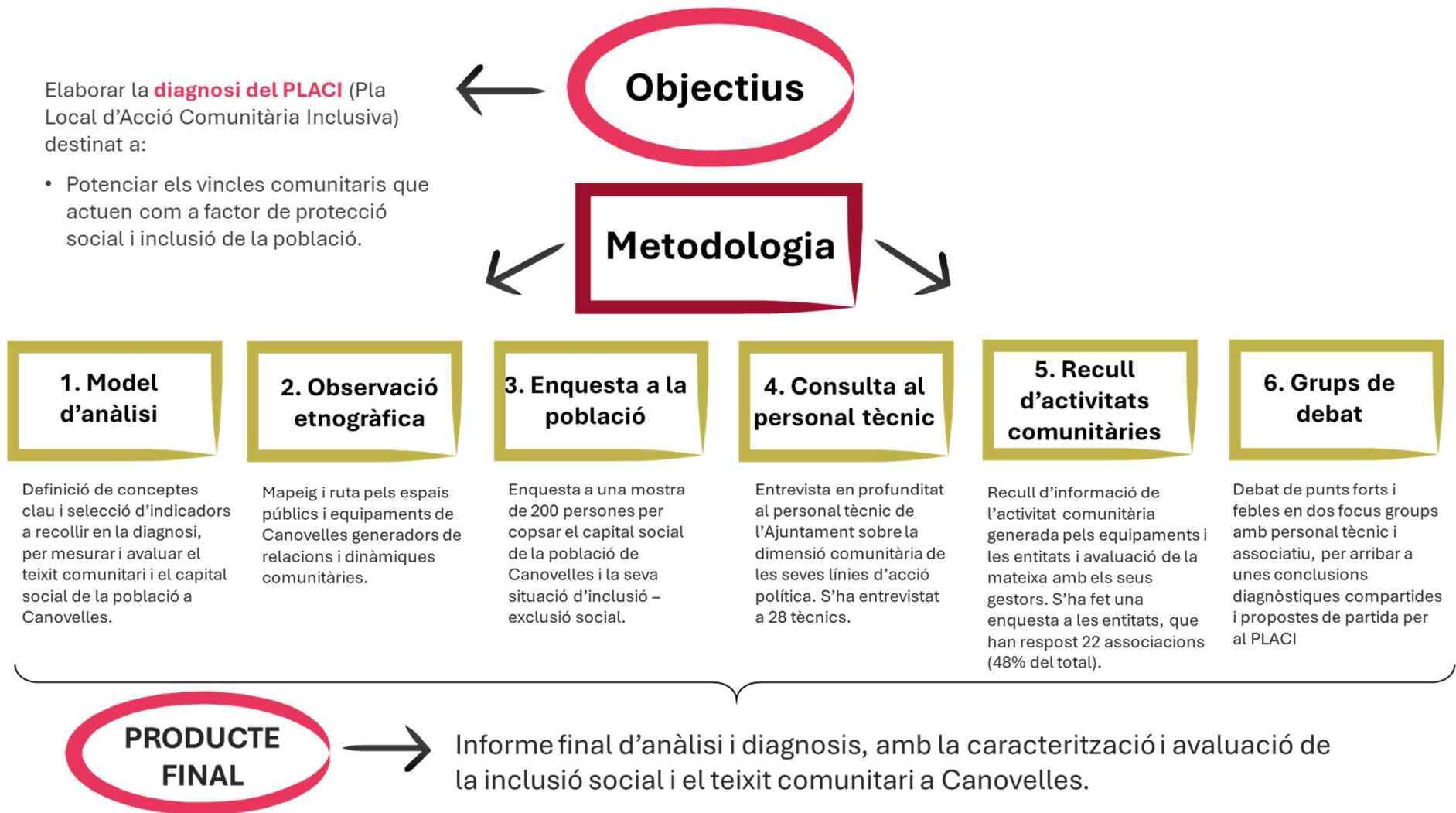
La present diagnosi s'ha centrat en radiografiar el teixit comunitari existent a Canovelles, a partir d'una selecció d'indicadors sobre:

- Capital social i vinculacions amb el municipi de la població general
- Espais públics informals de relació social: disponibilitat, tipus i ús d'espais públics que funcionen com a llocs de trobada.
- Equipaments i serveis que acullen i dinamitzen acció comunitària
- Teixit associatiu: característiques, projectes, dinàmiques participatives, interrelació entre el teixit associatiu.
- Teixit productiu i comercial del municipi: nombre, tipus i evolució.
- Vincles i accions comunitàries desplegades per les diferents regidories.
- Espais de co-governança i participació comunitària

La selecció d'indicadors permet identificar punts forts i febles, així com tendències de canvi, en el teixit comunitari de la ciutat, especialment en relació amb tot allò que fa una funció d'inclusió social.

La diagnosi queda contextualitzada en una anàlisi sociodemogràfica de Canovelles, que resumeix els condicionants estructurals més importants de la vida comunitària de la ciutat.

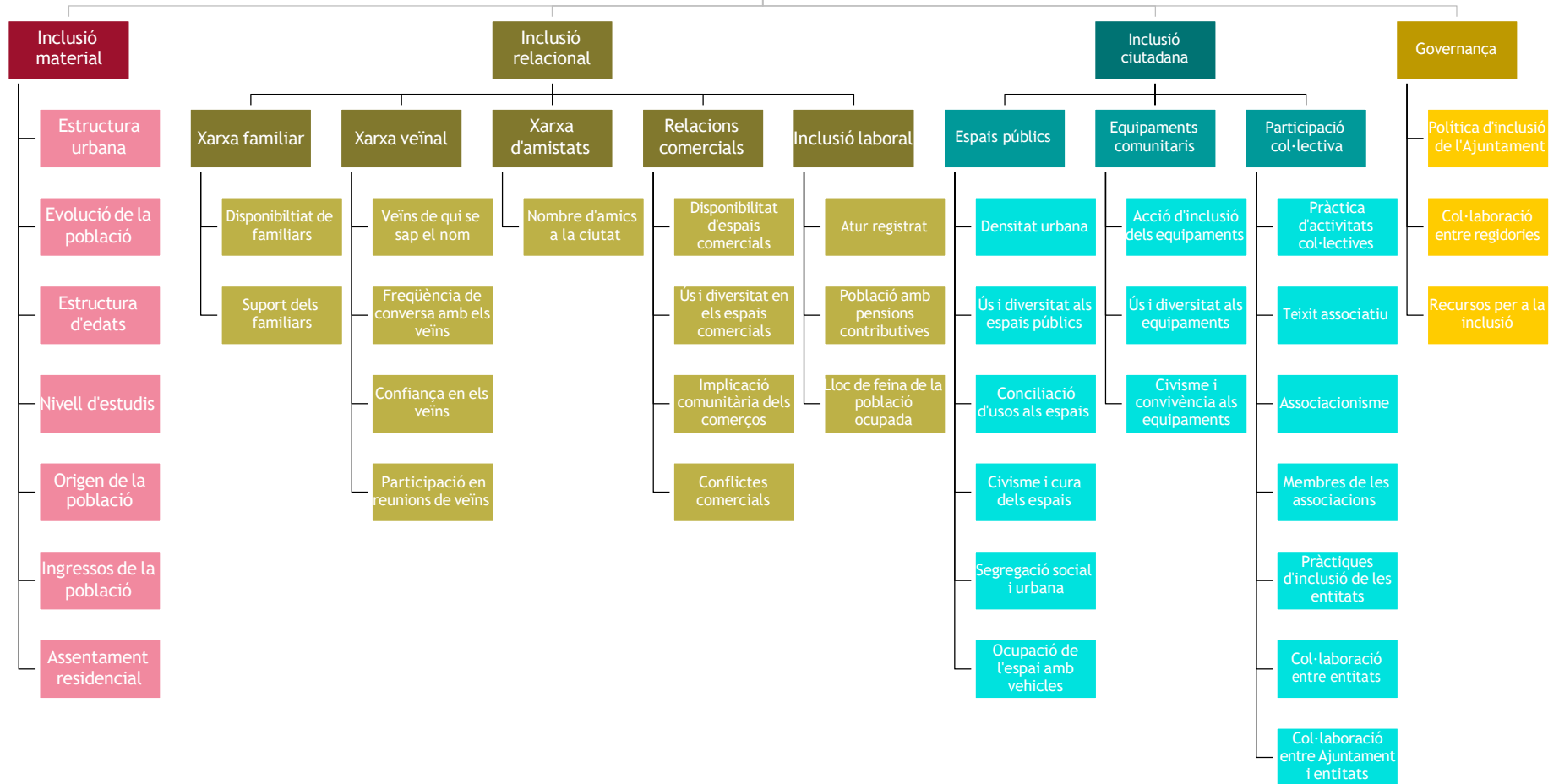
Per a la recollida dels indicadors i el seu anàlisi diagnòstic, s'han seguit els passos que resumeix el diagrama següent:

2.4. Indicadors guia

La diagnosi que s'exposa en aquest document ha estat guiada per una selecció d'indicadors que mesuren la situació de la població de Canovelles envers als tres grans eixos de la inclusió social (inclusió material, relacional i ciutadana):

Indicadors diagnosi local d'inclusió

3. Conceptes clau del PLACI

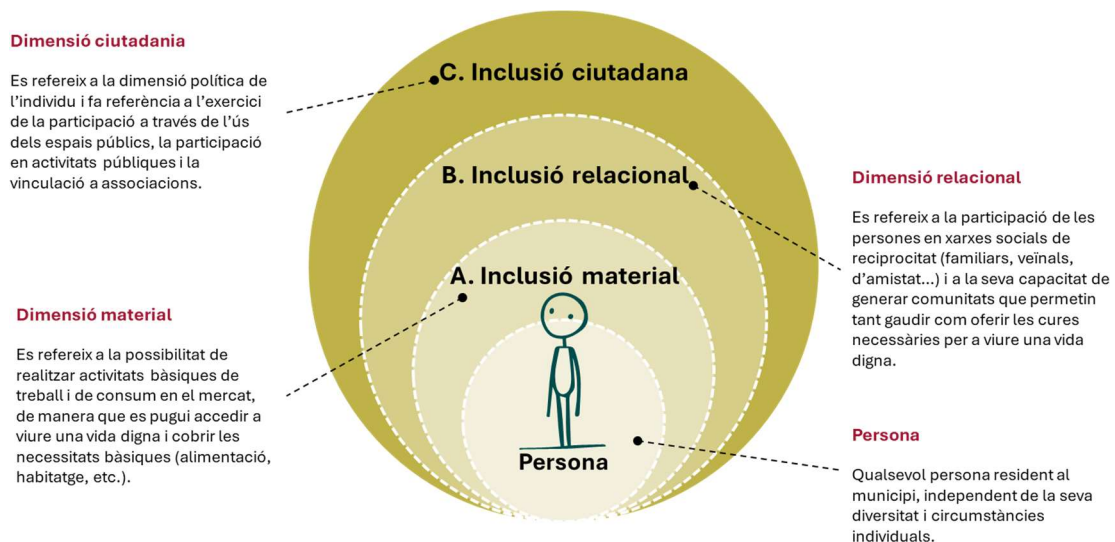
Inclusió social

La inclusió social fa referència a la participació plena i igualitària de qualsevol persona en la societat. Consisteix a garantir que les persones tinguin els mateixos drets, oportunitats i accés als recursos i serveis necessaris per a la seva integració.

Els eixos bàsics de la inclusió són:

- **Eix material:** es refereix a la possibilitat de realitzar activitats bàsiques de treball i de consum en el mercat, de manera que es pugui accedir a viure una vida digna i cobrir les necessitats bàsiques (alimentació, habitatge, etc.).
- **Eix relacional:** es refereix a la participació de les persones en xarxes socials de reciprocitat (familiars, veïnals, d'amistat...) i a la seva capacitat de generar comunitats que permetin tant gaudir com oferir les cures necessàries per a viure una vida digna.
- **Eix de ciutadania:** es refereix a la dimensió política de l'individu i fa referència a l'accés i exercici de la participació civil a través de la implicació associativa i la participació en esdeveniments públics.

Il·lustració 1. Dimensions de la inclusió social

Font: D-CAS (Col·lectiu d'Analistes Socials)

Una política municipal d'inclusió és la que promou la igualtat d'oportunitats i d'accés als recursos, serveis i beneficis que ofereix el municipi a tots els seus ciutadans i ciutadanes, independentment de la seva diversitat i circumstàncies individuals, avançant així cap a ciutats i pobles més justos i equitatius.

Comunitat

Una comunitat és un grup de persones que comparteixen algun element comú, com pot ser:

- L'espai o territori on viuen
- L'ús d'un recurs
- Característiques socials (religió, professió, ètnia, ideologia, aficions...)
- Un objectiu o reivindicació

En major o menor mesura, formar part d'una comunitat implica que els seus membres:

- Comparteixen algun tipus d'interès comú.
- Comparteixen valors comuns.
- Mantenen interacció social.
- Comparteixen un sentit de pertinença o identificació comuna.
- Es recolzen mútuament (el suport pot ser emocional, social, financer, material...).
- Tenen una estructura organitzativa que facilita la presa de decisions i la planificació i execució d'activitats.

Capital social

El capital social es refereix als recursos que les persones tenen accés gràcies a les seves relacions socials.

Aquests recursos poden ser tangibles, com l'accés a oportunitats d'ocupació, o intangibles, com el suport emocional o el consell.

El capital social és un actiu valuós que pot millorar manera significativa la qualitat de vida d'una persona, el seu benestar i les seves oportunitats d'èxit en diverses àrees.

Tanmateix, és important reconèixer que el capital social també pot ser exclusiu i perpetuar desigualtats si certs individus o grups estan sistemàticament marginats o si les xarxes es basen en la reciprocitat exclusiva.

Els beneficis del capital social per a una persona inclouen:

- **Accés a Informació i recursos:** A través de les seves xarxes, les persones poden accedir a informació valuosa, recomanacions, i recursos que d'una altra manera no estarien disponibles.
- **Suport social i emocional:** Les xarxes de relacions proporcionen suport emocional, la qual cosa és crucial en temps d'estrès o crisi. Tenir algú amb qui parlar i que ofereixi empatia pot tenir un impacte positiu significatiu en la salut mental.
- **Capacitat d'influència i poder:** Una xarxa social robusta pot augmentar la influència i el poder d'una persona, permetent-li mobilitzar recursos, persuadir o fer pressió sobre d'altres més efectivament.

- **Sentit de pertinença i seguretat:** Estar connectat amb altres pot proporcionar un sentit d' identitat i pertinença. Saber que es compta amb altres afegeix una capa de seguretat en la vida quotidiana.
- **Oportunitats de desenvolupament personal i professional:** El capital social pot obrir portes a noves oportunitats d' aprenentatge i desenvolupament, tant en el personal com en el professional.
- **Millora de la salut física:** Hi ha evidència que suggereix que tenir xarxes socials sòlides pot portar a una millor salut física, ja que el suport social pot promoure comportaments saludables.
- **Facilitació de la confiança i la cooperació:** En comunitats on el capital social és alt, hi ha un major nivell de confiança i disposició a col·laborar, la qual cosa pot portar a una major eficiència i productivitat en activitats grupals.
- **Resiliència en temps de crisi:** Les persones amb xarxes de suport fortes tendeixen a ser més resilients en temps de crisi, ja sigui per desastres naturals, crisis econòmiques o problemes personals.

Acció comunitària

L'acció comunitària és una metodologia d'intervenció social que desenvolupa el capital social de les persones a través del foment de les comunitats. Busca facilitar que persones amb interessos comuns s'uneixin, puguin identificar les necessitats que tenen i impulsar projectes per donar resposta conjuntament.

Cohesió social

La cohesió social és la qualitat d'una societat formada per individus que es recolzen mútuament i lliurement. Les ciutats i pobles són, històricament, els espais on es construeix i manifesta la cohesió social.

4. Inclusió material a Canovelles

Els indicadors de context sociodemogràfic i urbà permeten aproximar-nos a les condicions i desigualtats materials de vida de la població de Canovelles. Les condicions materials de vida són coordenades bàsiques que condicionen en gran mesura les dinàmiques d'inclusió i exclusió de la població a nivell relacional i participatiu.

Els indicadors bàsics analitzats són:

- A. Estructura urbana
- B. Evolució de la població
- C. Estructura d'edat de la població
- D. Nivell d'estudis de la població
- E. Origen geogràfic de la població
- F. Ingressos de la població
- G. Assentament residencial

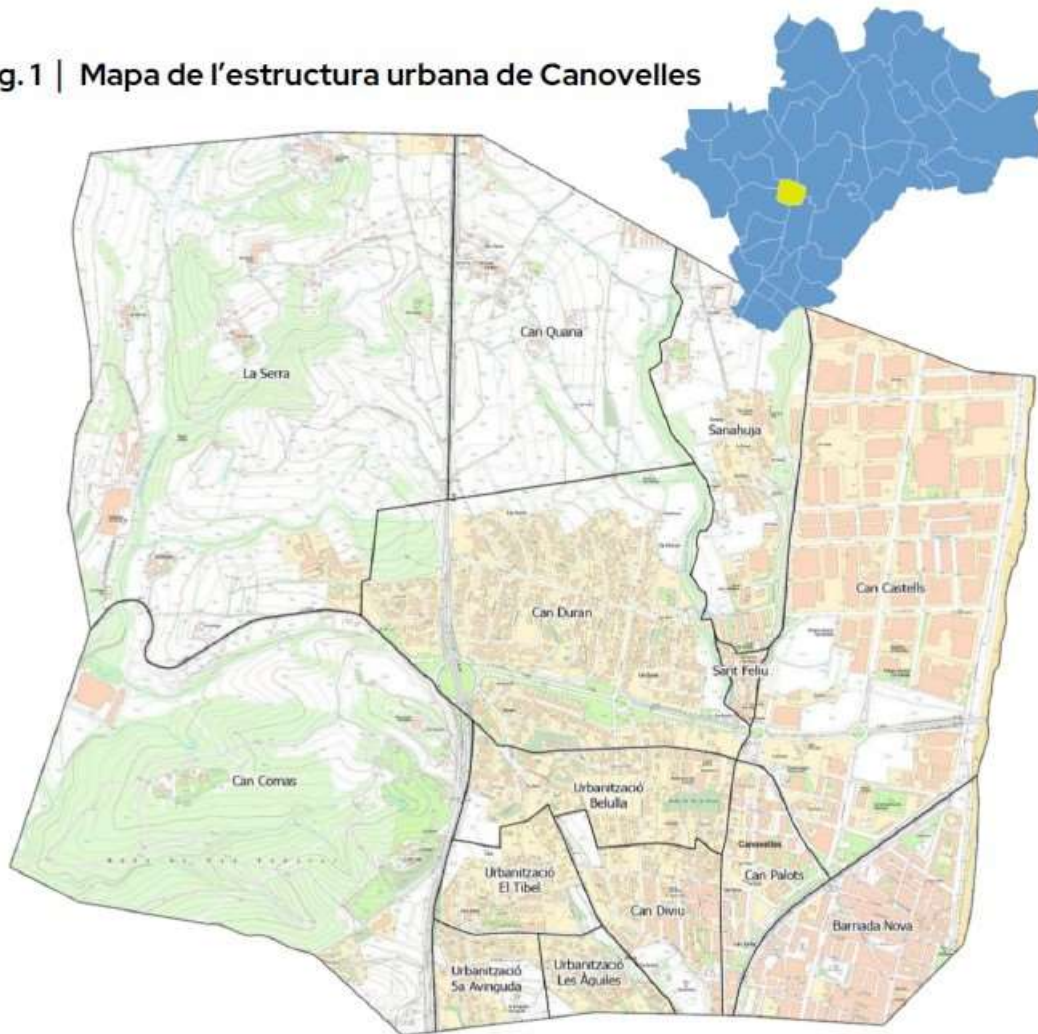
A. Estructura urbana

El municipi de Canovelles està a la comarca del Vallès Oriental. Limita al sud i sud-est amb Granollers, ciutat capital de la comarca, amb la qual forma un continu urbà.

El municipi es divideix en un nucli urbà compacte format pels barris de la Barriada Nova, delimitat per la via ferroviària i la resta de nuclis, que es troben per sobre de la via: Can Palots; els veïnats de Can Diviu, Sant Felix i Sanahuja; les urbanitzacions de Les Àligues, Quinta Avinguda, El Tibel, Bellulla i Can Duran; les zones rurals amb masies aïllades de Can Comas, La Serra i Can Quana.

La via del tren representa una separació física, social i simbòlica molt rellevant a Canovelles.

Fig.1 | Mapa de l'estructura urbana de Canovelles

Font: Ajuntament de Canovelles

A 2022 Canovelles compta amb un total de 6.003 immobles d'ús residencial, segons dades del Cadastre, per a una població de 16.761 habitants.

La tipologia del parc d'habitatges és majoritàriament d'habitatges plurifamiliars, sent un 86,1 % d'edificis col·lectius a la Barrada Nova i Can Palots, és a dir, gairebé el 90 % dels habitatges del nucli urbà es troben en blocs de pisos i comunitats de veïns. Aquest percentatge disminueix fins el 15,9 % per als veïnats a l'oest del nucli urbà.

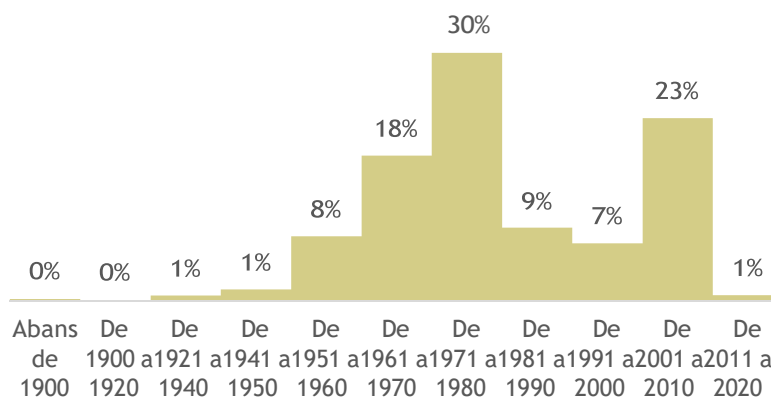
La dimensió mitjana de l'habitatge per habitant és de 17,4 m²/habitant, malgrat que a la secció censal 2, al sud de la Barrada Nova, aquesta xifra es redueix fins els 6,5 m²/habitant.

En relació amb l'antiguitat i la qualitat constructiva del parc d'habitatges, el 57 % dels habitatges de Canovelles són anteriors a l'any 1981 i, per tant, construïts en quasi tots els casos abans que entrés en vigor la Norma Bàsica de l'Edificació (NBE), publicada el 1977, que va regular els requisits mínims a complir en el sector de l'edificació.

A més, el 1981 es van establir les condicions acústiques i les condicions de protecció contra incendis als edificis. La gran majoria dels habitatges de la Barriada Nova no reuneixen aquests requisits perquè són anteriors a la norma.

En correlació amb la concentració d'habitatge en pitjor estat a la Barriada Nova, trobem una clara segregació de la població més vulnerable i en situació d'exclusió social en aquest barri.

Habitatges principals per any de construcció.
Canovelles 2021

Font: INE

Tant el personal tècnic entrevistat com els indicadors reflecteixen que **hi ha un deteriorament greu d'alguns edificis d'habitatges de la Barriada Nova**. Les millores en aquests edificis són difícils de portar endavant degut a la rotació i precarietat dels veïns que es concentren en aquestes comunitats, creant una segregació urbana evident de la vulnerabilitat i l'exclusió social a Canovelles.

La desorganització, precarietat i inestabilitat residencial a les comunitats de veïns més vulnerables fa molt difícil que es puguin beneficiar dels ajuts destinats a millores energètiques, de conservació i d'eliminació de barreres arquitectòniques. Aquestes comunitats necessitarien un acompanyament institucional molt intens per poder-les portar endavant.

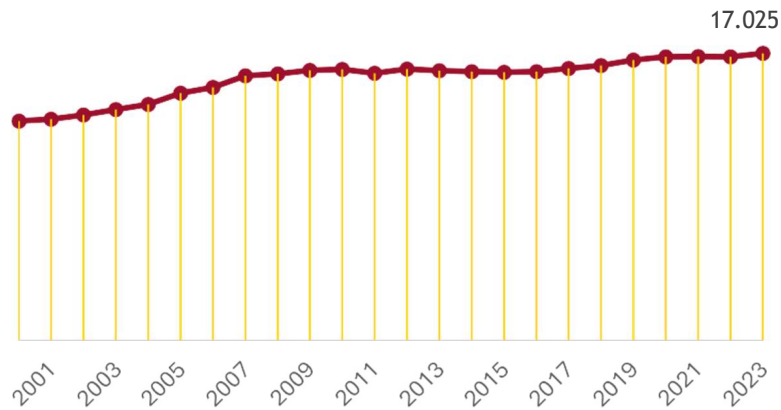
En casos de risc imminent per a la seguretat pública es fan mediacions per aconseguir reparacions urgents dels edificis (ex. aturar desprendiments de les façanes o fuites d'aigua) però **es troba a faltar un servei que acompanyi les comunitats de veïns de manera proactiva per aconseguir un millor manteniment i, alhora, promoure mesures d'accessibilitat arquitectònica**.

B. Evolució de la població

Canovelles va experimentar un augment de població considerable entre el 2000 i el 2010. A partir d'aquell any i fins el 2016, es va produir un estancament de la població, vinculat a la frenada de les migracions estrangeres i la crisi del mercat immobiliari.

Des de 2017 s'observa una represa del creixement poblacional, amb un augment net d'unes 200 persones per any. A 2023, la població total empadronada és de 17.025 habitants.

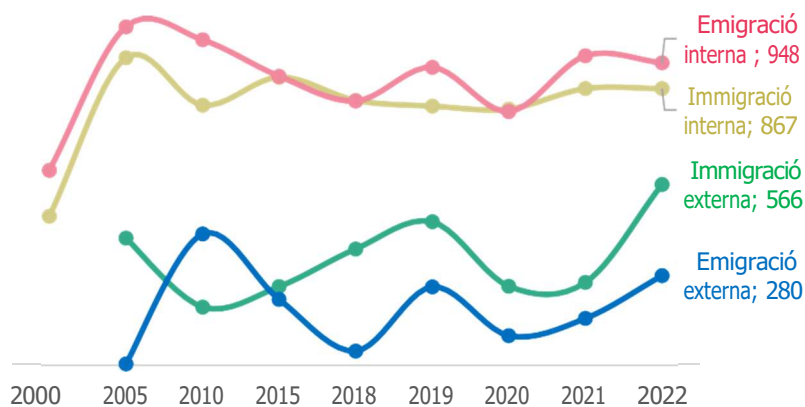
Evolució de la població total a Canovelles

Font: Idescat

El creixement demogràfic actual es deu sobretot al saldo positiu de migracions estrangeres. A partir de l'any 2015 i després de la frenada de les migracions internacionals per la crisi econòmica, Canovelles enregistra un augment de la immigració i una davallada de les emigracions estrangeres. Al mateix temps, l'entrada i sortida de població nacional tendeix a saldos negatius.

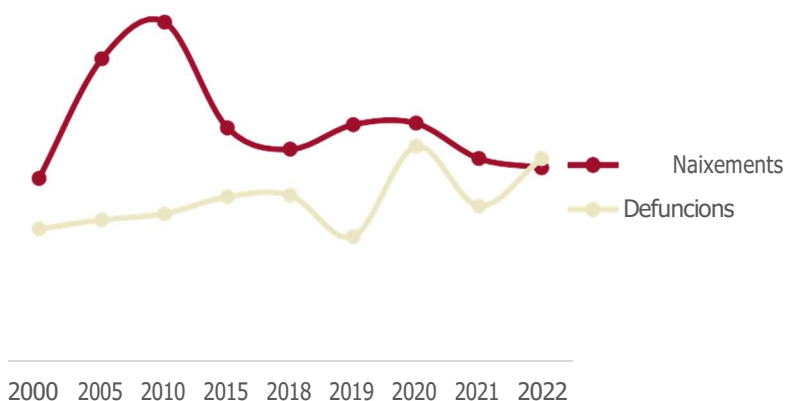
Evolució del creixement migratori. Canovelles

Font: Idescat

Pel que fa a la natalitat, hi ha una davallada en el nombre de naixements des de 2020. L'any 2022 s'han produït 127 naixements. Pel que fa a les defuncions, es van mantenir per sota dels naixements fins l'any 2021, però l'any 2022 han superat per primer cop el nombre de naixements, donant lloc a un **saldo natural negatiu**. Aquest fet accentua l'envelliment i pèrdua de la població assentada al municipi.

Evolució del creixement natural. Canovelles

Font: Idescat

C. Estructura d'edats de la població

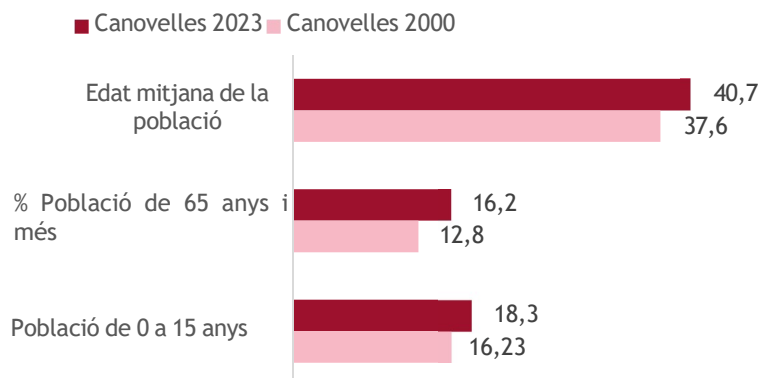
En les dues darreres dècades s'ha produït a Canovelles un canvi demogràfic molt important:

- Per una banda, **la població infantil i adolescent s'ha duplicat**. Aquest fet es manifesta en el carrer, on augmenta la demanda d'espais per jugar i trobar-se, i també en els serveis i equipaments, on es reclamen més ajuts i activitats per infants i adolescents.
- D'altra banda, **ha augmentat tota la població major de 40 anys**. En els carrers es detecta més presència de gent gran, la qual ha de conviure amb la població infantil i adolescent en els espais públics. En els serveis, especialment en els sanitaris i socials, l'envelliment de la població adulta genera més demanda d'atenció sanitària i d'ajuts a la dependència.

Les tendències demogràfiques comentades a nivell general amaguen dues estructures d'edat molt diferenciades entre la població autòctona i estrangera.

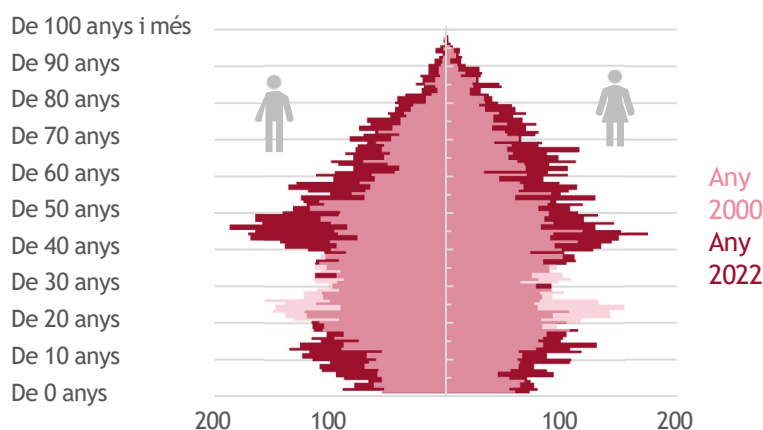
- Per una banda, la població autòctona es concentra en les edats majors de 45 anys.
- Per una altra banda, la població nascuda a l'estranger es concentra en les edats entre els 20 i 45 anys, sent per tant un grup amb més potencial de natalitat. La població estrangera de més de 45 anys és per ara minoritària però es va ampliant a mesura que passa el temps.
- La població infantil, molt nombrosa, és majoritàriament de nacionalitat espanyola, si bé l'origen dels seus pares és en pràcticament la meitat de casos estranger.

Comparativa d'indicadors d'envelliment (2000-2023)

Font: Idescat

Evolució de l'estructura d'edats i sexes a Canovelles

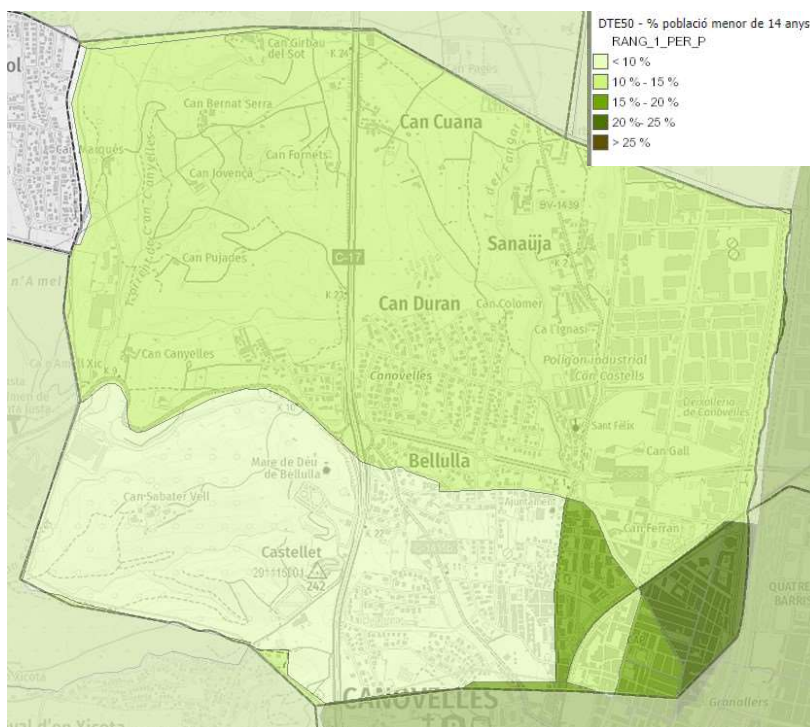
Font: Idescat

La població menor de 14 anys es concentra en la zona de la Barriada Nova, que és on menys espai de zones verdes de joc hi ha disponibles i on els habitatges són més petits.

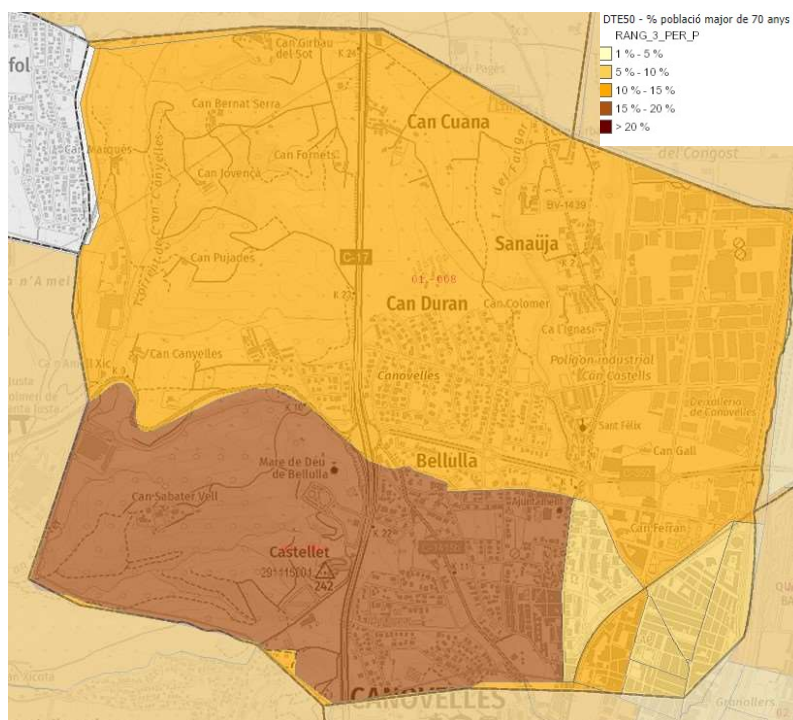
En canvi, la població major de 70 anys es concentra en la part Oest, per sobre de la via del tren, en les diferents urbanitzacions i disseminats, justament on els habitatges són més grans, hi ha menys densitat de població i més distància dels serveis i del comerç.

En suma, hi ha un gran desencaix entre les necessitats demogràfiques de la població actual de Canovelles i la realitat urbana i d'habitatge del municipi.

Diagnosi d'inclusió i exclusió social i Propostes d'actuació en el marc del Pla Local d'Acció Comunitària Inclusiva de Canovelles

Font: Sitmun

Font: Sitmun

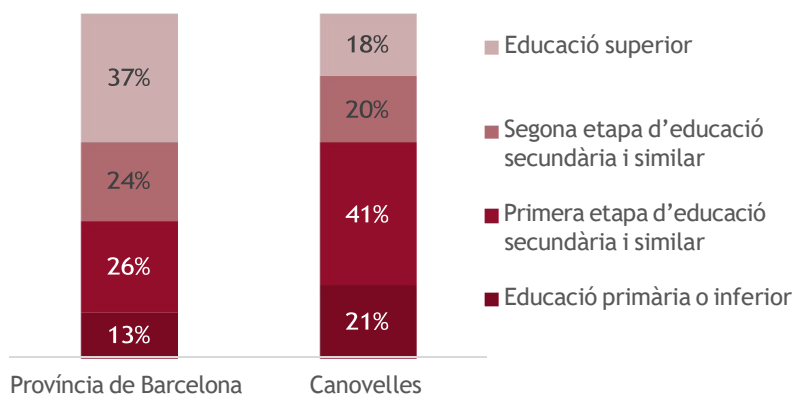
D. Nivell d'estudis de la població

Hi ha una sobrerepresentació de persones sense educació postobligatòria - és a dir, només amb estudis obligatoris o inferiors - en la població de Canovelles.

El nivell d'instrucció insuficient comporta una baixa qualificació per al treball i per tant més risc de precarietat a nivell d'ingressos. A més, és una desavantatge a molts altres nivells, doncs dificulta l'aprenentatge de la llengua, l'accés i comprensió de la informació, la participació social, etc.

Es fa evident, així, que la formació al llarg de la vida i la compensació de desigualtats educatives requereixen un treball constant a Canovelles.

Nivell de formació assolit per la població de 15 i més anys. Any 2022

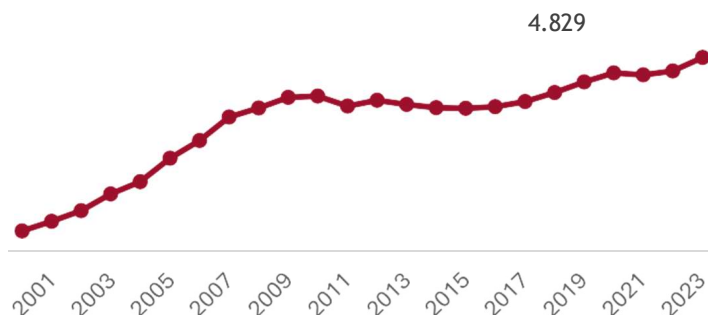
Font: Idescat

E. Origen geogràfic de la població

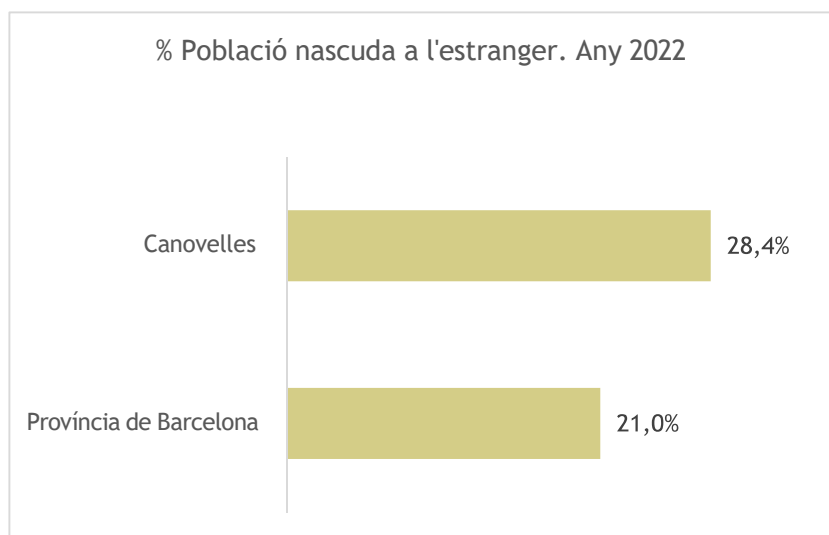
L'any 2023 hi ha 4.829 persones nascudes a l'estranger empadronades a Canovelles, representant un 28,4% de la població total, per sobre del percentatge del conjunt de la província (21%). L'evolució del nombre de persones estrangeres a Canovelles és clarament ascendent des de l'any 2015.

Una característica de la població estrangera de Canovelles és la seva concentració a la Barriada Nova, per l'oferta d'habitatge més assequible, de lloguer, la major proximitat als serveis i als propis paisans. A la Barriada Nova, la població estrangera representa gairebé el 50% de la població.

Evolució de la població nascuda a l'estranger
Canovelles

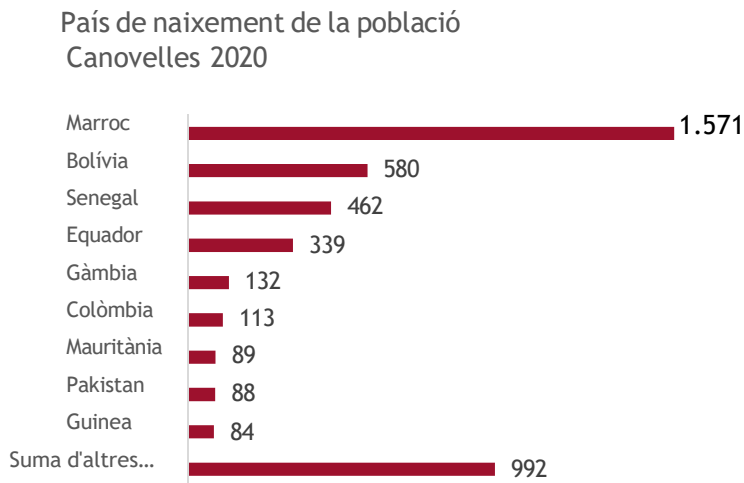

Font: Idescat

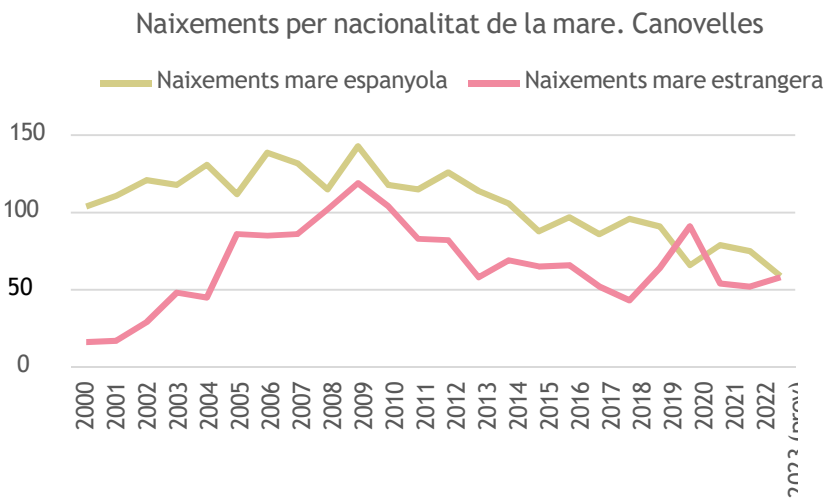
Font: Idescat

La població estrangera prové majorment del Marroc, si bé són també importants els col·lectius llatinoamericans i subsaharians. Aquesta composició d'orígens implica reptes a nivell de comunicació i comprensió tant oral com escrita.

Font: Idescat

Els nivells de natalitat a Canovelles s'estan mantenint sobre tot per l'aportació de la població d'origen estranger. Des de l'any 2020, els naixements de mare de nacionalitat estrangera han igualtat el nombre de naixements de mare espanyola.

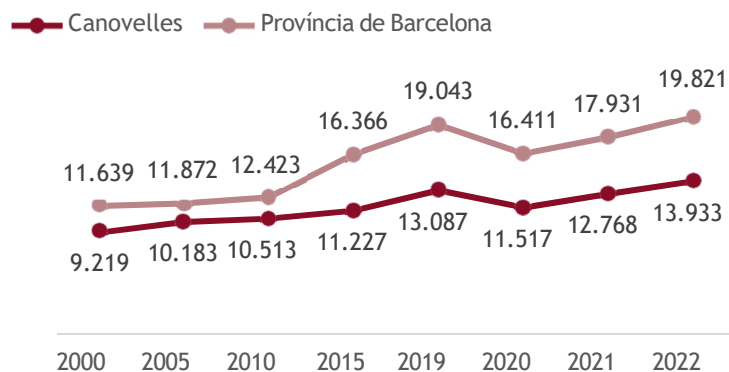

Font: Idescat

F. Ingressos de la població

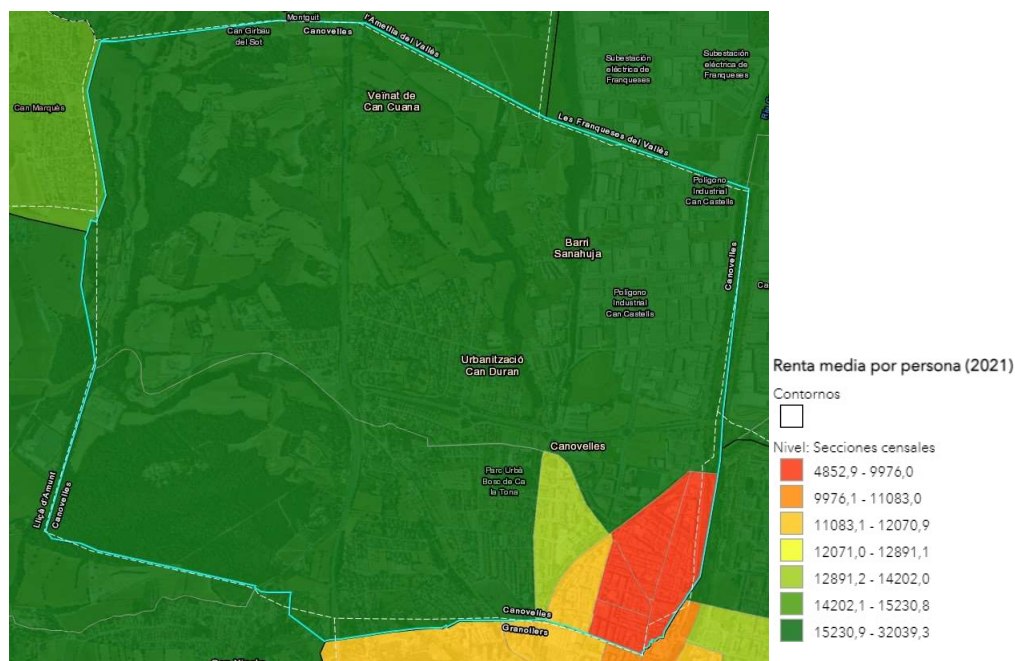
Les famílies de Canovelles tenen un nivell de renda clarament inferior al de la província de Barcelona. Aproximadament un quart de la població de Canovelles té uns ingressos i unes condicions d'habitatge precàries.

Evolució Renda Bruta Familiar Disponible per habitant

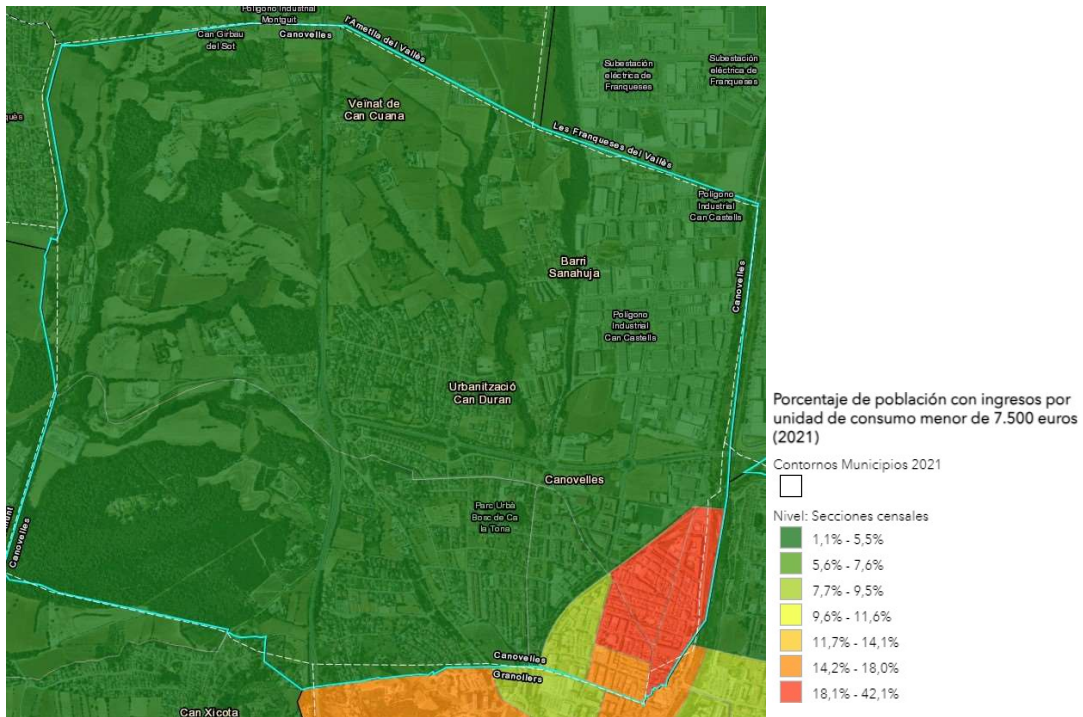

Font: Programa Hermes, Diputació de Barcelona

Les rendes més baixes es concentren a la Barriada Nova. En aquesta zona, una de cada cinc famílies disposa de menys de 7.500€ d'ingressos anuals. Les zones d'urbanitzacions, en la part oest del municipi, tenen en canvi una realitat molt diferent, amb predomini de rendes mitges i altes (zona de Can Duran, especialment).

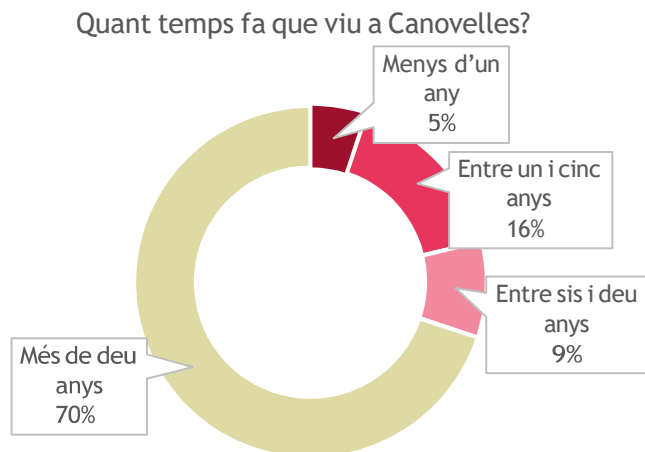
Font: INE

Font: INE

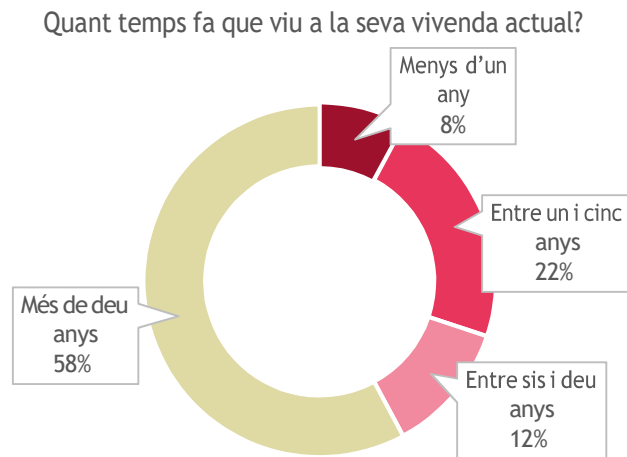
G. Assentament residencial

Un 70% de la població de Canovelles fa més de deu anys que hi viu, mentre que un 30% aproximadament, hi viu fa menys de 10. Un 5% de la població són persones recent vingudes a la ciutat, amb menys d'un any d'assentament.

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Pel que fa, concretament, al domicili de residència, trobem que un 58% de la població de Canovelles fa més de 10 anys que viu al seu domicili actual. Són persones amb una trajectòria vital a Canovelles que facilita que hi hagin desenvolupat un arrelament veïnal. La resta, 42%, han canviat de domicili algun cop en els darrers deu anys, sigui dins de Canovelles o des d'altres municipis.

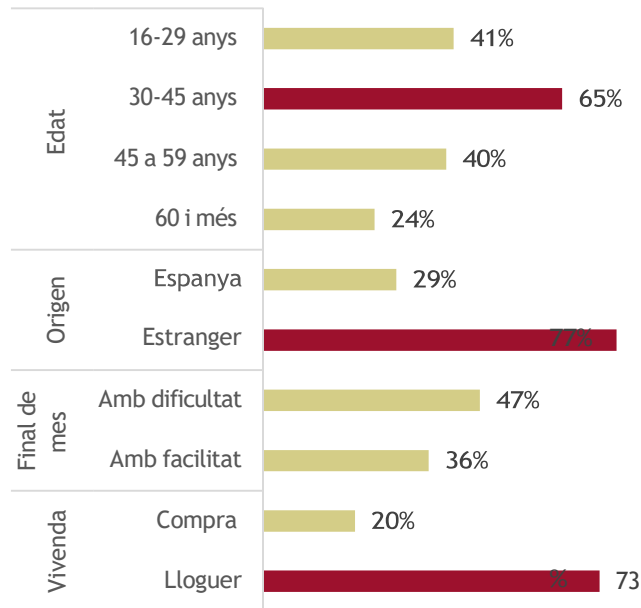

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Les persones que porten més temps en el seu habitatge es corresponen amb persones que viuen en habitatge de compra, que tenen més de 60 anys i que tenen nacionalitat espanyola.

Per contra, la població amb menys temps de residència al mateix habitatge actual es correspon amb persones procedents de fora de la ciutat (porten menys de 10 anys a Canovelles), d'origen estranger, que viuen de lloguer i es concentren en el tram d'edat entre els 30-45 anys. **L'arrelament residencial feble d'aquest col·lectiu té efectes importants en el seu arrelament comunitari i la seva inclusió social, com veurem.**

% Menys de 10 anys resident a l'habitatge actual

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

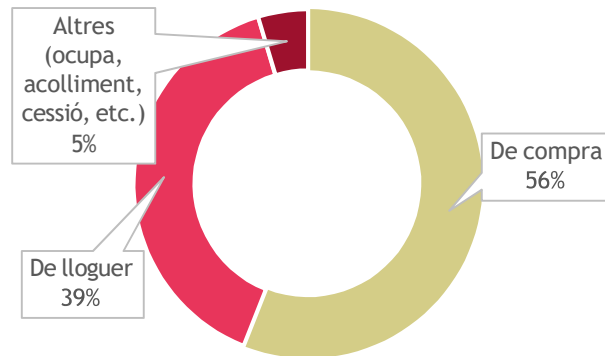
L'enquesta a peu de carrer detecta un 39% de població resident de lloguer, un percentatge molt elevat i que ha tendit a augmentar en els darrers quinze anys.

El concepte de persones resident en règim de lloguer és diferent al concepte d'habitatges en règim de lloguer. En aquest cas, el Cens de 2021 estimava que a Canovelles un 20,3% dels habitatges estan en règim de lloguer. És de suposar que són habitatges amb un promig d'ocupants superior als habitatges de compra, fet que explicaria que el percentatge de persones de lloguer sigui superior al percentatge d'habitatges llogats.

Com als municipis veïns, a Canovelles hi ha manca d'oferta diversa de lloguer i dificultats creixents per accedir-hi. Assistim actualment a la proliferació de lloguers d'habitacions, com a nova forma d'accés a l'habitatge. A Canovelles, l'oferta disponible d'habitacions de lloguer en pisos compartits és major que la de pisos sencers.

Les persones que viuen de lloguer a Canovelles són en gran mesura d'origen estranger, porten menys de 10 anys resident a Canovelles i tenen entre 30-45 anys. Com veurem, les persones que viuen de lloguer tenen uns indicadors més febles de vida comunitària i inclusió social en quasi tots els àmbits.

La seva vivenda és de lloguer o de compra?

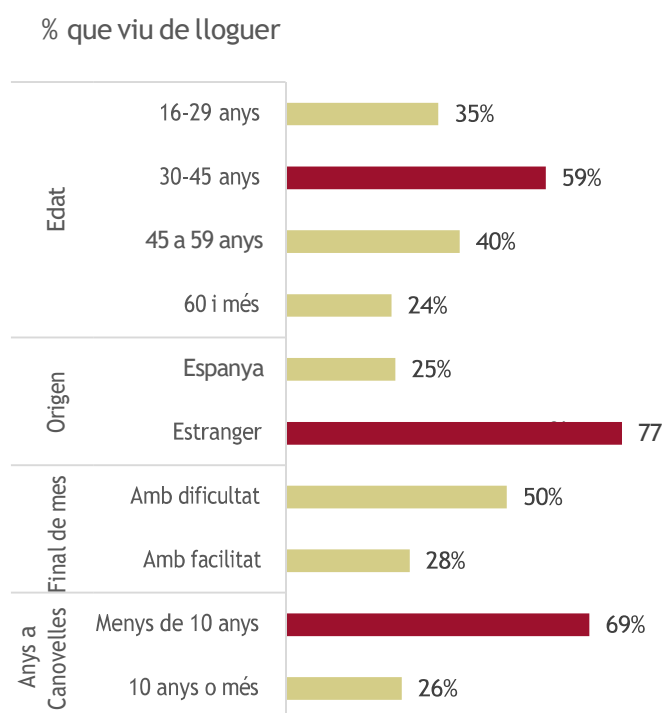
Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Adicionalment, entorn a un 5% de persones viu en altres règims de tinença, que generalment indiquen més precarietat i inestabilitat residencial que el lloguer, com són les ocupacions il·legals o diverses formes d'acolliment temporal.

Malgrat que no es disposa de dades oficials sobre el nombre d'habitatges ocupats sense títol habilitant, el 2022 es va elaborar un document de treball entre l'equip de Serveis Socials i la Policia Local amb l'objectiu de posar en comú els casos de què cada servei té constància i crear un cens d'habitatges ocupats il·legalment a Canovelles. El document recull 111 casos dels quals es té constància, però s'estima una xifra major d'habitatges ocupats al municipi (Diagnosi- Pla de Barris 2024).

Des dels Serveis Socials Bàsics s'alerta d'un greu problema de vulnerabilitat residencial, amb un nombre elevat de pisos ocupats il·legalment, desnonaments, pisos en situació d'amuntegament i infrahabitatges (Diagnosi - Pla de Barris 2024).

Hi ha casos de sensellarisme que es fan visibles en algunes places de Canovelles i en els polígons industrials però no es disposa de cap recurs d'allotjament d'urgència ni d'habitatges socials de lloguer.

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

L'elevat percentatge de població de lloguer i formes anòmales de tinença de l'habitatge és un gran factor de risc a nivell d'exclusió social, ja que va associat a una alta rotació residencial i desarrelament en el territori. Les polítiques d'estabilitat en l'habitatge són claus per afavorir el sosteniment comunitari de la ciutat.

En suma, podem concloure que qualsevol objectiu d'inclusió a Canovelles requereix abordar la precarietat i inestabilitat en l'habitatge.

Juntament amb l'anterior, prenen molta rellevància les polítiques d'acollida, ja que la rotació poblacional implica un flux constant de població nouvinguda que, a més, arriba amb situacions de precarietat. Per aquest motiu, els circuits d'informació, formació i enxarxament de la població nouvinguda als espais comunitaris de la ciutat hauria de ser una aposta central per contrarestar les dinàmiques de segregació social i exclusió que s'estan donant.

5. Inclusió relacional a Canovelles

Aquest apartat explora la disponibilitat de xarxa familiar, veïnal i amistosa de la població de Canovelles al seu municipi de residència. Aquestes xarxes de relació personal són el cercle més proper i quotidià de les persones, i proveeix recursos fonamentals per a les persones: materials, emocionals, informatius, de lleure, etc.

Indicadors:

- Xarxa familiar
 - A. Disponibilitat de familiars a Canovelles
 - B. Suport familiar a Canovelles
- Xarxa veïnal
 - A. Nombre de veïns de qui se sap el nom
 - B. Freqüència de conversa amb els veïns
 - C. Grau de confiança en els veïns
 - D. Participació en reunions veïnals
- Xarxa d'amistats
 - A. Nombre d'amistats a Canovelles
- Relacions comercials
 - A. Disponibilitat d'espais comercials
 - B. Ús i diversitat social en els espais comercials
 - C. Implicació comunitària dels comerços
 - D. Conflictes comercials
- Inclusió laboral
 - A. Lloc de feina de la població ocupada
 - B. Atur registrat
 - C. Població amb prestacions no contributives

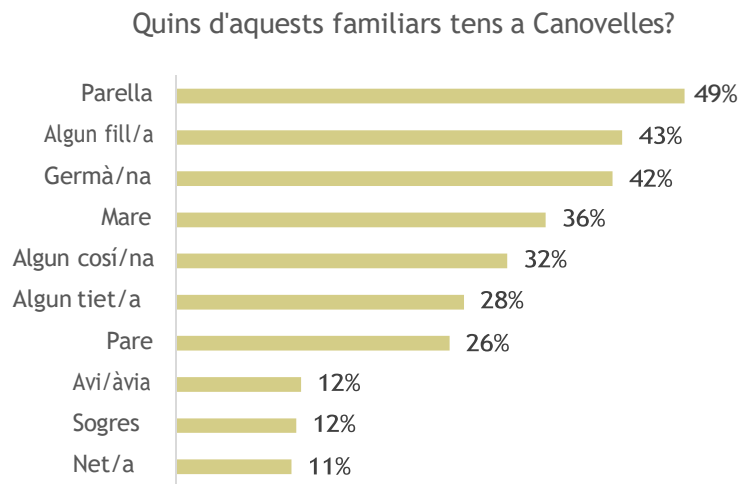
5.1. Xarxa familiar

A. Disponibilitat de familiars a Canovelles

Una font d'arrelament i vinculació a una ciutat és la xarxa familiar que s'hi té. Aquesta xarxa familiar pot estar formada per membres de la família de procedència - avis, pares, germans, tiets, cosins - o de la família creada - parella, fills, nets.

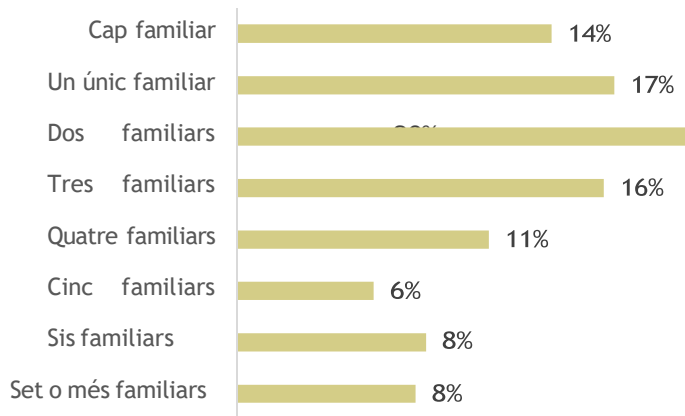
La situació més freqüent de les persones de Canovelles és tenir entre un i tres tipus de parents a la ciutat (53%). Un 14% no té cap familiar al municipi. En canvi, un 33% en té quatre o més. Amb alguns d'aquestes familiars s'hi conviu al mateix habitatge i amb d'altres no.

Els familiars que amb més freqüència es tenen a Canovelles són la parella, algun fill o filla i algun germà. Segueixen les mares, cosins, tiets, pares i, per últim, una minoria hi té algun avi, sogra o net. Lògicament, els familiars que es tenen al municipi varien molt en funció de l'edat de la persona.

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Nombre de parents a Canovelles

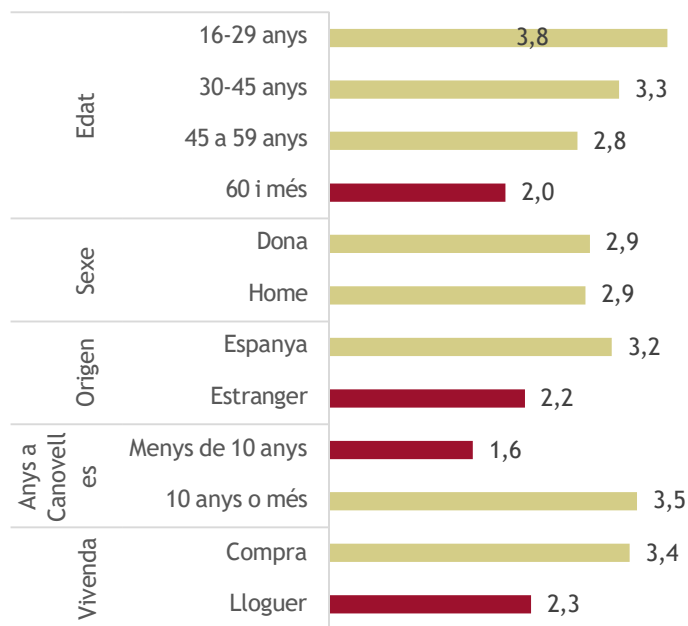

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Les persones amb més promig de familiars a Canovelles són les més joves, juntament amb aquelles que fa més de 10 anys que resideixen a Canovelles i que viuen en un habitatge de compra.

En canvi, les persones amb menys familiars són aquelles que han arribat a Canovelles fa menys de deu anys, les que viuen de lloguer i les estrangeres, juntament amb les persones de més de 60 anys, que poden haver perdut a part dels seus familiars o bé aquests haver-se traslladat a altres localitats.

Promig de parents residents a Canovelles

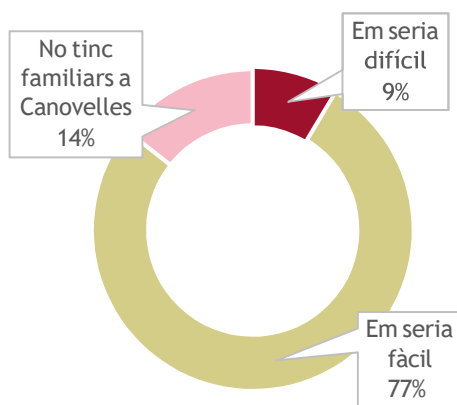

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

B. Suport familiar a Canovelles

La gran majoria de persones que té familiars a Canovelles afirma que podria comptar amb el suport d'aquests familiars en cas necessari (77%). Només un 9% afirma que no disposaria d'aquest suport i un 14% no té familiars a Canovelles. En total, un 23% no té suport familiar a la ciutat: bé per no tenir-ne familiars o bé perquè els que es tenen no estan en condicions de prestar cap ajut o no hi ha relació.

Li seria fàcil rebre ajut dels seus familiars de Canovelles en cas necessari?

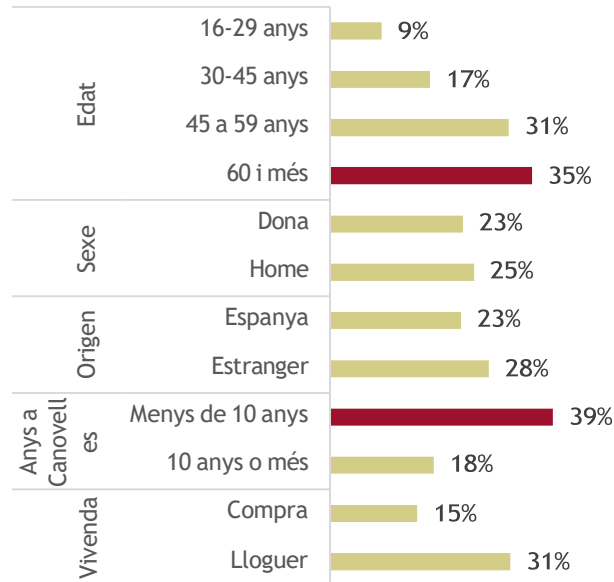

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Els col·lectius a qui seria més difícil obtenir suport familiar a Canovelles coincideixen amb aquells que menys número de familiars tenen. La menor o major facilitat per rebre ajut de familiars depèn bàsicament de la variable de si es tenen o no aquests familiars al municipi.

Així, les persones que fa menys de 10 anys que han vingut a viure a Canovelles i les que tenen més de 60 anys són les que compten amb menys xarxa familiar i per tant menys suport familiar. La gent menor de 30 anys és, amb diferència, la que disposa de més suport, en aquest cas fonamentalment dels pares.

% Li seria difícil rebre ajut dels seus familiars de Canovelles en cas necessari

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Podem concloure que la majoria d'habitants de Canovelles disposa d'alguns familiars de primer grau a la ciutat amb qui pot comptar en cas de necessitat. Les xarxes familiars extenses són actualment més aviat infreqüents, si bé part d'aquesta xarxa pot estar ubicada a Granollers o altres municipis molt pròxims.

Sobresurt un col·lectiu amb poca xarxa familiar al municipi, conformat per les persones que han arribat en els darrers deu anys al municipi. Aquest és un col·lectiu que representa un percentatge creixent de la població de Canovelles. Segons l'enquesta, s'estima que el 30% de la població de Canovelles viu al municipi des de fa menys de 10 anys.

La població nouvinguda viu, majoritàriament, de lloguer i és d'origen estranger, sent aquests dos factors addicionals associats a la vulnerabilitat i al risc d'exclusió.

Juntament amb la població nouvinguda, destaquen les persones grans com un altre grup que disposa de menys familiars, generalment la parella i algun fill o filla.

5.2. Xarxa veïnal

A. Nombre de veïns de qui se sap el nom

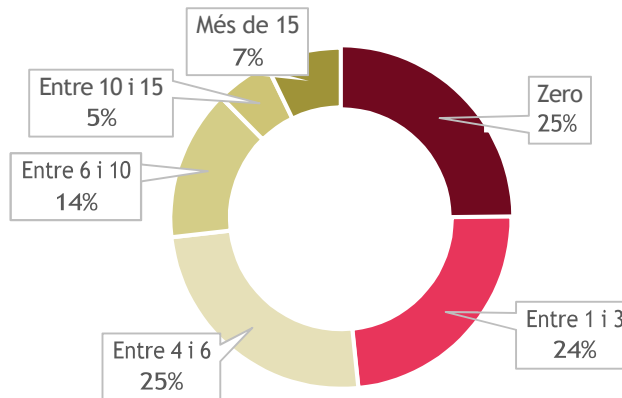
Un indicador que ens aproxima al grau de desenvolupament de les relacions veïnals és el nombre de veïns de l'escala de qui se sap el nom.

L'enquesta ciutadana ha formulat aquesta pregunta a les persones que viuen en blocs plurifamiliars, i que són aproximadament el 71% de la població (la resta viu en cases

unifamiliars). Un 60% de les escales integren més de 10 habitatges. Un 22% tenen entre 5 i 10 habitatges i un 17% són escales de menys de cinc veïns.

A Canovelles, observem que un 25% de les persones majors de 16 anys no sap dir el nom de cap veí i un 24% addicional només sap dir el nom d'entre un i tres veïns. L'altre meitat de la població té molt més coneixement del nom dels seus veïns i sap dir el nom de, com a mínim, quatre veïns.

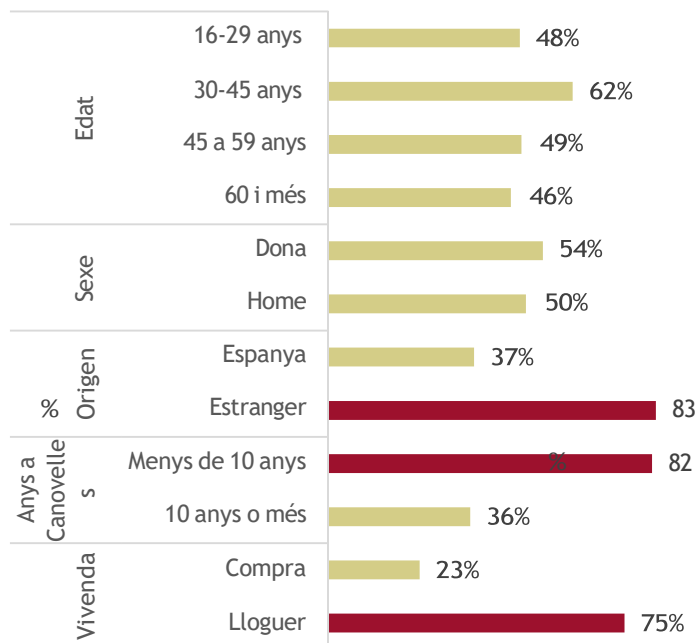
Aproximadament, a quants veïns de la seva escala coneix pel seu nom?

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

El perfil d'habitants que menys coneix als seus veïns es correspon amb persones nascudes a l'estranger, que viuen de lloguer i fa menys de 10 anys a Canovelles. Aquest perfil es concentra en les edats entre 30-45 anys i són tant homes com dones:

% Coneix un màxim de 3 veïns pel seu nom

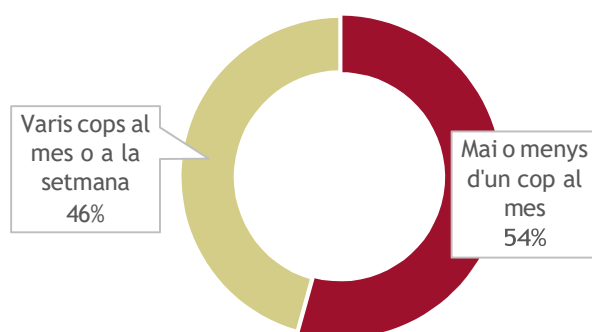

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

B. Freqüència de conversa amb els veïns

Un altre indicador de xarxa veïnal és la freqüència amb la que es conversa amb els veïns. Aproximadament un 54% de la població afirma conversar amb poca freqüència amb els seus veïns (mai o menys d'un cop al mes). La resta conversen amb més freqüència (varis cops al mes o a la setmana):

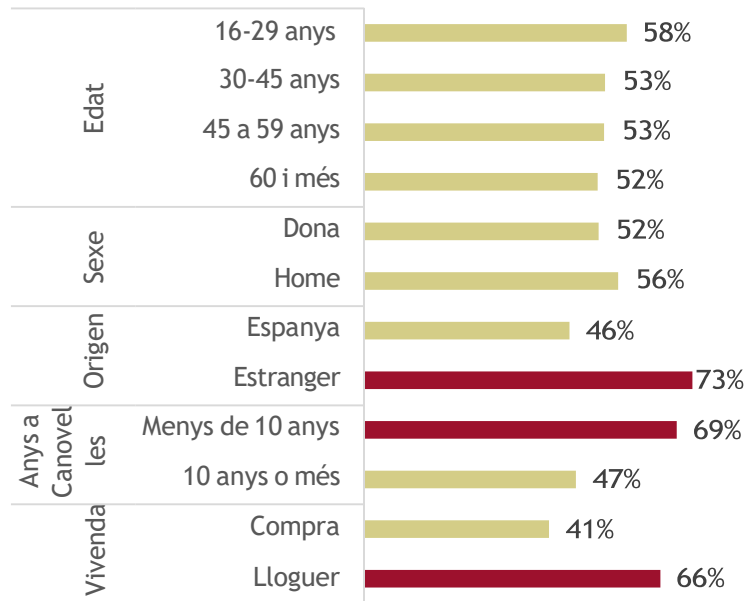
Amb quina freqüència conversa amb veïns de la seva escala?

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

El perfil de les persones amb menys relació veïnal correspon, lògicament, amb el mateix perfil de persones amb poc coneixement del nom dels veïns: persones amb menys de 10 anys de residència a Canovelles, d'origen estranger i que viuen de lloguer.

% Conversa mai o menys d'un cop al mes amb els veïns de la seva escala

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

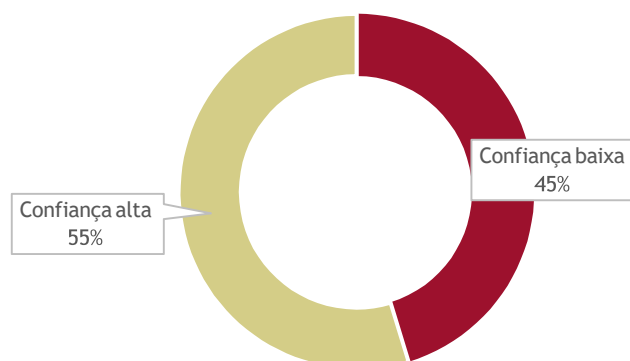
C. Grau de confiança en els veïns

En la mateixa línia que els indicadors anteriors, trobem que un 55% de la població major de 16 anys confia entre bastant i molt en els seus veïns d'escala, reflectint que sent aquest espai com una comunitat. En canvi, un 45% manifesta que sent més aviat poca confiança (regular, poc o gens), interpretant-se que no sent aquest espai com una comunitat o com un espai d'inclusió.

Entre les persones que no han desenvolupat aquest sentiment de comunitat i inclusió en la seva escala de veïns tornem a veure l'efecte agregat del temps de residència, el lloguer i l'estrangeria, que serien factors situacionals que dificulten que s'hagi desenvolupat un arrelament veïnal. Cal destacar també que la població més jove, de 16 a 29 anys, manifesta també poca confiança envers a la comunitat de veïns.

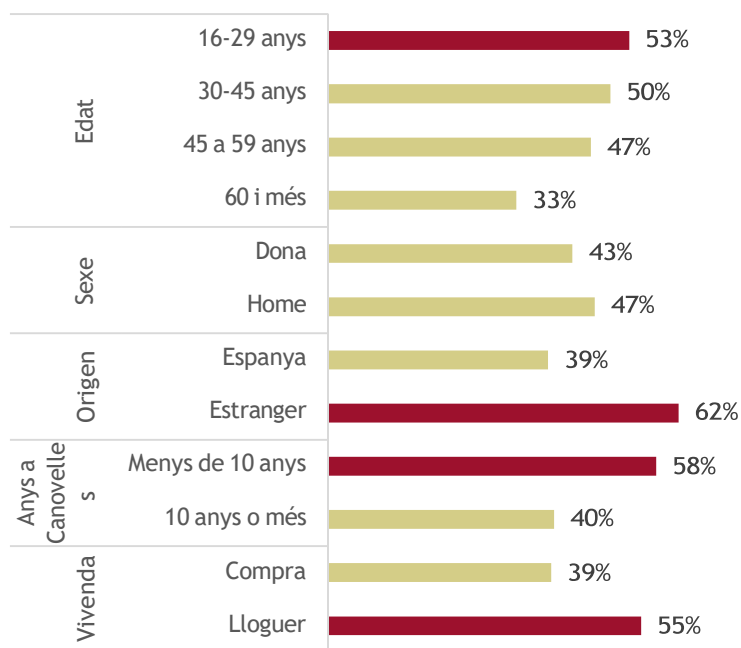
La situació descrita contrasta amb la que predomina entre les persones majors de 60 anys, nascudes a Espanya i que resideixen en habitatges de compra i assentades a la ciutat. En aquests casos, la situació majoritària és la d'haver desenvolupat relacions de confiança amb els veïns.

En general, confia en els seus veïns?

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

% Té poca confiança en els seus veïns

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

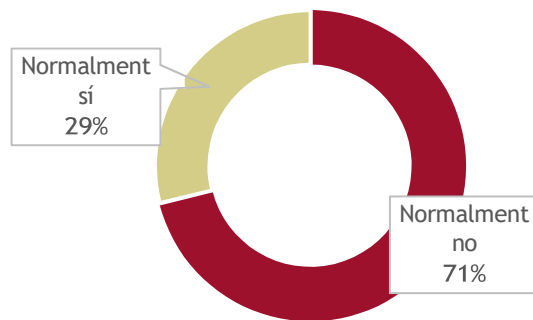
D. Participació en reunions de veïns

De les persones que viuen en escales de veïns, **només un 2G% afirma participar normalment a les reunions de veïns**. La resta, fins un 71%, no acostuma a participar. Aquí s'hi inclouen les persones que viuen de lloguer, que en quasi un 100% no participen.

Entre les persones que viuen en habitatges de propietat dins de comunitats de veïns, un 54% acostuma a participar a les reunions sempre o sovint. La resta, 46%, hi participa poc o mai.

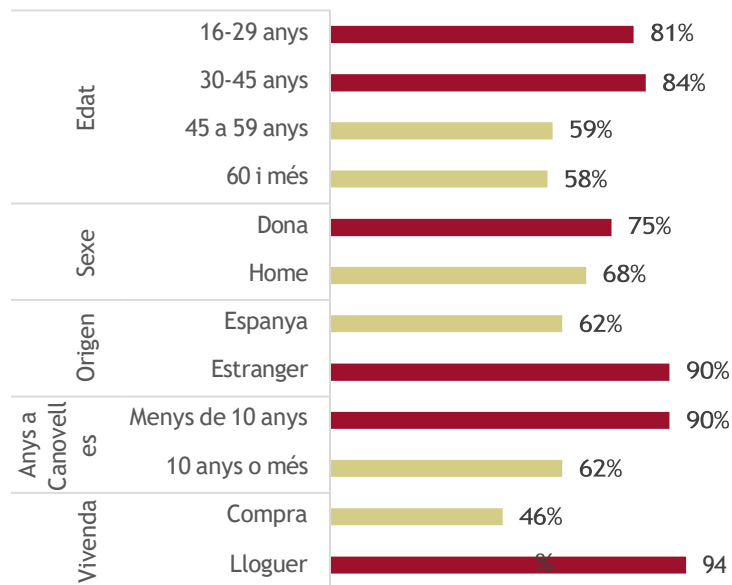
Les persones que menys participen en les reunions de la seva comunitat de veïns són, a més de les que viuen de lloguer, les que són d'origen estranger, resideixen a Canovelles fa menys de 10 anys i tenen menys de 45 anys. Les dones també participen menys en aquest tipus de reunions.

Acostuma a participar, vostè, en les reunions de la seva escala de veïns?

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

% Normalment no participa en les reunions de la seva escala de veïns

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

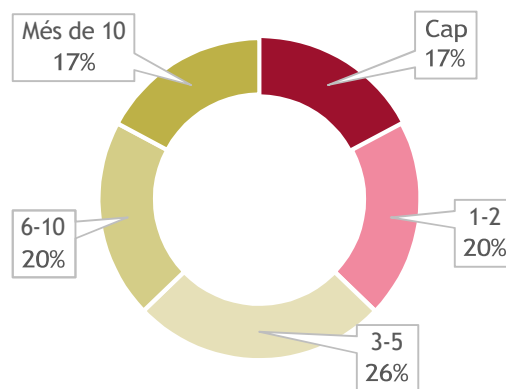
5.3. Xarxa d'amistats

A. Nombre d'amistats a la ciutat

L'arrelament i la inclusió en una ciutat va associat a desenvolupar-hi relacions d'amistat.

Un 63% de les persones adultes de Canovelles afirmen tenir diversos amics (tres o més) a Canovelles amb qui quedar per parlar o sortir. Un 20% adicional afirma tenir només un o dos amics a la ciutat. Un 17% no hi té cap amistat.

Té vostè a Canovelles amics o amigues amb qui quedar per parlar o sortir?

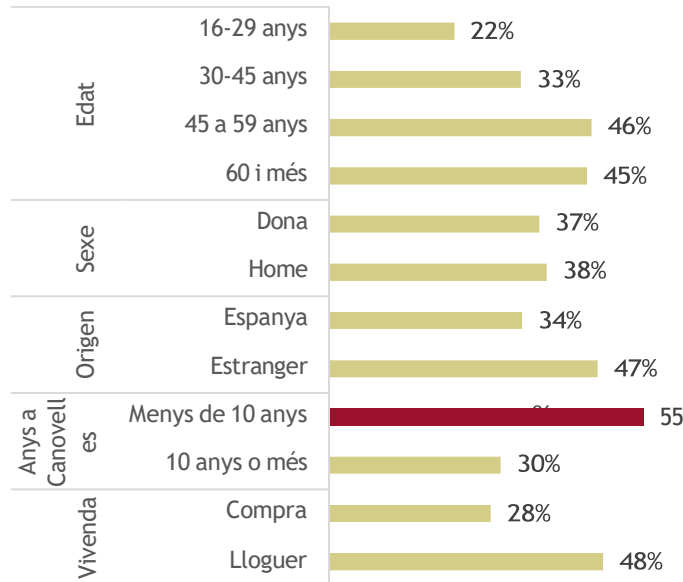
Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Els col·lectius amb menys amics al municipi són fonamentalment els mateixos que tenen menys xarxa familiar i veïnal: persones vingudes a la ciutat en la última dècada. Aquest seria el factor més determinat a l'hora d'haver desenvolupat una xarxa d'amics a la pròpia ciutat.

També tenen indicadors més baixos de xarxa d'amistats amb qui sortir i parlar les persones estrangeres, que viuen de lloguer i les de més de 45 anys.

Per contra, els qui tenen més xarxa d'amistats i més la utilitzen per quedar i sortir són els joves menors de 30 anys.

% Té menys de tres amistats a Canovelles per quedar per parlar i sortir

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Com veurem més endavant, Canovelles disposa d'una àmplia xarxa d'equipaments i entitats que organitzen activitats grupals i que faciliten als seus participants desenvolupar xarxes d'amistat a la ciutat que perduren més enllà de les activitats.

Aquestes activitats no arriben a tota la població i, de fet, la població nouvinguda i estrangera està molt infrarepresentada en algunes d'elles, especialment les de tipus sociocultural. En aquest sentit, una mesura d'inclusió seria reforçar la participació de la població nouvinguda en activitats grupals.

5.4. Relacions comercials

Els establiments comercials de les ciutats juguen un paper important en la creació de xarxes socials i el desenvolupament de vincles comunitaris. Es tracta d'espais privats però oberts al públic i per a moltes persones són un espai de relació principal.

Juntament amb els espais comercials, els llocs de feina són també un àmbit de relació social i inclusió, si bé és cert que hi ha una dissociació creixent entre lloc de residència i de treball en la població.

A continuació, abordem alguns indicadors sobre la vida social i comunitària vinculada als espais comercials i laborals de Canovelles.

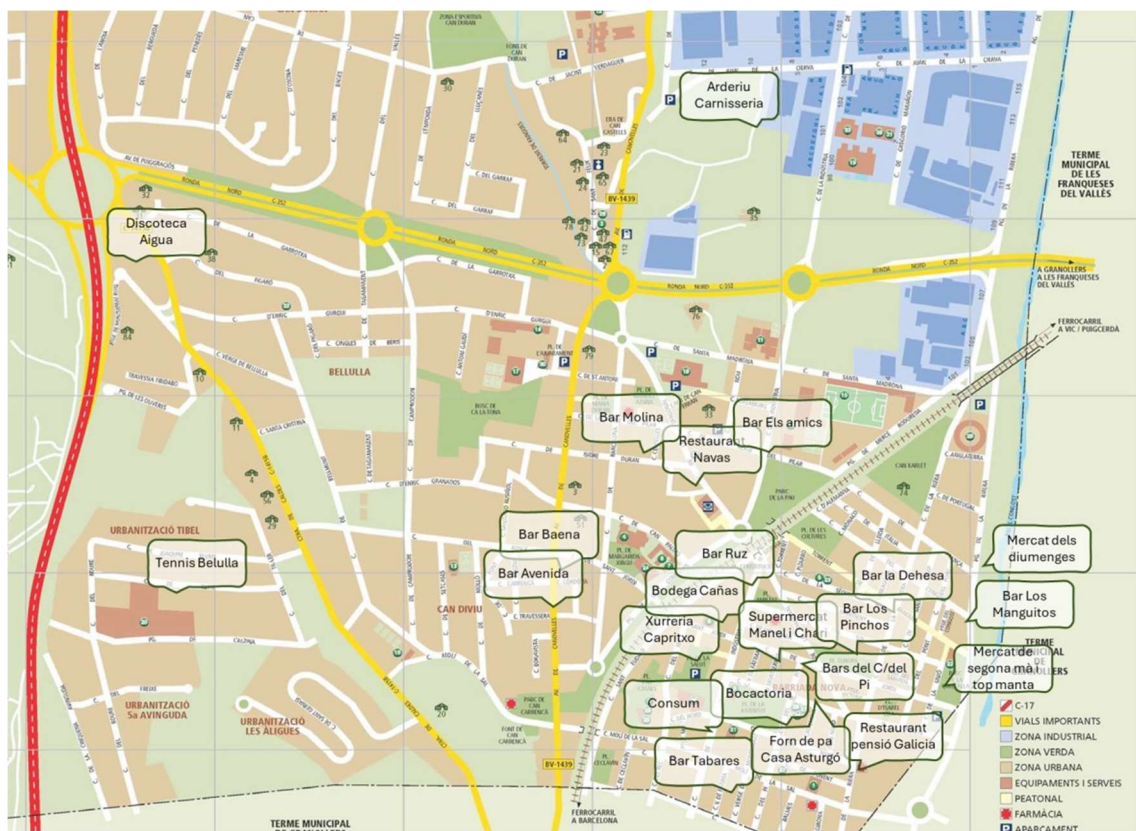
A. Disponibilitat d'espais comercials

Canovelles té un teixit comercial i de restauració abundant i que es concentra en els carrers Riera, Indústria, Diagonal, Pi i l'avinguda de Canovelles.

En la vida comercial de Canovelles destaca també el mercat dels diumenges, actiu des de fa dècades i que atrau visitants de moltes comarques diferents.

En el mapa poden veure's els establiments comercials, de restauració i oci més destacats per la població en l'enquesta ciutadana i pel personal tècnic de l'Ajuntament consultat.

Mapa 1. Mapa d'establiments comercials destacats a Canovelles

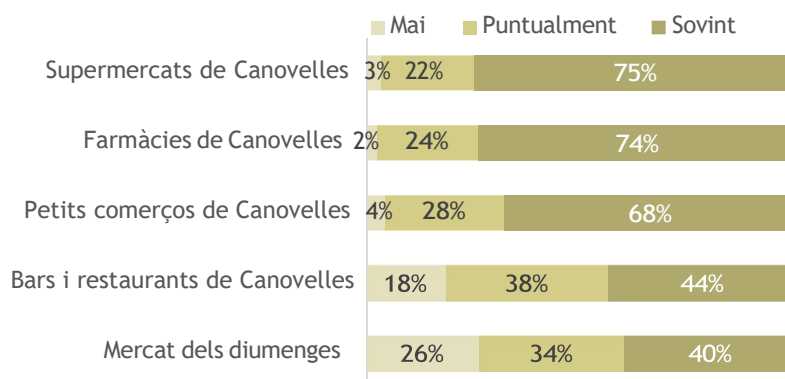
Font: Elaboració pròpia

B. Ús i diversitat social en els espais comercials

L'ús dels espais comercials de Canovelles per part de la població és molt majoritari.

Els espais més àmpliament utilitzats són els supermercats i les farmàcies del municipi, seguits pels petits comerços i els bars i restaurants. El mercat dels diumenges té un ús comparativament més baix entre la població resident.

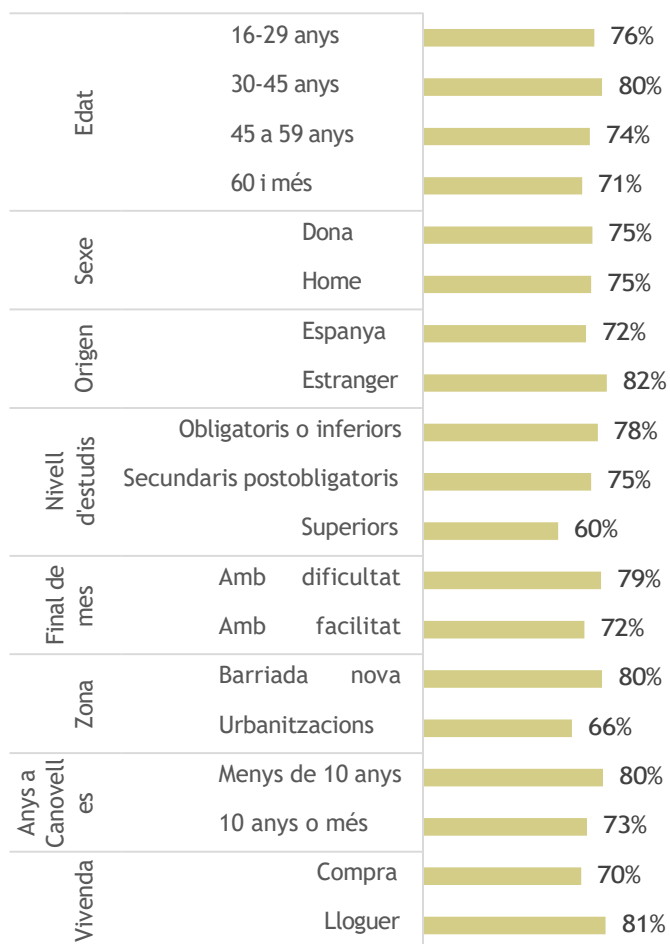
Acostuma a comprar en els següents comerços?

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

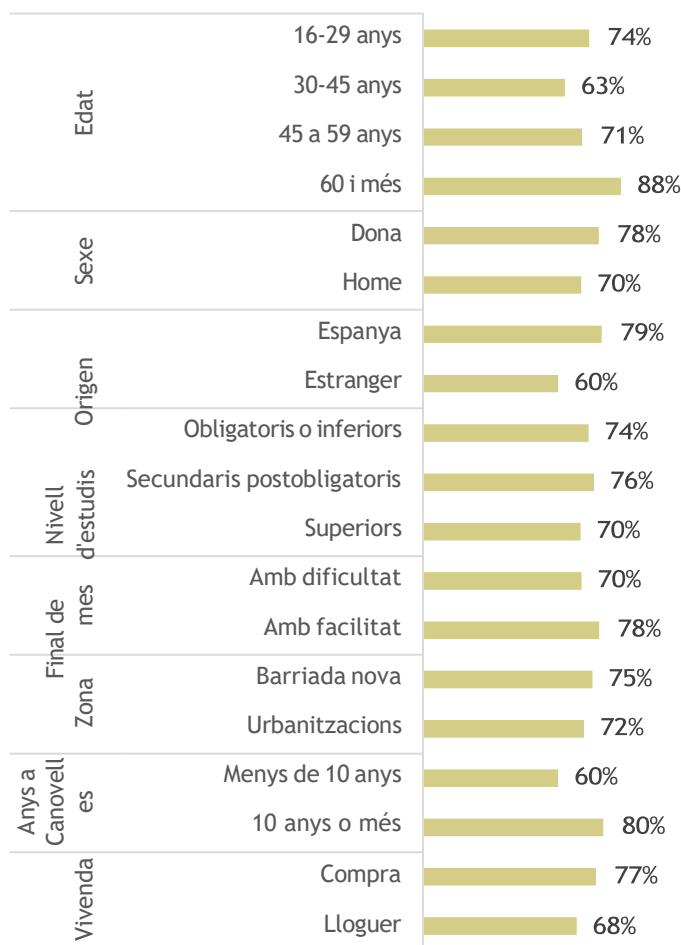
Com es pot observar en els següents gràfics, els supermercats, les farmàcies i els petits comerços tenen un ús majoritari entre tots els grups de població. Les diferències per grups socials són poc rellevants. Únicament és destacable el fet que les persones amb menys poder adquisitiu tendeixen a comprar més en grans superfícies i menys en petits comerços. A nivell de farmàcies, la població estrangera i nouvinguda compra menys en aquests petits comerços, mentre que la població d'edat avançada ho fa molt més.

% Acostuma a comprar en supermercats de Canovelles

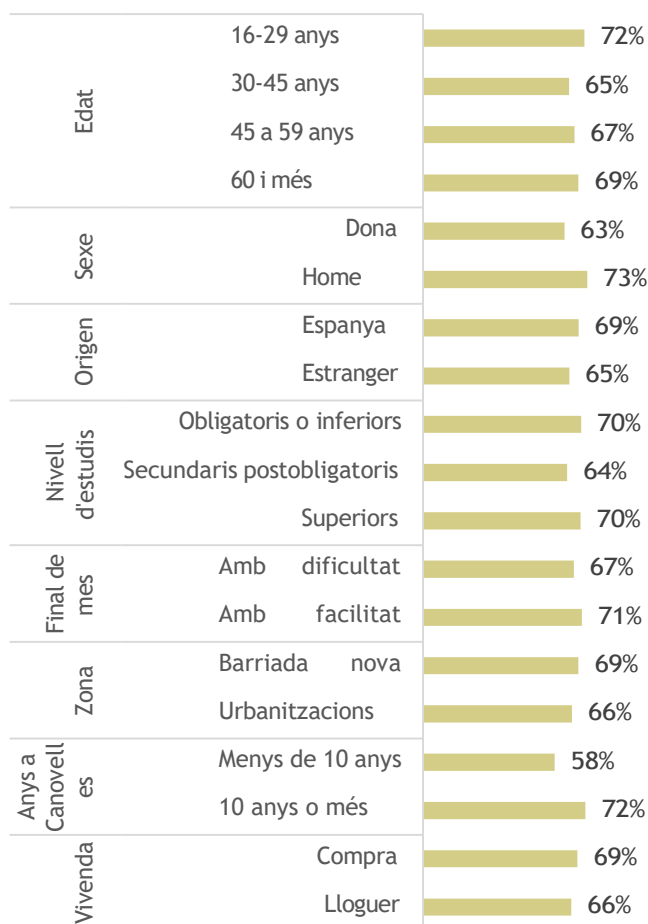
Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

% Acostuma a comprar en farmàcies de Canovelles

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

% Acostuma a comprar en petits comerços de Canovelles

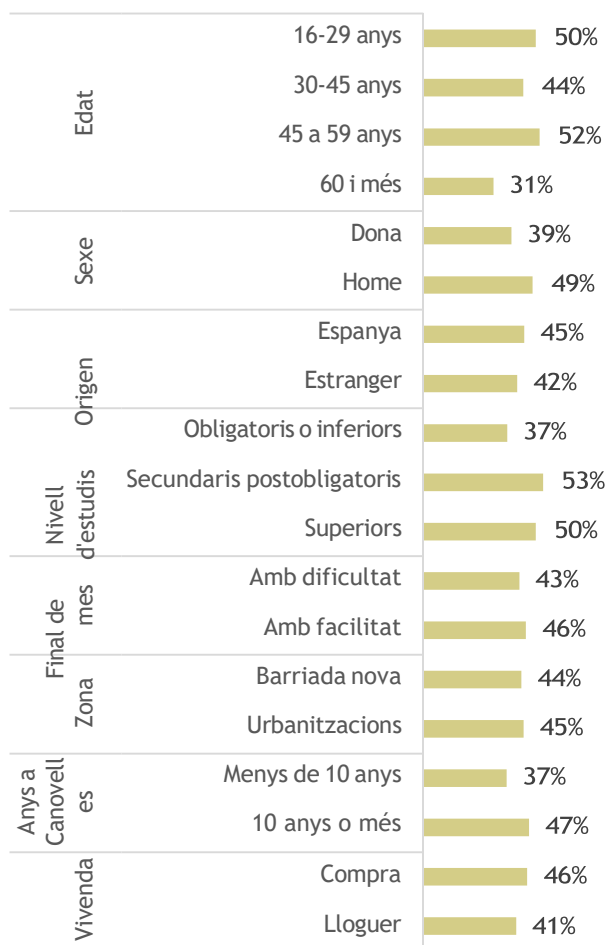

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Pel que fa al consum en bars i restaurants, es tracta d'establiments especialment freqüentats per persones menors de 60 anys, amb estudis secundaris o superiors, assentada a Canovelles, tant d'origen autòcton com estranger. Els homes en fan més ús que les dones.

Bona part del petit comerç de Canovelles està regentat actualment per persones immigrants. Alguns tenen una clientela diversa quant a orígens, mentre que d'altres (especialment bars, amb una funció de relació social) tenen una clientela segregada per orígens (ex. C/ del Pi). Aquesta dinàmica és rellevant per a la vida comunitària de Canovelles.

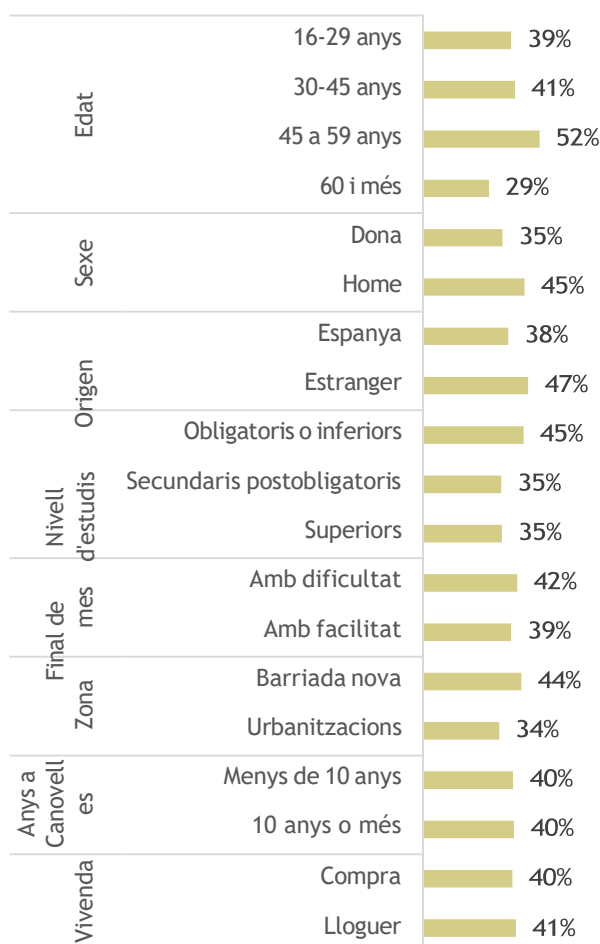
% Acostuma a consumir en bars i restaurants de Canovelles

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

El mercat de Canovelles és actualment freqüentat de manera més habitual per persones entre 45-59 anys, d'origen estranger.

% Acostuma a comprar en el mercat de Canovelles

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

C. Implicació comunitària dels comerços

Hi ha un reconeixement unànim a la funció de dinamització social que fa el comerç a Canovelles.

Tot i així, les diferents regidories, equipaments i serveis públics tenen molt poca relació creada amb el teixit comercial. Per una banda, perquè hi ha restriccions en tot el que es pugui interpretar com un afavoriment d'interessos privats lucratiu des del sector públic.

Per altra banda, perquè **no hi ha hàbit d'interlocució amb aquestes establiments com a agents socials**: excepte la regidoria de comerç i promoció econòmica, la resta no preveuen cap mecanisme d'interlocució, cooperació etc. grupal amb el teixit comercial, a diferència del que sí que es fa amb el teixit associatiu.

Alguns comerços, aglutinats en l'associació Comerç Actiu, sí tenen una forta implicació comunitària i col·laboren amb l'Ajuntament a través de la regidoria de Comerç (per exemple, a través de l'espai de trobada Cafè comerç).

Des de l'Ajuntament s'està intentant que els comerciants immigrants es vinculin a aquest espai així com a iniciatives comunitàries i associatives del municipi, ja que per ara aquesta vinculació associativa és baixa.

D. Conflictes comercials

Imatge 1. Mercat de segona mà i top manta de Canovelles

Font: D-CAS

El funcionament del mercat dels diumenges està actualment afectat per la proliferació del top manta i de segona ma en la zona del Parc de la Quitxalla i espais adjacents.

La situació provoca conflicte amb els veïns i la resta de paradistes: les parades entorpeixen les entrades i sortides dels edificis, generen brutícia, impedeixen els itineraris d'evacuació en cas d'emergències i són vistos com una competència deslleial als paradistes amb llicència.

La sensació de la població és que aquest fenomen s'ha sabut expulsar d'altres ciutats i en canvi, a Canovelles, s'ha concentrat i estès fins sobrepassar la capacitat d'actuació de l'Ajuntament.

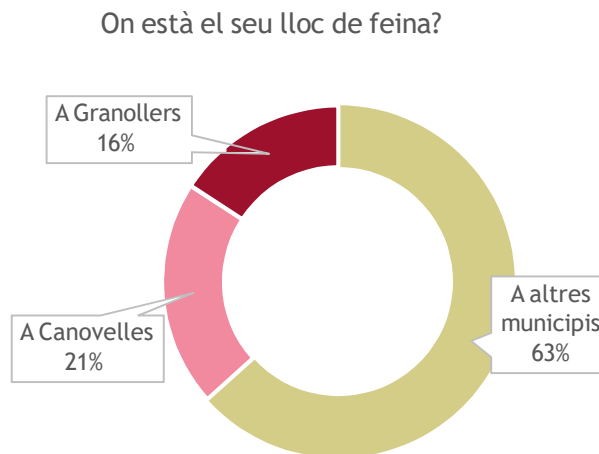
Des d'un punt de vista tècnic i polític, s'apunta que s'estan estudiant diferents abordatges de la situació, que van des de la regulació per poder fer l'activitat en condicions, al canvi de la ubicació del mercat, a la repressió amb la intervenció de cossos policials supralocals. Per ara, no s'ha decidit una estratègia concreta i la problemàtica continua oberta.

5.5. Inclusió laboral

La inserció laboral és una via fonamental d'inclusió a les nostres societats, ja que d'ella depèn no només l'accés a uns ingressos regulars sinó també, en bona mesura, el prestigi i reconeixement social. La inserció laboral és una via de contribució i reciprocitat que permet a les persones sentir-se útils.

A. Lloc de feina de la població ocupada

La major part de la població ocupada de Canovelles no treballa a Canovelles sinó a altres municipis. Només un 21% viu i treballa a Canovelles. En aquest sentit, l'ocupació juga un escàs paper en la vinculació comunitària local de la majoria de la població, si bé té importància quant a accés a ingressos, vinculació a altres espais no locals i estructuració de l'ocupació del temps.

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

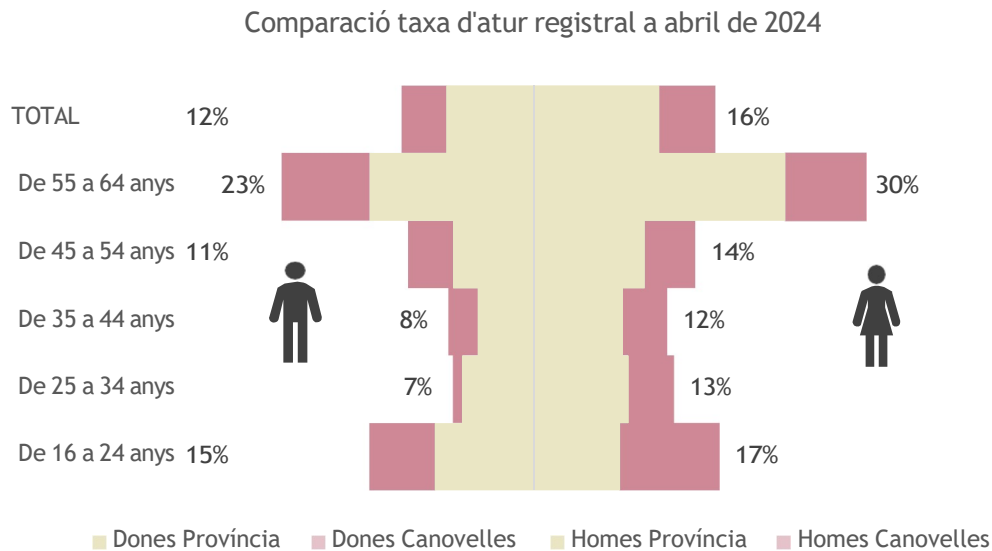
B. Atur registrat

A l'abril de 2024, la taxa d'atur registrat a Canovelles és del 14,1%, quasi cinc punts percentuals per sobre de la província de Barcelona (9,56%). En nombre absolut, hi ha a Canovelles 1.120 persones registrades en l'atur a l'abril de 2024.

Entre les persones en atur predominen les dones i els homes majors de 55 anys. També hi ha un elevat nombre de nois i noies de menys de 24 anys en atur. La taxa d'atur de les dones és, en tots els grups d'edat, una mica superior a la dels homes.

Des del punt de vista tècnic, es senyala que a Canovelles hi ha població en situació crònica d'atur que acostuma a passar el temps al carrer i no s'adhereix als serveis d'inserció, formació i orientació laborals. Aquestes persones representen un especial risc perquè sovint acaben desenvolupant activitats il·legals.

Més enllà de les persones registrades en l'atur, es té constància d'un nombre també elevat de persones sense permís de treball que estan sense feina o fent activitats de manera irregular i en situacions precàries. La situació d'irregularitat administrativa les impedeix no només treballar, sinó també accedir a formació pública per al treball mentre estan tramitant la seva residència.

Font: Programa Hermes, Diputació de Barcelona

C. Prestacions contributives

Canovelles és el segon municipi de la comarca amb un major nombre de prestacions no contributives de la Seguretat Social i de prestacions de Renda Garantida de Ciutadania en proporció al seu nombre d'habitants (Diagnosi- Pla de Barris 2024).

A tall d'exemple, l'any 2020, el 10'76% de la població de Canovelles viu de pensions no contributives de la Seguretat Social, mentre que la mitjana de la comarca del Vallès Oriental és del 5,38%. A nivell de província, només Sant Adrià del Besòs i Badia del Vallès superen Canovelles en percentatge de població amb pensions no contributives (Font: Programa Hermes de Diputació de Barcelona).

Sobre Serveis Socials recau una gran pressió assistencial per atendre necessitats bàsiques de la població.

El personal tècnic de l'Ajuntament consultat apunta que hi ha una infradotació de personal de Serveis Socials per donar resposta a aquesta gran pressió assistencial i, sobretot, per alliberar temps dels treballadors i educadors socials per a l'acompanyament de les persones en l'assoliment d'una major autonomia a través de recursos que afavoreixin la seva capacitat i els seus vincles comunitaris.

D'altra banda, l'acció assistencialista de Serveis Socials genera malestar general en la població i sospites de discriminació per raó d'origen. Hi ha una rumorologia mútua entre les persones estrangeres i autòctones sobre les majors facilitats o dificultats per accedir

als ajuts en funció de la nacionalitat, així com sobre els fraus i l'ús que se'n fa d'elles. Aquesta rumorologia crea un clima social advers per a la cohesió social.

Des de 2023, la Fundació Intermèdia executa a Canovelles el Programa MAIS, de mesures actives d'inserció social per a persones destinatàries de la renda garantida de ciutadania i persones en risc o situació d'exclusió social. Es tracta d'un **projecte molt valorat però subjecte a subvencions anuals, de manera que no se sap quant durarà.**

6. Inclusió ciutadana

En aquest apartat descrivim la vida comunitària que es produeix als espais amb dimensió pública de Canovelles: espais públics oberts, equipaments i espais de participació col·lectiva.

S'hi recorren els espais públics més significatius per a la població i es descriuen els usos que s'hi fan, destacant algunes dinàmiques d'inclusió i exclusió que s'hi produeixen. Posteriorment, es fan algunes valoracions de conjunt sobre les dinàmiques d'inclusió i exclusió que estan generant els espais públics de Canovelles.

Indicadors:

- Espais públics oberts
 - A. Densitat urbana
 - B. Ús i diversitat social en els espais públics
 - C. Conciliació d'usos als espais públics
 - D. Segregació social i urbana
 - E. Ocupació de l'espai públic pels vehicles
- Equipaments comunitaris
 - A. Acció inclusiva i comunitària dels equipaments
 - B. Ús i diversitat social en els equipaments
 - C. Civisme i convivència en els equipaments
- Participació col·lectiva
 - A. Pràctica d'activitats col·lectives per part de la població
 - B. Teixit associatiu
 - C. Associacionisme de la població
 - D. Membres de les associacions
 - E. Pràctiques d'inclusió de les entitats
 - F. Col·laboració entre associacions
 - G. Col·laboració de les associacions amb l'Ajuntament

6.1. Disponibilitat d'espais públics oberts

Mapa 2. Principals parcs, places i zones verdes de Canovelles

Font: Elaboració pròpia

Plaça Joventut

Font: D-CAS

La Plaça de la Joventut és l'epicentre de la vida social de Canovelles.

És una plaça freqüentada per una gran diversitat de de persones d'origens i edats diverses. Entorn aquesta plaça s'hi ubiquen molts establiments de restauració amb terrassa, la petanca, el Centre Cultural, El Local, la Policia Local, el CAP, etc.

Els usos que s'hi fan de la plaça són molts: joc infantil i amb pilota, tertúlia en grups, petanca, consum en terrasses de bars, celebració d'actes festius municipals com la festa major, la fira d'abril i activitats obertes al poble de les associacions.

El lloc és sentit com a segur i és freqüent veure infants sols jugant. Tanmateix hi ha queixes veïnals per sorolls associats al seu intens ús, especialment a les nits durant l'estiu i el Ramadà.

Plaça Europa

Font: D-CAS

La plaça Europa és un emblema feminista al municipi, ja que concentra els actes i símbols feministes de la ciutat.

Acostuma a ser un espai tranquil i no gaire concorregut, amb públic familiar, excepte els diumenges, quan esdevé un punt d'origen del mercat i s'omplen els bars de tapes i braseria de la plaça.

Zona dels carrers Sèquia, Sol, Torrent i Congost amb Carrer Riera

Font: D-CAS

L'àrea de Canovelles conformada pels carrers Sèquia, Sol, Torrent i Congost en la seva confluència amb el carrer Riera concentra les dinàmiques de degradació urbana i d'habitatge i la segregació social de la població gitana i africana més exclosa del municipi.

Es una zona de 'barraquisme vertical', amb comunitats de veïns en molt mal estat, amb habitatges ocupats i control de la zona per part de màfies de narcotràfic.

Parc la Quitxalla

Font: D-CAS

El Parc de la Quitxalla està situat davant de l'Espai infantil El Racó. És un punt de joc important per a infants d'origen marroquí i gitano que viuen en les immediacions.

És focus d'incivisme i vandalisme recurrent i els diumenges s'hi concentren parades de top manta i segona ma, amb una gran concurrència de gent. A la plaça hi ha també, a voltes, persones sense llar que dormen al costat de l'Espai infantil El Racó.

El Parc és un punt de sortida de furgonetes que van fins al Marroc i que traslladen a viatgers.

Font del mil·lenari

Font: Google Street View

La font del Mil·lenari està ubicada en una placeta entre el Carrer Prat i el Carrer Riera. És un lloc emblemàtic on festejar alguns events de la festa major. Actualment està en desús i requereix una reforma.

Plaça de les cultures

Font: D-CAS

La Plaça de les Cultures concentra joc d'infants que viuen en la zona del carrer de la Sèquia i Torrent. S'hi ubica un túnel per creuar la via, anomenat 'pont del porro'.

El joc a pilota en aquesta plaça ha donat lloc a diferents intervencions urbanístiques per evitar-lo. És considera que no s'ha trobat encara una solució ideal per a la plaça, de manera que pugui ser un lloc segur i d'inclusió.

En aquesta plaça s'hi celebra la festa de la interculturalitat, amb una alta de participació.

Parc de Can Xarlet

Font: D-CAS

El Parc de Can Xarlet és una àrea verda àmplia i naturalitzada, que ubica el principal corre-can de Canovelles. L'ús de la plaça és principalment familiar i de joc.

Connecta la zona més vella de la Barriada Nova amb una zona edificada els anys 2000 al final del carrer Riera. Es una zona on han sorgit nous comerços.

Parc de la Pau

Font: D-CAS

El Parc de la Pau està al costat de l'escola Congost i és molt utilitzat per públic familiar i infantil. És una zona tranquil·la i amb molt ús per part de mares marroquines amb els seus fills.

Plaça Margarida Xirgu

Font: D-CAS

La Plaça Margarida Xirgu és emblemàtica perquè en ella s'hi ubica el teatre-auditori Can Palots i el Centre cívic de Can Palots de la Generalitat.

Com a plaça, és un espai sense ombres ni elements lúdics, de manera que té un ús comunitari reduït, més enllà de grups de joves que s'hi reuneixen i que provoquen algunes queixes del veïnat.

Plaça Pau Casals

Font: D-CAS

La Plaça Pau Casals és rellevant per a la vida comunitària de Canovelles perquè en ella s'hi ubica el Centre de Formació d'Adults, el Centre Cívic Pau Casals de la Generalitat i l'Oficina d'Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya.

En la plaça s'hi celebren alguns actes comunitaris oberts organitzats per aquestes equipaments.

La plaça és també un punt de trobada de joves. El fet d'estar envoltat d'edificis provoca molt ressò del soroll i genera queixes en el veïnat.

Plaça Maria Duran

Font: D-CAS

La Plaça Maria Duran és una petita plaça que dona servei als edificis plurifamiliars de la zona de Can Palots. Conté un petit parc infantil molt utilitzat pels infants dels edificis dels voltants. En el passat ha tingut elements de joc com taules de ping pong, que es van treure per queixes del veïnat.

Parc de Ca la Tona

Font: Ajuntament de Canovelles

El Parc de Ca la Tona és una zona verda boscosa i de joc infantil. És un dels parcs més valorats de Canovelles i sovint s'hi celebren festes d'aniversari. Es troba al costat de la plaça de l'Ajuntament i del Pavelló de Ca la Tona.

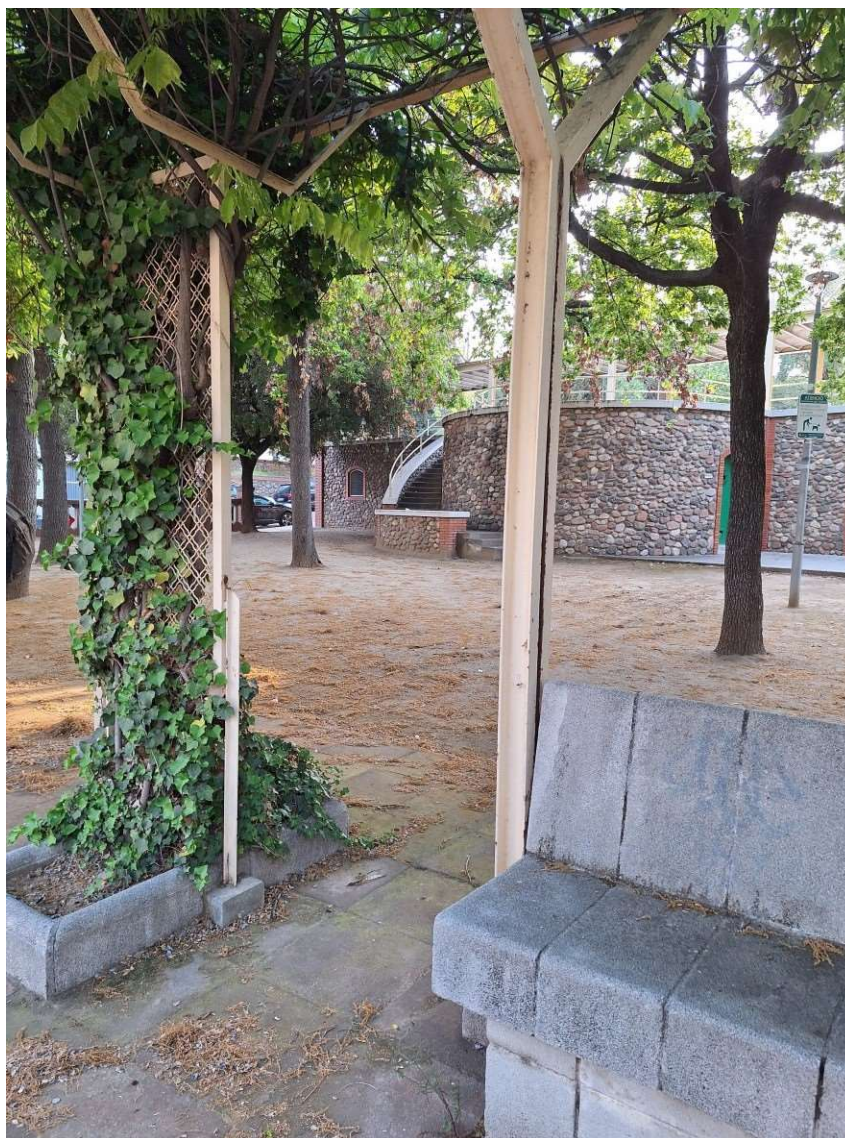
Plaça de l'Ajuntament

Font: Ajuntament de Canovelles

La Plaça de l'Ajuntament de Canovelles és un espai utilitzat fonamentalment com a lloc d'espera i de pas per a persones usuàries del Pavelló de Can Tona i dels serveis que s'ubiquen en la seu central de l'Ajuntament. Al costat s'hi ubica el parc de Ca La Tona, amb un ús important familiar i recreatiu.

Can Carrencà

Font: D-CAS

El parc de Can Carrencà és un espai ajardinat amb moltes ombres que serveix de refugi climàtic. Actualment té poca concurrència de públic si bé ha tingut rellevància social en el passat.

És un punt de referència en les festes majors, ja que s'hi fa el pregó i activitats de cinema a la fresca, entre d'altres. La Casa d'Andalusia fa activitats comunitàries en aquest parc.

Ruta del 'colesterol' o Passeig de la Riera

Font: D-CAS

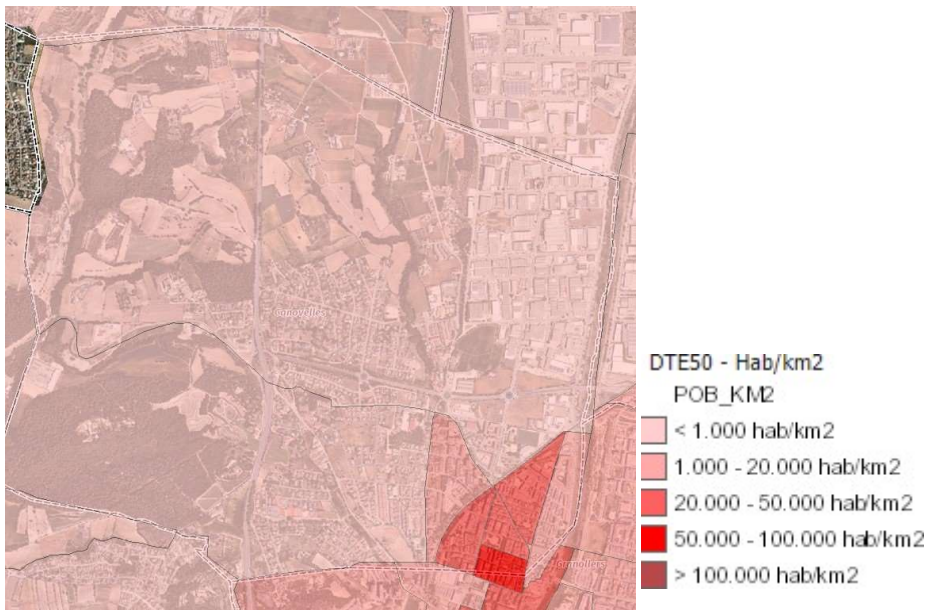
L'anomenada ruta del colesterol de Canovelles és una via verda al costat del riu Congost i que connecta amb Granollers i les Franqueses. És el principal espai de referència per fer exercici físic de manera informal, sigui caminant, corrent, en bicicleta o aturant-se en punts de calistènia que s'ubiquen al llarg de la ruta.

6.3. Valoracions dels espais públics oberts

A. Densitat urbana

Com a aspectes positius, la Barriada Nova té un urbanisme compacte que facilita la proximitat dels serveis i equipaments i l'ús del carrer com a espai de socialització. S'han anat eliminant barres arquitectòniques i actualment la mobilitat a peu és bastant còmoda a tot el municipi. Tradicionalment i actualment, a Canovelles hi ha un ús intens del carrer i de les places com a lloc de joc, trobada i comerç.

En contrapartida, la Barriada Nova té un grau d'edificació d'habitatges i de densitat poblacional molt elevada, amb una provisió d'espais públics oberts limitada que dificulta la conciliació d'usos en aquestes espais.

Font: Sitmun

Es tracta d'un dèficit urbanístic estructural que només serà revertible a llarg termini, a mesura que es pugui reconstruir urbanísticament el nucli. Per tal d'aconseguir en aquest llarg termini un urbanisme més esponjat, el personal tècnic apunta que és necessari disposar d'un POUM que contempli i reguli aquest esponjament.

B. Ús i diversitat social en els espais públics

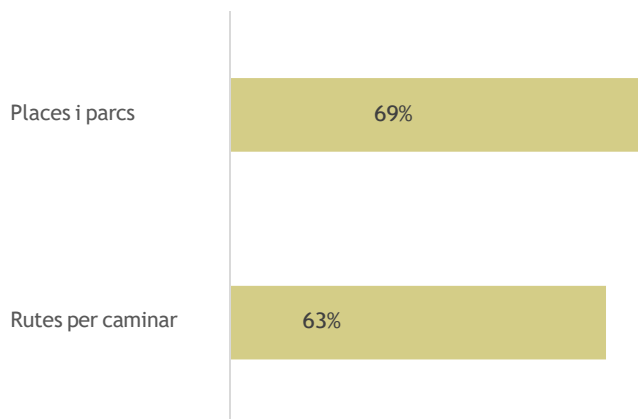
Segons l'enquesta, la gran majoria de la població de Canovelles de 16 i més anys utilitza els parcs i places de Canovelles, així com les rutes per caminar. Estar en parcs i places és una activitat que la població gaudeix, juntament amb activitats vinculades com prendre alguna cosa en terrasses i bars.

L'ús de les places i parcs de Canovelles és elevat en tots els perfils socials. L'ús és especialment intens per part de la població menor de 45 anys, apuntant a un ús especialment familiar i jove dels espais. Aquest fet contrasta amb un ús menor per part de gent gran, que és possiblement la que se sent amb més mancança d'espais adequats, especialment en la zona de la Barriada Nova, on els espais estan més ocupats per públic infantil i familiar.

Destaca també un major ús dels parcs i places de les persones que viuen de lloguer, possiblement pel fet que es corresponen amb persones amb pitjors condicions d'habitatge.

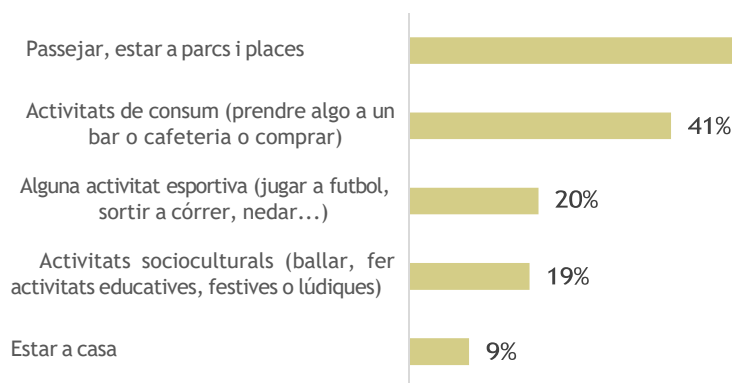
Els espais públics de Canovelles no només fan una funció socialitzadora sinó també igualadora, compensant en certa mesura la precarietat residencial de la població vulnerable.

Utilitza algun dels següents espais a Canovelles?

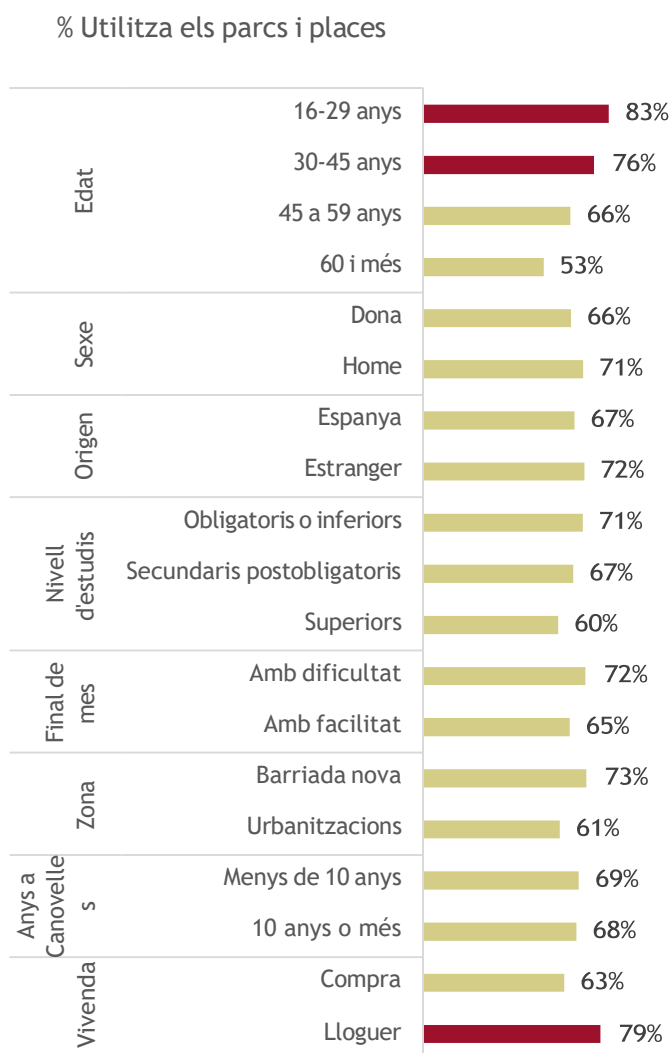

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Quines són les activitats que més li agrada fer en el seu temps lliure a Canovelles?

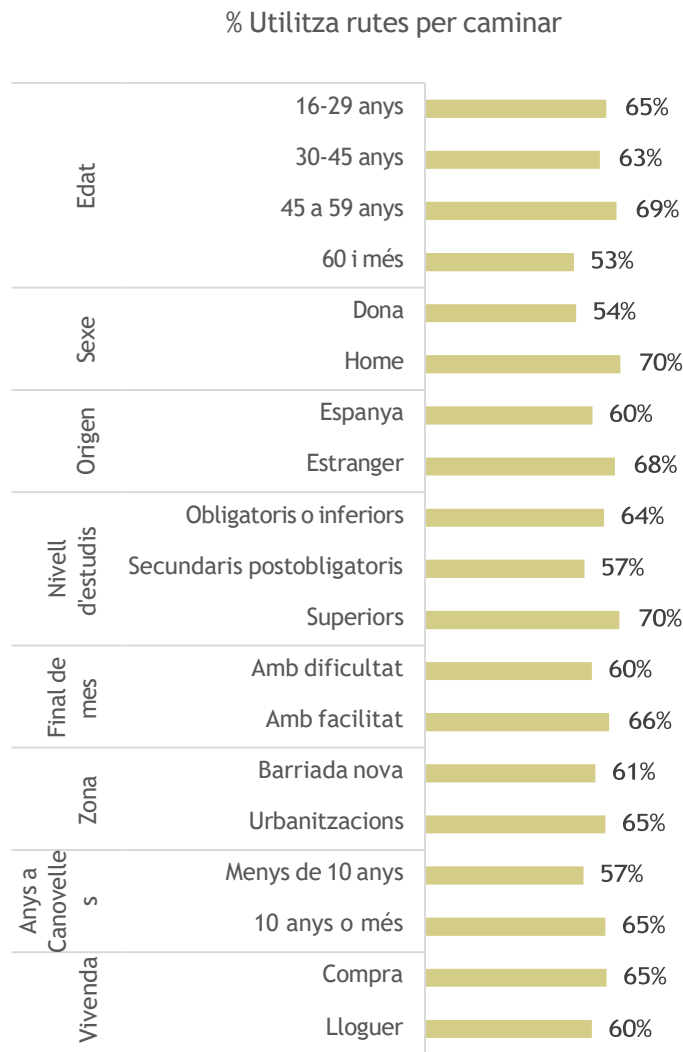

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Pel que fa a les rutes per caminar, l'ús és també força elevat i divers socialment. No sembla haver cap segregació rellevant en l'ús d'aquest espai, més enllà del fet que en la població de més edat i en els dones l'ús és una mica més baix.

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

C. Conciliació d'usos als espais públics

L'alta densitat poblacional de la Barriada Nova comporta un ús intens dels seus espais públics oberts, especialment per part de infants, joves, persones immigrants i gitanes, que són el perfil de població que es concentra en aquest nucli i especialment en els habitatges més precaris.

L'ús intens de les places és focus de conflictes, queixes, prejudicis socials i segregació, especialment quan es tracta d'espais petits o poc centrals (ex. Parc de la Quitxalla, Plaça de les cultures).

Davant les queixes veïnals, la resposta institucional està sent en molts casos retirar mobiliari urbà que serveix de relació social: ex. bancs o taules de ping pong. **No s'ha assolit una coherència, per ara, entre l'objectiu del dret a l'espai públic i la resposta a les queixes veïnals.**

D. Civisme i cura de l'espai públic

Hi ha una queixa molt forta d'incivisme i brutícia als espais públics: són molt freqüents els mobles al voltant de contenidors, grafits a les parets, papers al terra...

Part del personal tècnic opina que abans hi havia una actuació més ràpida davant d'aquests actes incívics, especialment les pintades, mentre que ara es deixen més temps i augmenta l'efecte degradació.

E. Segregació social i urbana

La zona del C/Sèquia i voltants (carrers Torrent, Sol, Congost, Balmes i Sant Jordi) és percebuda com un focus d'inseguretat ciutadana per la concentració de pisos ocupats, activitats de narcotràfic, degradació dels edificis i concentració de grups de població gitana que exerceixen un control sobre el territori.

Aquesta zona de Canovelles és sentida per la població com una zona insegura i amb molt incivisme i brutícia que estigmatitza el conjunt de Canovelles. S'hi ha donat episodis de baralles i violència que han sortit als mitjans de comunicació i amplifiquen aquest estigma.

Part de la població considera que manca més presència i control policial en aquesta zona.

El personal que atén equipaments públics i el personal que ha de treballar en domicilis i a peu de carrer en aquesta zona de la Barriada Nova (ex. personal educador i de serveis socials) es troben amb situacions de violència i d'inseguretat davant les quals se senten desprotegits.

F. Ocupació de l'espai públic per part dels vehicles

Les dificultats endèmiques d'aparcament a la Barriada Nova accentuen la sensació de saturació i congestió d'alguns carrers. **Es reconeix que hi ha una sobresaturació de l'espai pels cotxes però al mateix temps es veu difícil i impopular treure places d'aparcament a la Barriada Nova per recuperar espai públic.**

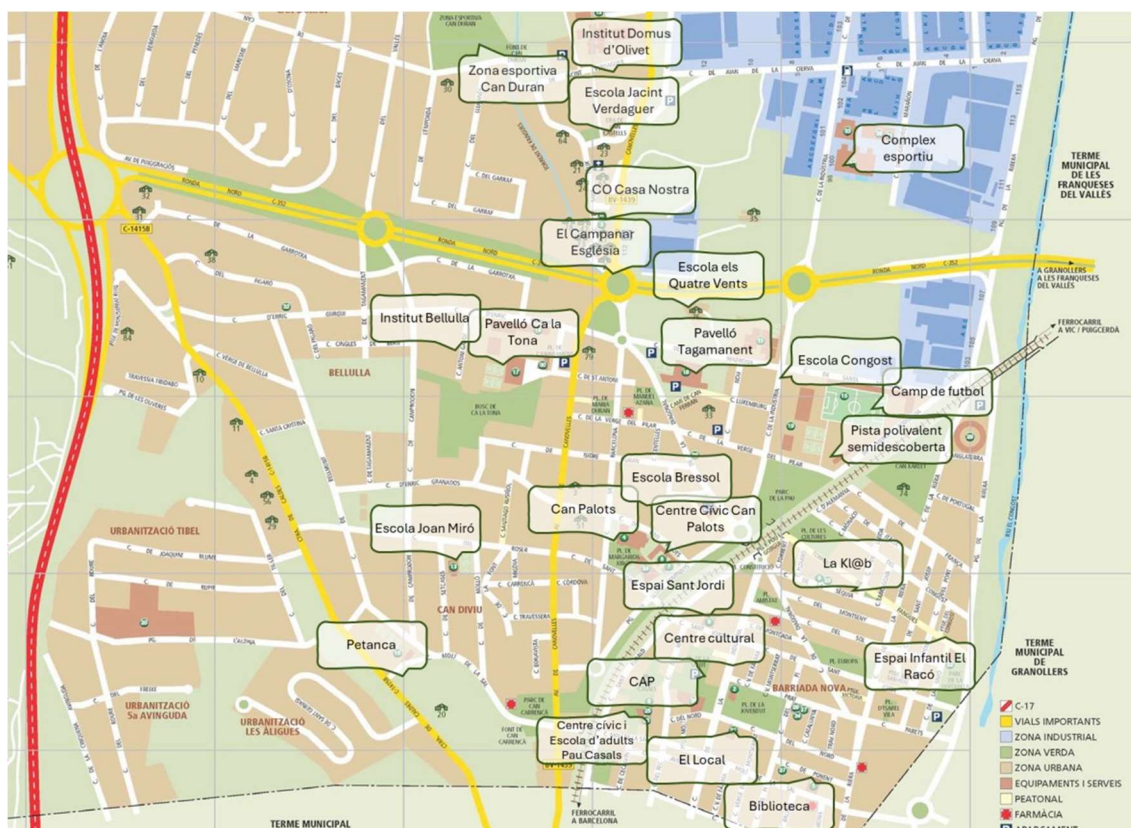
S'han habilitat pàrquings dissuasoris però són insuficients per descongestionar la Barriada Nova. S'ha estudiat la possibilitat de fer pàrquings soterranis però la proximitat del riu ho fa, en principi, desaconsellable (es produeixen filtracions).

6.3. Disponibilitat d'equipaments comunitaris

Els equipaments públics de tipus sociocultural i esportiu fan una tasca molt important de vertebració de la vida comunitària, ja que vehiculen gran part de les activitats grupals que organitzen tant les entitats com les administracions.

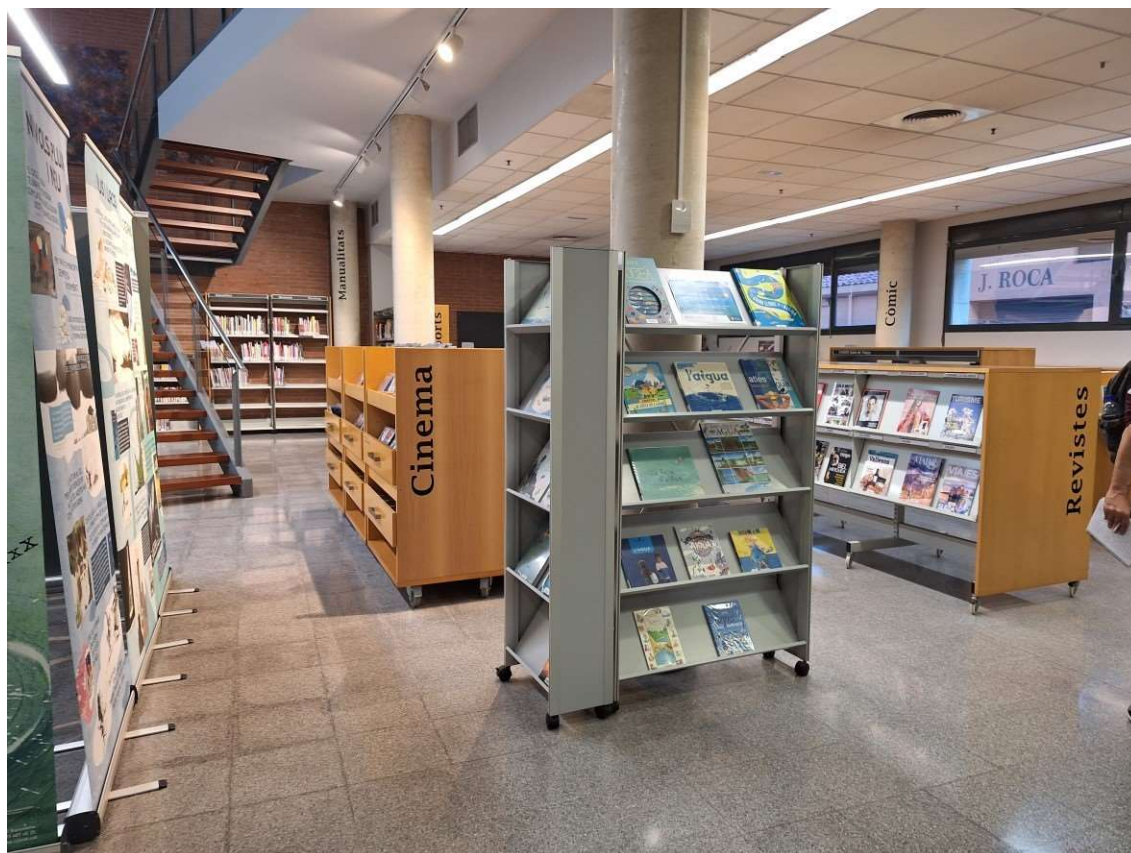
En aquest apartat es fa un recorregut pels equipaments socioculturals i esportius més rellevants en la vida comunitària de Canovelles. S'hi fa inicialment una descripció i posteriorment s'hi valoren alguns indicadors qualitatius.

Mapa 3. Principals equipaments de Canovelles

Font: Elaboració pròpia

Biblioteca Frederica Montseny

Font: D-CAS

La Biblioteca Frederica Montseny és un espai de referència a nivell cultural i social per a pràcticament tota la població.

A més del servei de biblioteca, s'hi ubiquen en ella altres activitats culturals i educatives de gran interès comunitari, com Club de lectura, Grup de reforç educatiu, Espai de la dona, etc.

Can Palots

Font: D-CAS

L'equipament de Can Palots és un espai polivalent que ubica el Teatre-auditori i que, a més, disposa de múltiples espais que es cedeixen a les entitats de Canovelles per fer activitats i per reunir-se. És un espai amb una programació molt rica d'activitats.

Centre cívic – Casal de gent gran de Can Palots

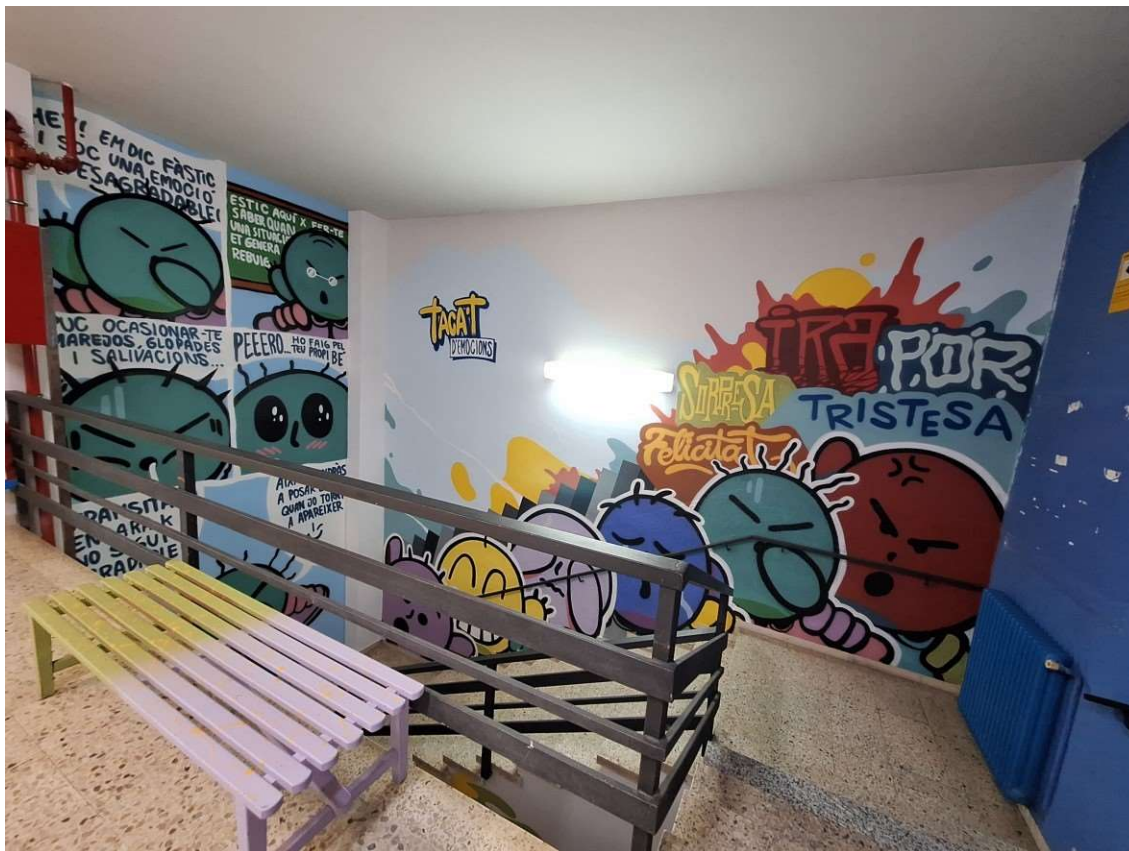
Font: Ajuntament de Canovelles

El Centre cívic de Can Palots és un equipament de la Generalitat de Catalunya. Tradicionalment havia estat Casal de gent gran si bé actualment fa programació per a totes les edats.

La seva programació inclou activitats pròpies i activitats programades per entitats a qui es cedeix l'espai. El Centre cívic és seu de l'Associació de Gent Gran, que fa moltes activitats en l'espai.

El Centre cívic disposa de cafeteria i servei de restaurant, sent aquest un gran motor de vida comunitària a l'equipament.

El Local

Font: D-CAS

El Local és l'equipament juvenil per excel·lència de Canovelles. Funciona com a centre d'iniciatives juvenils i la seva programació d'activitats sorgeix majoritàriament de les propostes de grups de joves.

El Local funciona des de fa dècades i té molta rellevància comunitària per a Canovelles, ja que en ell s'han iniciat en la participació joves que després han esdevinguts líders polítics i associatius del municipi.

Centre cultural

Font: Google Street View

El Centre Cultural, ubicat a la Plaça Joventut és la seu de múltiples serveis i programes de tipus sociocomunitari, com:

- El SIAD
- El Servei de Mediació
- Tallers diversos per a gent gran (al matí) i infants i adolescents a les tardes.

Part de la seva activitat està orientada a col·lectius en risc d'exclusió derivats per Serveis Socials.

Espai familiar El Racó

Font: D-CAS

L'espai familiar El Racó acull a mares amb infants petits, normalment no escolaritzats a l'Escola Bressol, derivades generalment de Serveis Socials. S'hi fan activitats comunitàries de criança amb les mares.

Centre obert Casa Nostra

Font: Ajuntament de Canovelles

Centre sociofamiliar per a famílies amb infants de 3 a 12 anys. S'hi fan moltes activitats comunitàries com tallers familiars, celebracions culturals, etc. A diferència d'altres equipaments socials, està ubicat a la zona de l'Església i del Campanar, fora del nucli urbà.

Casal Kl@b jove

Font: D-CAS

El Casal Kl@b és un espai d'acompanyament per a adolescents entre 12 i 16 anys on es realitzen activitats de reforç escolar, tallers, activitats físiques i sortides. Funciona com a centre obert per adolescents.

Equipament de Pau Casals

Font: D-CAS

Equipament de la Generalitat de Catalunya on s'hi ubiquen:

- **Oficina d'Afers Socials i Famílies:** oficina d'informació i gestió de totes les prestacions del Departament de Drets Socials.
- **Casal cívic Pau Casals:** amb oferta de tallers diversos, Programa per a Joves, Programa Jugar i descobrir (ludoteca de tarda, on assisteixen principalment famílies immigrades), Casalet d'estiu, exposicions, conferències i celebració de festivitats senyalades.
- **Centre de Formació d'Adults** (del Departament d'Educació de la Generalitat): espai d'alfabetització i educació bàsica reglada per adults. S'hi fan també classes de català i castellà. Els seus alumnes són predominantment d'origen estranger.

Escoles i instituts de Canovelles

Canovelles disposa d'una xarxa de centres educatius per a infants i adolescents formada per:

- Escola bressol Marta Mata
- Escoles de 2n cicle d'infantil i primària: Congost, Quatre Vents; Joan Miró, Jacint Verdaguer.
- Instituts: Bellullà i Domus d'Olivet

Zona del camp de futbol i pista poliesportiva

Font: D-CAS

La zona del Camp de futbol i la pista poliesportiva és un espai esportiu que connecta amb el pati de l'Escola Congost.

La pista poliesportiva és un espai molt demandat per fer tot tipus d'activitats i entrenaments dels clubs. Els caps de setmana i de juny a setembre s'obre al públic i compta amb educadors socials. Tanmateix, entre setmana és utilitzada per grups d'adolescents que salten la tanca per jugar lliurement a pilota. S'han pujat les tanques per evitar aquest ús lliure de les pistes, si bé hi ha disparitat d'opinions sobre la gestió dels usos d'aquesta pista per tal d'afavorir la inclusió.

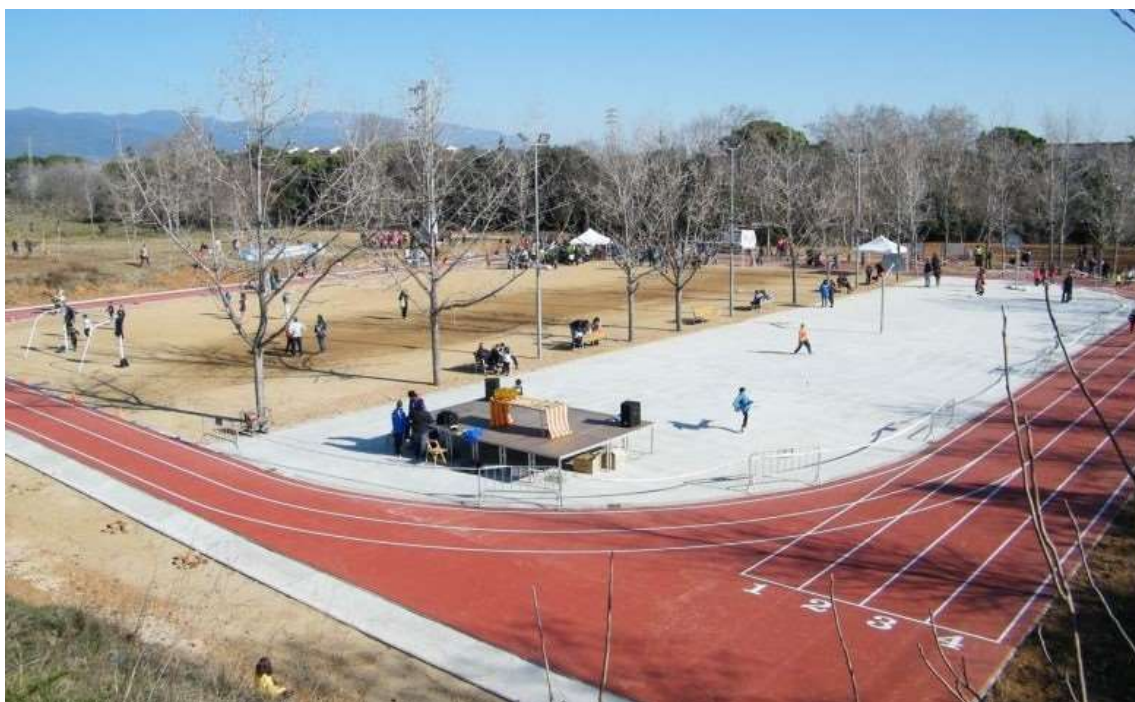
Pavelló Ca La Tona i Tagamanent

Font: D-CAS

Els pavellons de Ca la Tona i Tagamanent són dos recintes coberts on es fan els entrenaments i partits dels principals clubs esportius de Canovelles.

Zona esportiva Can Duran

Font: Ajuntament de Canovelles

La zona esportiva de Can Duran és un espai de lliure accés que disposa de camp de futbol i pistes d'atletisme. És un espai molt valorat i amb molt ús, si bé queda retirat del nucli urbà.

6.4. Valoracions dels equipaments comunitaris de Canovelles

A. Acció inclusiva i comunitària dels equipaments

Hi ha una molt bona valoració de l'acció socioeducativa i d'inclusió que fan els equipaments de Canovelles:

Espais sociofamiliars i educatius

L'espai infantil El Racó, el Centre Obert Casa Nostra, La Kl@b i l'equip d'educadors de medi obert treballen de manera comunitària amb les famílies vulnerables, creant vincles entre elles de suport mutu, potenciant la seva autonomia i capacitat en la criança. Són recursos que treballen en xarxa amb altres agents socials implicats en la inclusió social.

Els casals i campaments d'estiu aconsegueixen aglutinar població infantil de tots els orígens i crear cohesió a través de tot tipus d'activitats i sortides.

L'estiu 2024 s'ha posat en marxa El Casalet d'Estiu als dos centres cívics, de tipus gratuït. La iniciativa sorgeix de la col·laboració entre Ajuntament, centres educatius i Generalitat i ha tingut molt èxit de resposta.

Biblioteca

La Biblioteca dinamitza múltiples activitats comunitàries entorn a l'educació i la cultura per a diferents públics: reforç escolar, clubs de lectura per a diferents edats, servei comunitari d'alumnes d'institut, mesures penals alternatives amb els jutjats, teatre amb dones gitanes, etc.

Representa un espai obert, socialitzador i segur per a tothom. Aconsegueix atraure a una gran diversitat de públics gràcies a una àmplia pluralitat de programes i serveis i al fet de ser un espai que resulta atractiu i acollidor per al conjunt de la població.

SAE (Servei d'Activitats Esportives)

Hi ha un reconeixement unànime del paper clau de l'activitat esportiva a Canovelles com a motor de vinculació comunitària.

La regidoria d'esports dona suport a les entitats esportives per a què desenvolupin les seves nombroses activitats. Addicionalment organitza activitats pròpies d'interès públic amb objectius de salut, educació, envelliment actiu, discapacitat, etc.

Destaca el SAE (Servei d'Activitats Esportives) des d'on es gestiona un programa d'extraescolars esportives gratuïtes consolidat a les escoles i que aconsegueix una funció integradora de primer ordre en la població infantil.

L'acció esportiva aconsegueix vincular a un gran espectre d'infants fins els 12 anys gràcies a l'esport escolar gratuït i els casals però a partir d'aquesta edat hi ha una

desvinculació, especialment d'adolescents immigrants, gitanos i noies, lligada també a la progressiva desvinculació escolar.

A més del SAE, la regidoria d'Esports gestiona també el projecte EINA de pràctica esportiva de persones amb discapacitat i el programa Joves i Esports, que aconsegueix vincular molts joves al lideratge de les entitats esportives, esdevenint agents comunitaris actius.

S'ha aconseguit un model de casals d'estiu esportius que fomenten la cooperació entre entitats i la cohesió entre els infants.

L'activitat "Caminades" gestionada pel SAE (Servei d'Activitat Esportiva), potencia molt la relació entre la gent perquè després continuen caminant de forma autogestionada. Des del CAP fan moltes derivacions a les caminades, sobretot de gent gran.

El Local

El Local aglutina una gran diversitat d'activitats i treballa en medi obert per vincular els joves i fomentar la seva iniciativa en l'organització d'activitats.

Tot i així, la iniciativa juvenil que ha de ser motor de la programació del Local és actualment dèbil, segons l'opinió del personal tècnic referent del servei.

El CAP

El CAP desenvolupa acció comunitària vinculada a la salut a través de l'**equip interdisciplinari de salut comunitària** que integra una referent de benestar emocional, una nutricionista i una fisioterapeuta (les tres noves figures de l'atenció primària). Aquest equip, juntament amb la infermera comunitària i la llevadora, fan múltiples activitats grupals en col·laboració amb el Centre Cívic, escoles, etc.

Prescripció social

El CAP i l'Ajuntament estan impulsant conjuntament la prescripció social, que consisteix en 'receptar' activitats comunitàries a aquelles persones per a les quals pot representar una millora en salut.

La prescripció social és una acció comunitària central del CAP. S'ha potenciat molt en els últims dos anys, gràcies a especialitzar dues TCAI (Tècniques en Cures Auxiliars d'Infermeria) en aquesta funció de prescripció i al treball conjunt amb l'Ajuntament.

Els professionals sanitaris poden fer una derivació a aquesta figura, la qual consulta la web d'actius en salut i fan una cerca conjunta amb la persona sobre els seus interessos i el que li pot anar bé. En aquesta consulta també es fa una valoració del suport social de la persona. Un cop feta la prescripció es fa un seguiment als 15 dies (per veure si s'han pogut inscriure en l'activitat), als 3 mesos (per veure si l'han realitzat o s'han involucrat) i als 6 mesos (per fer una valoració de suport social i de percepció de salut). S'observa que hi ha molta millora quan es torna a valorar.

S'observa que, gràcies a la derivació a activitats grupals a través de la prescripció social, les persones sovint es retrobem amb coneguts i també fan noves relacions. Sovint les persones acaben creant una relació fora de l'activitat.

Finalment, la prescripció facilita el desenvolupament d'una xarxa de relació entre entitats, equipaments CAP i Ajuntament, a través de la Taula de salut, on s'està treballant la prescripció social.

Dins de l'àmbit de la salut comunitària, a Canovelles hi ha també el **Grup Bonsai**, que és un grup de dones que han patit càncer de mama. Fa molts anys que funciona i està liderat per una metgessa del CAP i una TCAI (Tècnica en cures auxiliars d'infermeria en l'Atenció Primària). Fan trobades setmanals i fan activitats d'auto cura i lúdiques. Amb elles també s'organitza una activitat per al Dia Internacional del Càncer de Mama.

Les activitats de salut comunitària tenen un perfil participant amb predomini de dones autòctones, de mitjana edat cap amunt i de nivell socioeconòmic baix. En canvi, hi ha molt poca participació de dones d'altres ètnies (dones marroquines i gitanes només hi participen de manera puntual). També hi ha poca participació d'homes.

Des del CAP manifesten que els costa molt que la població immigrada participi en les accions comunitàries. En part per la barrera idiomàtica però també per l'aïllament social: detecten dones recent migrades aïllades perquè no tenen feina i no coneixen a ningú, i el marit no facilita aquesta integració comunitària.

Centres cívics de Can Palots i Pau Casals

Els centres cívics de Can Palots i Pau Casals tenen la directriu per part de la Generalitat de treballar per la inclusió social de manera prioritària. S'està intentant ampliar els recursos disponibles a aquestes centres cívics per tal que pugin desenvolupar programes d'inclusió.

Els centres cívics tenen algunes activitats tipus tallers que es presten a generar diàlegs i cohesió entre els participants. Per exemple:

- “Teixim i parlem” (Associació de la Gent Gran)
- Espai de la petanca (Associació de la Gent Gran)
- Taller de pintura (Associació de la Gent Gran)
- Taller de memòria (Casal Cívic)

Algun dinamitzadors de tallers estan sensibilitzats amb el fet que l'activitat ha de servir per crear inclusió social i relacions comunitàries. Per això, preveuen moments per quedar més enllà de l'activitat, celebrar, dinar conjuntament, etc.

El servei de cafeteria i menjador del Centre Cívic de Can Palots és un espai de trobada informal on es generen moltes relacions i dinàmiques que no tenen que veure amb les activitats del centre. Afavoreix molt la participació, la inclusió i el sentiment de pertinença.

Està previst que els centres cívics habilitin una aula tecnològica per reduir l'esclatxa digital.

El perfil de participants de les activitats dels centres cívics està bastant segregat per raó de gènere - amb predomini d'activitats amb gran majoria de dones. No hi ha quasi presència de persones immigrants en les activitats tipus taller, més enllà d'aquelles portades per associacions o programes enfocats a aquest col·lectiu o a persones en risc d'exclusió.

Com a feblesa, es destaca també que els usuaris dels centres cívics tendeixen a adoptar un rol de consumidor de les activitats, si bé han sorgit iniciatives dels usuaris que van

més enllà i que generalment tenen a veure amb fer mostres i exhibicions obertes de les habilitats o obres que creen en els tallers.

El Centre Cívic Pau Casals ha fet un reglament de règim intern que contempla dos òrgans de participació: Taula de persones participants i Comissió d'activitats. Aquest model de participació s'està plantejant també com a possibilitat al centre cívic de Can Palots.

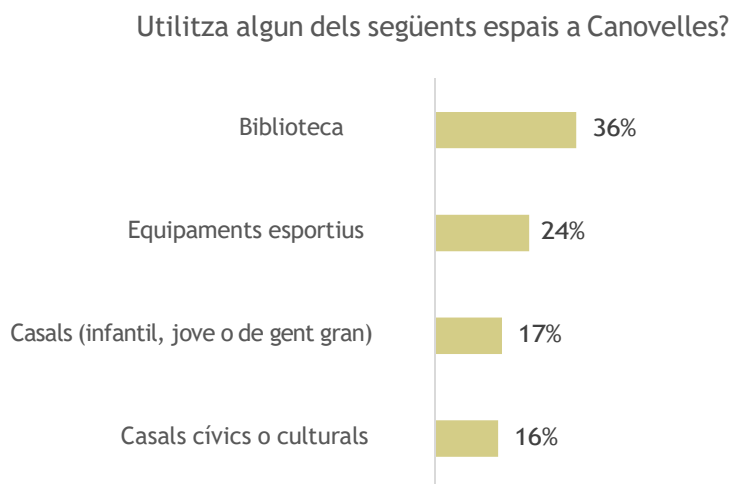
Serveis Socials

Des de Serveis Socials es fan grups de persones cuidadores i es crea una xarxa de persones que viuen aquesta situació tan estressant i solitària. També s'està impulsant la iniciativa 'Nexes' contra la solitud no volguda.

La prescripció social és una gran oportunitat per vincular a persones vulnerables a recursos comunitaris. Es veu necessari desenvolupar un major treball conjunt entre CAP i Serveis Socials per a la prescripció social.

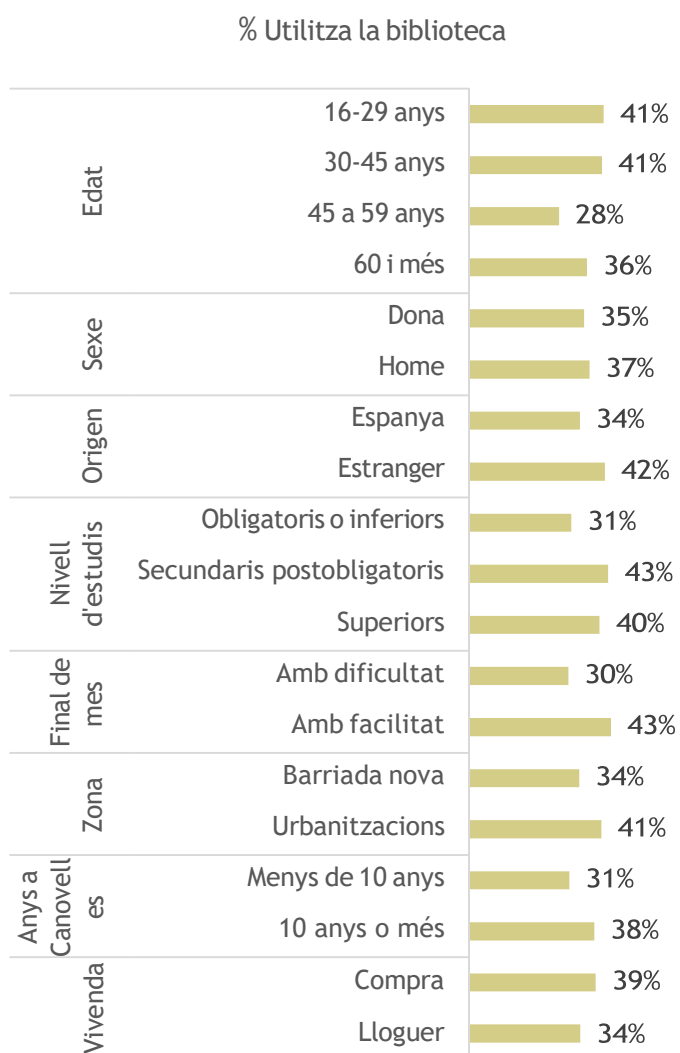
B. Ús i diversitat social en els equipaments

Segons l'enquesta ciutadana, l'equipament més utilitzat per la població adulta de Canovelles és la Biblioteca, seguida dels equipaments esportius, els religiosos i els educatius. Els casals infantils, jove i de gent gran, així com els casals cívics tenen un ús més minoritari.

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

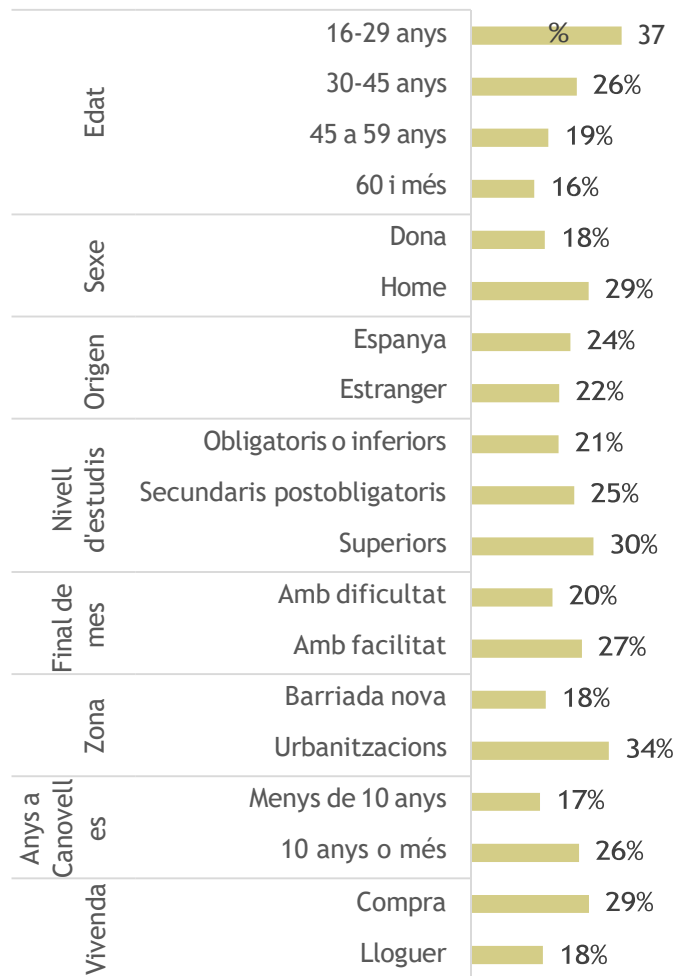
La biblioteca destaca per un ús bastant divers socialment, si bé baixa una mica en el grup d'edat entre 45 i 59 anys.

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Pel que fa als equipaments esportius, l'ús es concentra en població jove, la qual fa un ús més intensiu. En l'edat adulta sí s'observen algunes desigualtats en el seu ús, per raó de situació socioeconòmica i de gènere.

% Utilitza equipaments esportius

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Des del punt de vista tècnic, l'ús social dels equipaments reflecteix dinàmiques de segregació presents en la societat en general. Els punts febles en la diversitat social dels equipaments que s'han destacat són els següents:

- Dinàmiques de segregació social en funció de l'origen en la participació d'activitats juvenils organitzades des del Local.
- Abandó de la pràctica esportiva de les noies a partir de l'adolescència, especialment de la pràctica esportiva en equips. De manera específica, es noten a faltar més equips de futbol femení.
- Baixa participació social de població d'origen estranger en la programació de tallers dels centres cívics.
- Baixa participació dels homes en la programació de tallers dels centres cívics.

- Si bé s'estan aconseguint fer activitats comunitàries i culturals amb població gitana, no s'està aconseguint que hi hagi activitats interculturals entre població gitana i paya.

C. Civisme i convivència en els equipaments

Els events esportius, especialment de futbol, son escenari d'actes d'incivisme a les grades per part del públic. S'ha creat una comissió específica per actuar contra aquesta realitat.

Alhora, les instal·lacions esportives, per exemple la pista poliesportiva són objecte de vandalisme recurrent que porta implícit un desafiament a l'Administració i a la societat. Part d'aquests actes vandàlics tenen a veure amb el tancament de les pistes i la seva regulació horària. Recentment s'han generant vies d'interlocució amb els autors d'aquests actes vandàlics i s'està arribant a acords d'obertura de les pistes que estan millorant la situació de conflicte i malestar.

6.5. Participació social i associativa

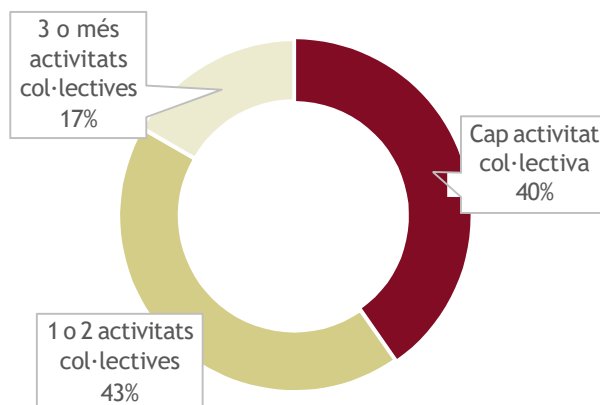
La inclusió social té una dimensió material (condicions de vida), una dimensió de relacions social (veïnals, familiars, amistoses, comercials, laborals) i una **dimensió pública de participació grupal i associativa**.

En aquest apartat analitzem com és la vinculació de la població de Canovelles a activitats grupals i a associacions del municipi.

A. Pràctica d'activitats col·lectives per part de la població

La major part de la població de Canovelles practica algun tipus d'activitat en grup (60%), mentre que un 40% no fa cap activitat d'aquestes tipus.

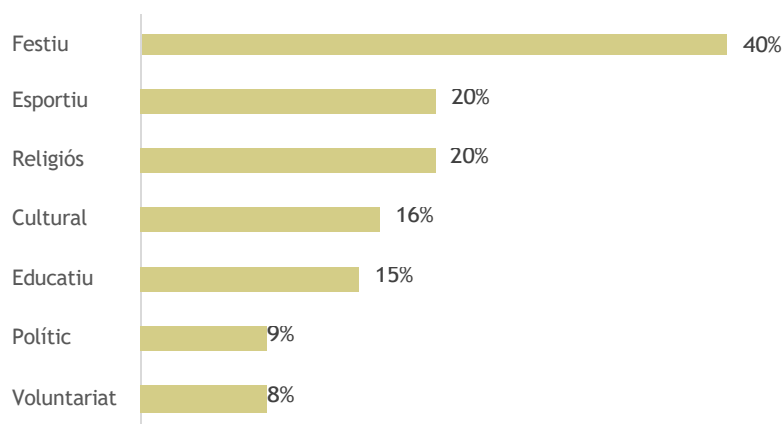
Practica a Canovelles alguna activitat en grup?

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

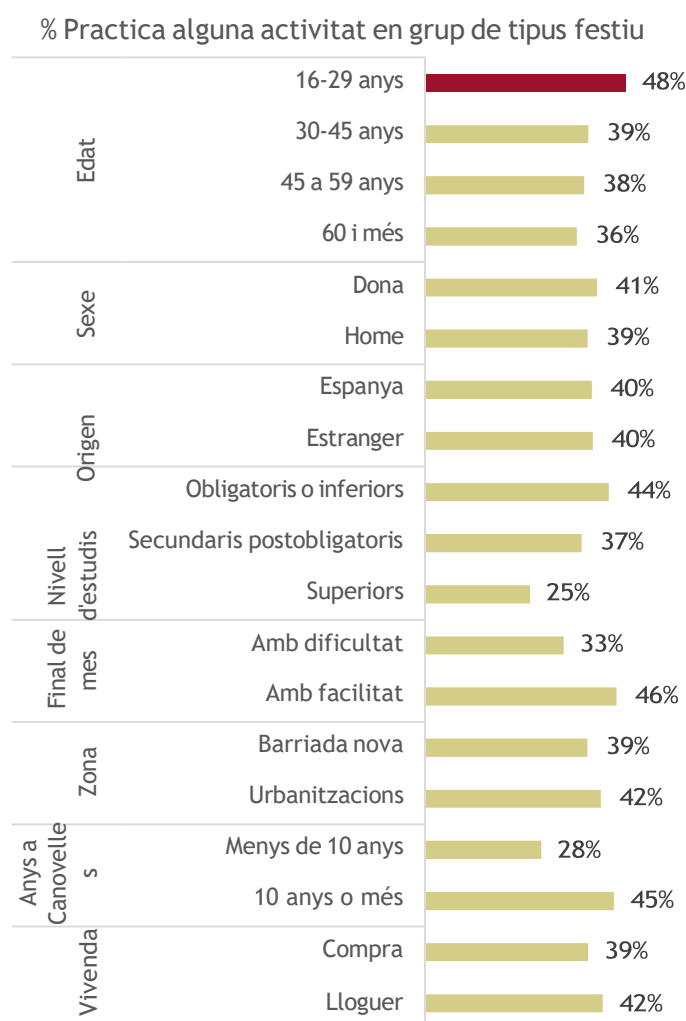
Les activitats grupals on més es participa són les de tipus festiu, seguides de les esportives i religioses. En quart i cinc terme trobem les activitats culturals i educatives, mentre que les activitats polítiques i de voluntariat són les més minoritàries.

Practica a Canovelles alguna activitat en grup de tipus...

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

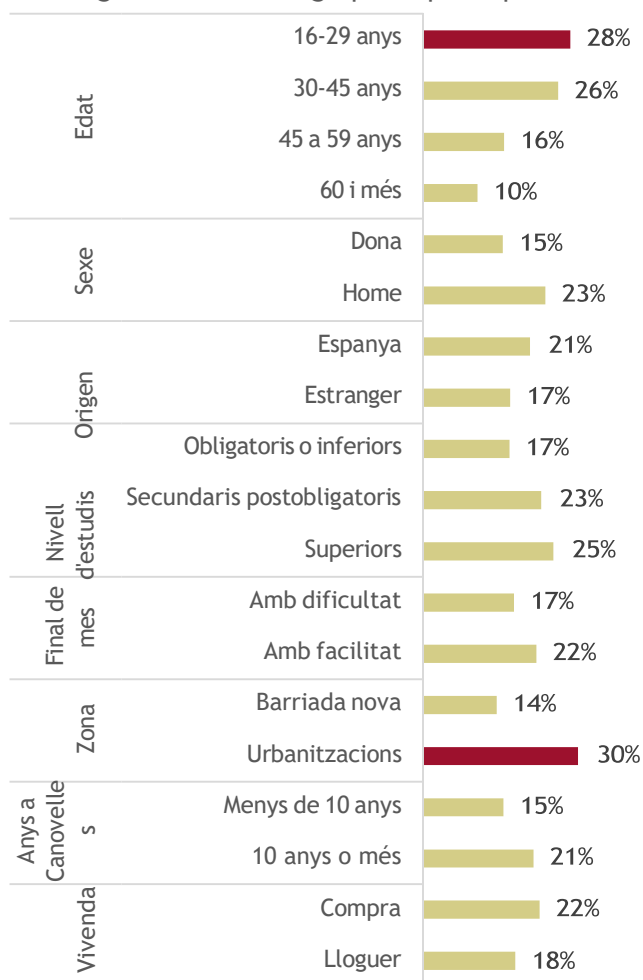
La participació en activitats festives col·lectives és important en tots els grups socials i les desigualtats socials de participació no són pas accentuades, si bé sobresurt més participació en joves i menys en persones amb estudis superiors i que porten poc temps a Canovelles.

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

La participació en activitats esportives en l'etapa adulta presenta més contrastos socials. És especialment important per als joves i també per a les persones amb una situació econòmica estable. La pràctica és més elevada en homes i també en les persones que viuen a les urbanitzacions. Per contra, hi ha menys pràctica esportiva col·lectiva en les persones grans, en les dones, en les persones nouvingudes i les que tenen pitjor situació econòmica. La situació en els infants és diferent, amb un nivell de pràctica elevat i socialment molt igualitari, gràcies a l'oferta extraescolar esportiva gratuïta del SAE.

% Practica alguna activitat en grup de tipus esportiu

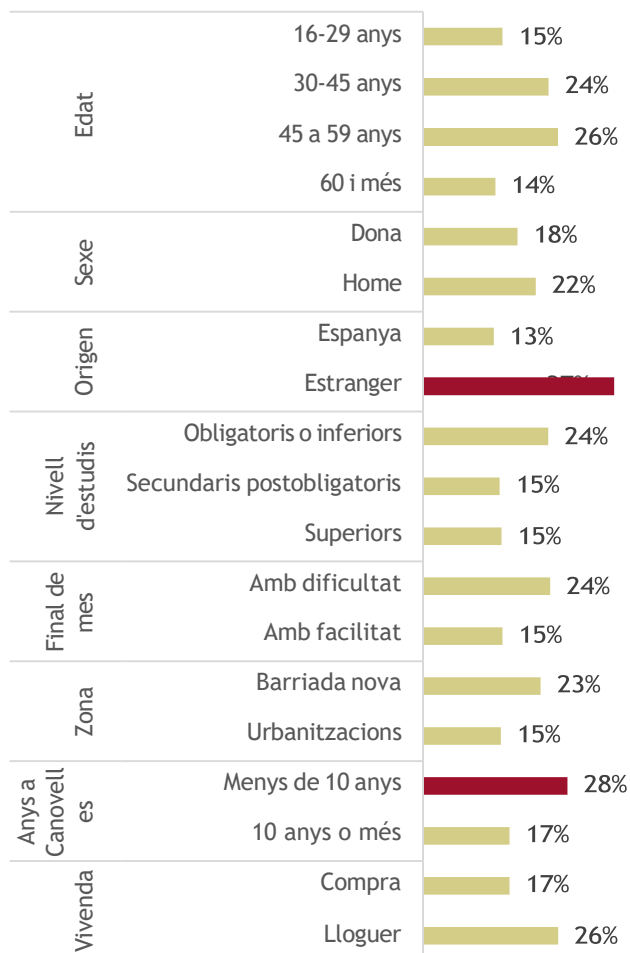

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

La pràctica religiosa a Canovelles emergeix com una pràctica social important. Està protagonitzada per persones d'origen estranger i de mitjana edat. La pràctica religiosa, a més, és especialment freqüent entre la població nouvinguda, indicant que els grups religiosos fan segurament una funció d'acollida important.

Aquest fet senyala la importància de les comunitats religioses a Canovelles. A més de l'església catòlica, trobaríem aquí les diferents mesquites i grups evangelistes de Canovelles.

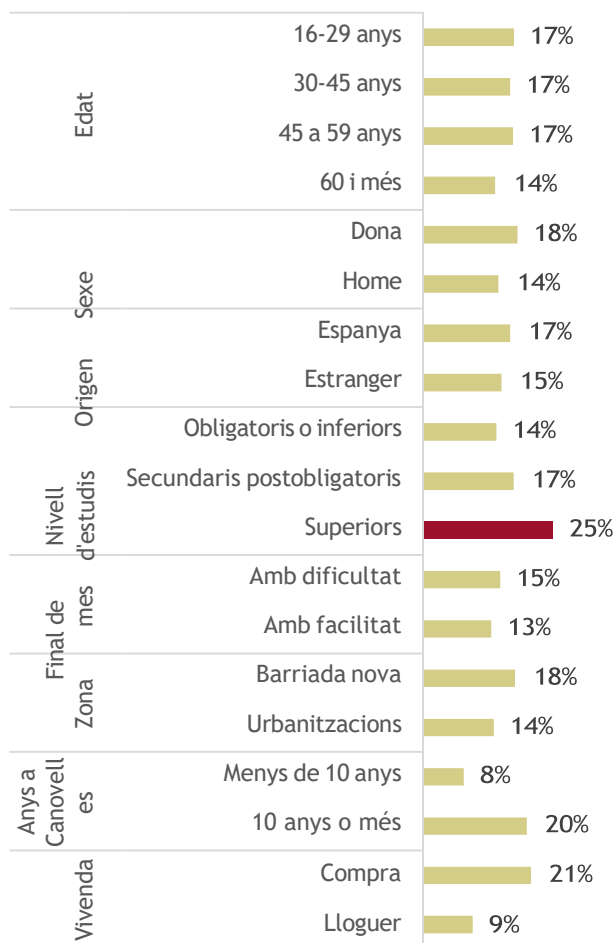
% Practica alguna activitat en grup de tipus religiós

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

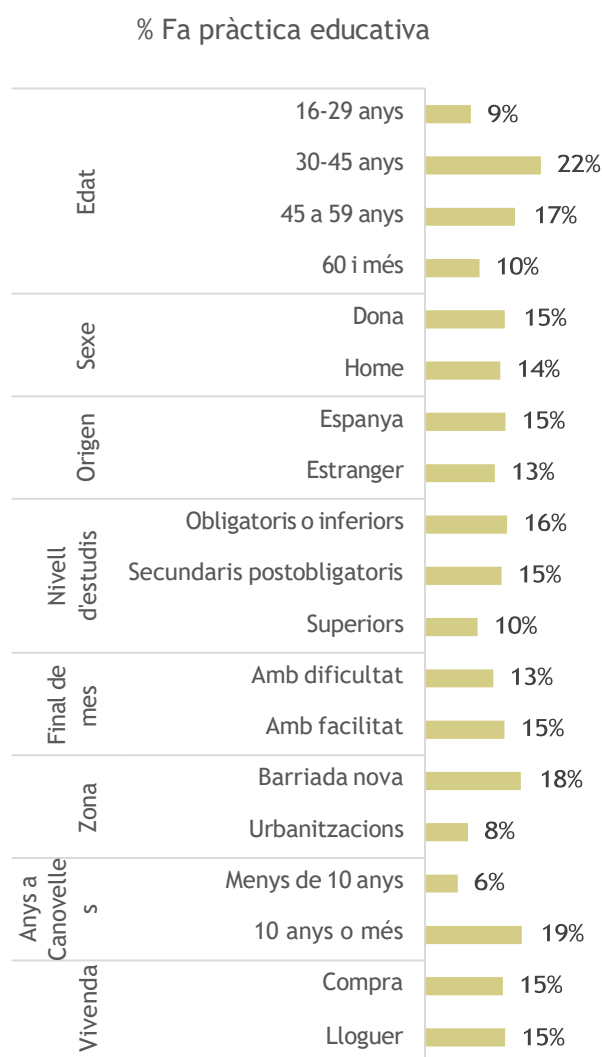
Les activitats de tipus cultural, si bé poden ser de molts tipus, són més minoritàries i en elles trobem públics de totes les edats, sexes i orígens, però que tenen en comú un nivell d'estudis més elevat i una situació econòmica i d'habitatge més estable.

% Practica alguna activitat en grup de tipus cultural

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Seguidament en importància, trobem les activitats educatives. Aquestes inclouen activitats per a públic adult i activitats vinculades a l'escolarització dels fills menors d'edat. Per aquesta raó, trobem un predomini de persones entre 30 i 45 anys en aquestes activitats.

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

B. Teixit associatiu

Canovelles es percep com un municipi ric en teixit associatiu. Aquesta ha estat una afirmació unànime recollida durant el treball de camp.

El teixit associatiu de Canovelles es concentra en l'àmbit esportiu i cultural, el qual vertebrava gran part de la vida comunitària. Les dues regidories respectives d'esports i cultura catalitzen, per aquest motiu, la relació amb el teixit associatiu.

En comparació, el teixit associatiu en l'àmbit educatiu (AFA), social, juvenil i immigrant és més minse i debilitat.

A 2024, el teixit associatiu actiu de Canovelles es compon d'un total de 52 associacions entre les quals en trobem de tipus cultural, esportiu, social, veïnal, educatiu, de salut i de comerç:

Taula 1. Llistat d'associacions del tercer sector de Canovelles

Entitats culturals	Entitats esportives	Entitats socials i veïnals	Entitats educatives	Entitats de salut	Entitats de comerç
Comissió Sant Antoni Abat	Club Atletisme Canovelles	Col·lectiu Jove Intoxicades	AMPA Jacint Verdaguer	Associació Xarxa en Rosa	Associació Comerç Actiu Canovelles
Centro Cultural y Recreativo de Andalucía en Canovelles	Associació Motorista Oves'Kan	Assemblea Jove Kndurgnt	AFA Els Quatre Vents	Assorcan	
Pastorets de Canovelles	Club Bàdminton Canovelles	Chic@s Mil	AMPA Joan Miró	Banc Farmacèutic	
Círculo Cultural Stantia	Club Petanca Canovelles	Ass. Sent per mi i jo sento per tu	AMPA Escola Congost		
Colla Ball de Gitanes de LaComi	Club Escacs Canovelles	Camino por la Vida	AMPA Institut Bellulla		
Colla Gegantera de Canovelles	Comissió Sant Antoni Abat (Secció excursionisme)	Associació de Veïns Pau Casals			
Colla de Diables de Canovelles	Canovelles Bàsket Club	Associació de Veïns Barriada Nova			
Agrupació Fotogràfica de Canovelles	Club Handbol Canovelles	Associació de Veïns Joan Miró			
Associació Cultural Canovelles Medieval	Club Esportiu Arc Canovelles	Associació de Veïns Avinguda de Canovelles			
Coral Rosa de Bardissa	Associació Esportiva Escolar Institut Bellulla	Associació de veïns de Can Duran			
Asociación Cultural Amigos por el Baile	BJ Competició Automobilisme	Fundació intermèdia			
Hogar Extremeño de Canovelles	Unió Esportiva Canovelles	Save the Children			
Organització de Músics de Canovelles	ADA	Fundació Reir			
	Kickboxing Muaythai Canovelles	Eines per tothom			
	Nou Tennis Bellulla				

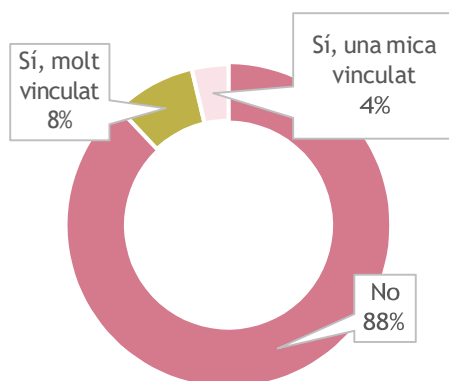
Entitats culturals	Entitats esportives	Entitats socials i veïnals	Entitats educatives	Entitats de salut	Entitats de comerç
Societat Ocellaire Canovelles					

A més de les associacions mencionades, Canovelles disposa d'una parròquia catòlica, dos mesquites en la zona del polígon industrial, dos mesquites més ubicades en pisos en la Barriada Nova (cada mesquita té un públic de procedències nacional diferent), una comunitat evangelista que aplega població gitana i una altra comunitat evangelista amb població no gitana.

C. Associacionisme de la població

Tot i que el grau de participació de la població en activitats col·lectives és prou rellevant, la vinculació directa amb associacions és molt minoritària: només un 12% de la població diu estar vinculat a alguna associació de Canovelles, sigui de manera assídua o puntual.

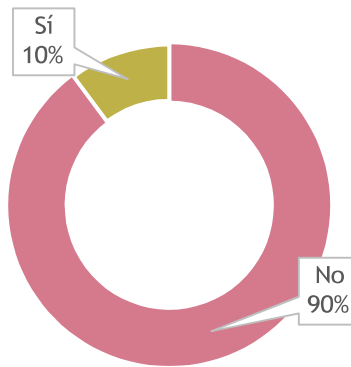
Està vinculat a alguna associació que no sigui de Canovelles?

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Un 10% de la població està vinculada a associacions que no són de Canovelles. Algunes d'aquestes tenen doble vinculació (a associacions de Canovelles i de fora). **En conjunt, un 20% de la població té algun vincle associatiu, sigui amb associacions de fora o dins de Canovelles.**

Està vinculat a alguna associació que no sigui de Canovelles?

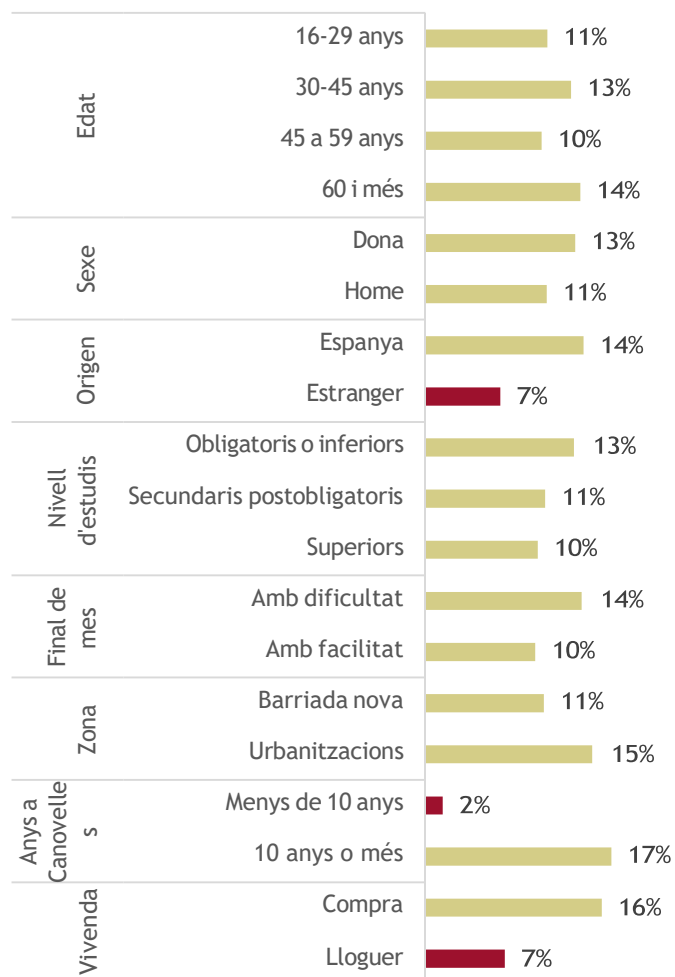
Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

Les associacions a les quals la població està més vinculada, segons han sigut mencionades espontàniament per la població a l'enquesta, són:

- Diable de Canovelles
- Associació de veïns
- Hogar Extremeño
- Associació cívica
- Creu Roja
- Dones gitanes emprenedores
- Casa Andalusia
- Club de Petanca
- Save the Children
- Club de futbol
- Club de bàsquet
- Colla gegantera
- Comerç Actiu
- AFA

El perfil social de les persones vinculades a alguna associació es caracteritza per tenir una residència assentada a Canovelles (més de 10 anys, amb habitatge de compra) i ser d'origen espanyol. També hi sobresurten les persones de més de 60 anys. **Per contra, la vinculació associativa és molt inferior en població d'origen estranger, amb menys de 10 anys de residència a Canovelles i que viu de lloguer.**

% Està vinculat a alguna associació

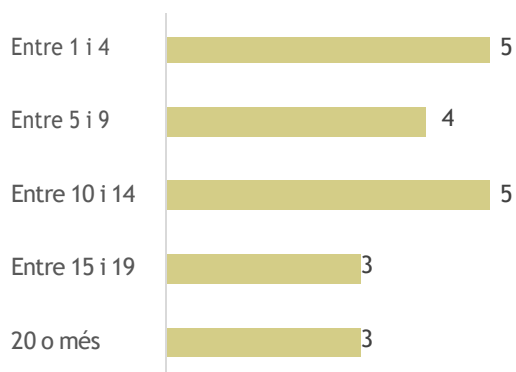

Font: Enquesta d'inclusió de Canovelles, 2024. Mostra n=200

D. Membres de les associacions

Segons l'enquesta realitzada a les entitats, contestada per 22 de 52 entitats (42%), la situació més habitual de les associacions és estar liderada per un grup organitzador de menys de 15 persones (de fet, és habitual que el grup sigui d'entre 1-4 persones o 5-9 persones). Per tant, es pot afirmar que predomina un teixit associatiu impulsat per grups motors petits.

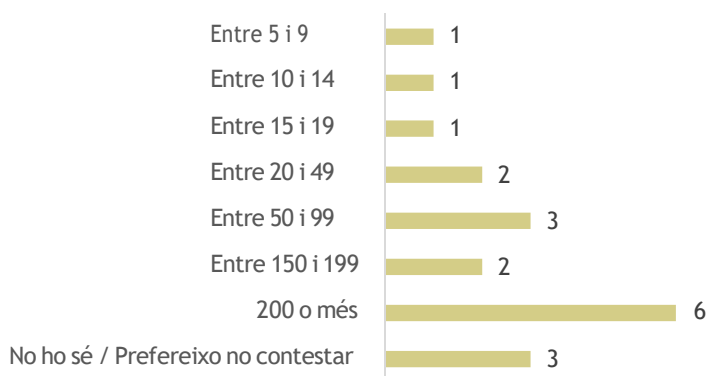
Quantes persones participen activament en l'organització de les activitats de la vostra entitat, aproximadament?

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

El nombre de membres de l'entitat, és a dir, de persones inscrites a l'entitat encara que no formin part del grup organitzador és molt desigual. Trobem entitats amb més de 200 membres, entitats amb entre 50 i 200 membres i entitats amb menys de 50 membres o inclús molt menys.

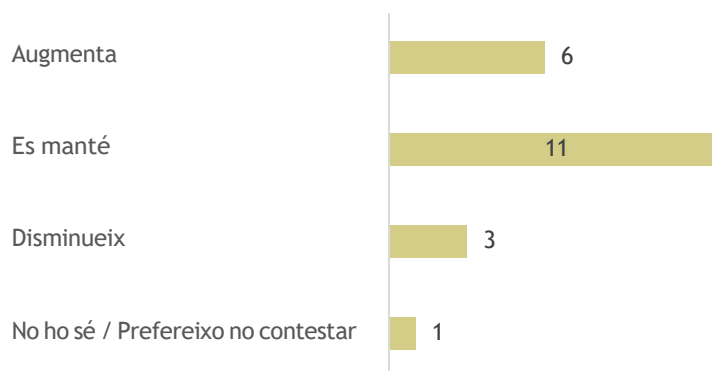
Quantes persones formen part de l'entitat com a membres, aproximadament?

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

La majoria d'associacions que han respost l'enquesta indiquen que el seu nombre d'associats es manté estable (11 casos). Sis associacions afirmen que els seu nombre de membres augmenta i tres que disminueix.

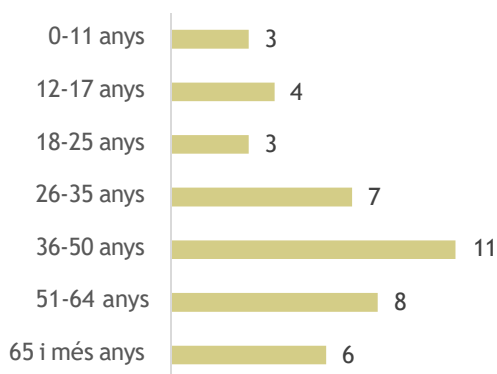
Com evoluciona el nombre de membres inscrits a l'entitat?

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

El perfil d'edats dels membres de les associacions és molt divers quant a edats i, d'alguna manera, segueix el patró de la piràmide d'edats de la població. El perfil d'edat més habitua dels membres de les entitats és el de persones entre 36-50 anys però també hi ha molts membres per sobre i sota d'aquesta edat.

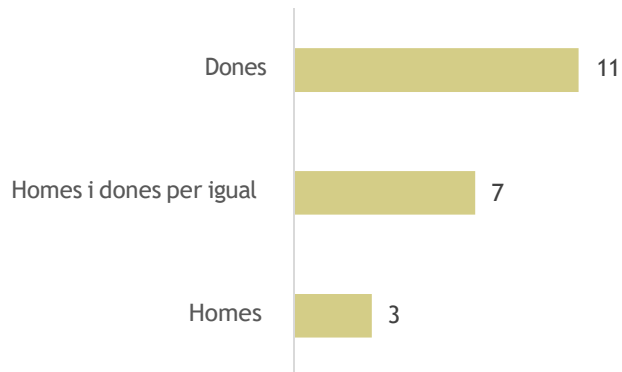
Quines edats predominen entre els membres de la vostra entitat?

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

Pel que fa al sexe, els membres de les associacions són majoritàriament dones. Elles predominen en associacions de tot tipus: educatiu, cultural, social, de salut i esportiu. Els homes predominen en associacions esportives. Hi ha també un gruix important d'associacions amb membres tant de sexe femení com masculí.

Quin sexe predomina entre els membres de l'entitat?

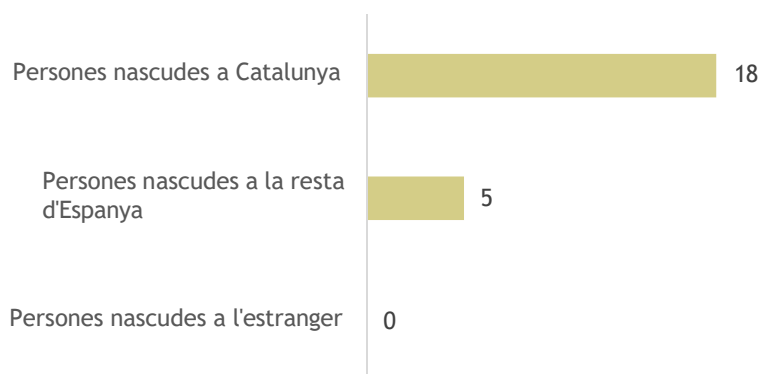
Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

Pel que fa a l'origen dels membres de les associacions, l'enquesta reflecteix una vinculació minoritària de persones estrangeres en el teixit associatiu del municipi. Totes les entitats que han respost l'enquesta manifesten que entre els seus membres predominen persones nascudes a Catalunya o/i a la resta d'Espanya. Cap entitat ha senyalat que en la seva entitat predominin persones nascudes a l'estranger.

Des del punt de vista tècnic i de les pròpies associacions, la vinculació de la població immigrant i gitana al teixit associatiu i a les activitats que aquest organitza es valora com a baixa. D'altra banda, hi ha poques associacions liderades per població immigrant i les que hi ha tenen un nivell de consolidació baix.

Tot i que la vinculació de la població estrangera al teixit associatiu es valora, en general, com a baixa, es reconeix que hi ha una evolució en el temps i que les segones generacions tendeixen a participar més. D'altra banda, hi ha events concrets, com la festa de la interculturalitat o les festes majors, que si aconsegueixen una àmplia participació.

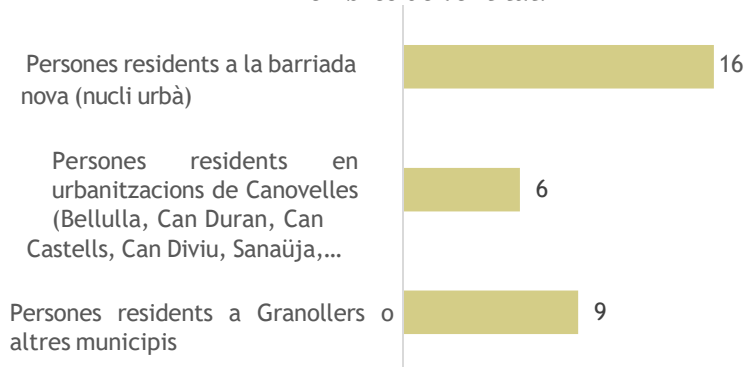
Quin origen geogràfic predomina entre els membres de l'entitat?

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

Finalment, 16 de les 22 entitats que han respost l'enquesta afirmen que els seus membres viuen majoritàriament a la Barriada Nova. Nou de les entitats indiquen que els seus membres són majoritàriament de Granollers o altres municipis. Per últim, 6 de les associacions tenen majoria de membres d'alguna o varies de les urbanitzacions (ex. Comissió Sant Antoni Abat i associacions de veïns específiques de cada urbanització).

Quina zona de residència predomina entre els membres de l'entitat?

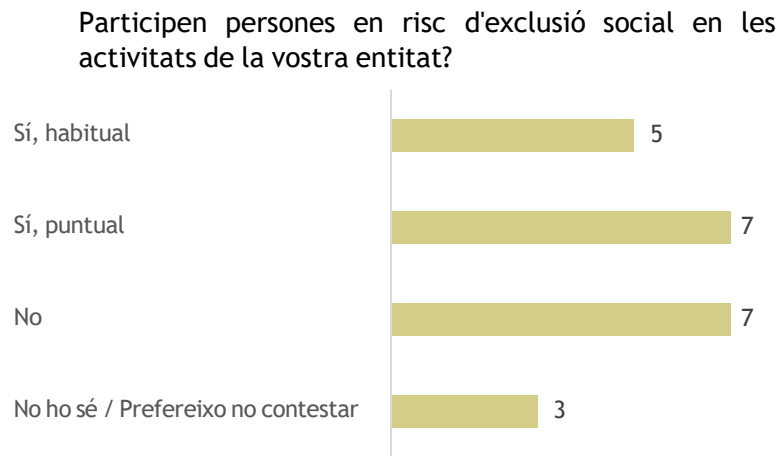

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

E. Pràctiques d'inclusió de les entitats

Aproximadament una de cada cinc entitats afirma que en les seves activitats hi participen de manera habitual persones en risc d'exclusió social, sigui per raons econòmiques i d'origen o per discapacitat i raons de salut. Algunes d'aquestes associacions estan

específicament dirigides a abordar l'exclusió social (ex. Fundació Intermedia o Fundació el Xiprer). Set associacions addicionals afirmen tenir, puntualment, participants en risc d'exclusió, mentre que la resta (10) no tenen o no saben si tenen participants en risc d'exclusió.

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

Les estratègies que utilitzen les associacions per aconseguir que les seves activitats siguin inclusives inclouen en alguns casos adaptacions de les activitats, acolliment de persones derivades per serveis socials, programes específics i descomptes en el preu de les activitats. En d'altres casos, la mesura d'inclusió és simplement que l'activitat sigui oberta a tothom, sense cap estratègia més enllà.

A banda de la possible adaptació de les activitats pròpies, les entitats tenen la possibilitat de vincular-se a projectes municipals inclusius, com el de la prescripció social del CAP. Les entitats poden contribuir a aquest projecte publicant les seves activitats al web d'Actius i Salut de prescripció social. Des del CAP es fan recordatoris a les entitats per tal que socialitzin les seves activitats en el web i mantinguin la informació actualitzada. Aquesta és una fita que poc a poc s'està aconseguint.

Pel que fa al voluntariat, com s'ha vist anteriorment, és una pràctica minoritària entre la població de Canovelles (entorn a un 8% fa algun tipus de voluntariat). Es tracta d'un tipus d'activitat comunitària que sembla estar poc desenvolupada a Canovelles i amb dificultats d'organització:

L'associació Consciència't, de voluntariat social, per exemple, manifesta que les iniciatives voluntàries de suport i acompanyament a persones derivades de Serveis Socials no han funcionat per una coordinació deficient entre Voluntari-Ajuntament-Beneficiari.

Tot i així, sí es destaquen algunes experiències exitoses, com són les crides de voluntariat per netejar el riu Congost i altres espais naturals a través de la iniciativa "Let's Clean Europe". Aquestes crides tenen bona rebuda, contribueixen a integrar població de diferents procedències i donen cabuda a la participació d'empreses del municipi que patrocinen aquestes crides.

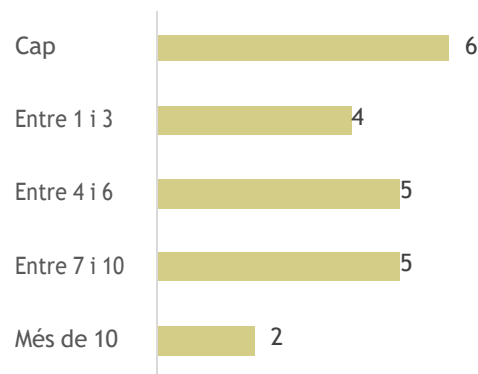
Cal mencionar també la implicació de voluntaris de Canovelles per portar endavant el servei de Banc d'Aliments, en coordinació amb Serveis Socials.

F. Col·laboració entre associacions

La xarxa de col·laboració entre associacions pot considerar-se feble: quasi la meitat de les associacions no col·labora amb cap altra entitat o només amb unes poques (fins a 3). Les entitats que més xarxa de col·laboració tenen són aquelles destinades a fer grans events cap a la ciutadania general, com la Fira Medieval, els Pastorets, les Festes Majors, fires de comerç, etc.

Les entitats amb més xarxa de col·laboracions són les culturals. Les entitats culturals disposen d'una Taula d'entitats culturals que els serveix de punt de trobada i coordinació per portar endavant activitats culturals i festives. Aquest tipus de taula o consell no existeix per altres tipus d'associacions, com podrien ser les esportives.

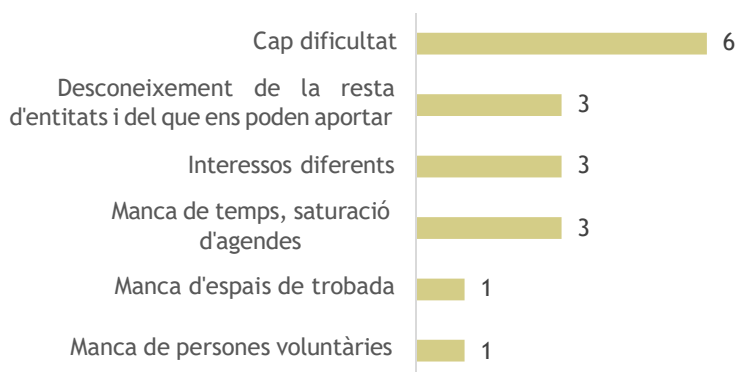
Nombre d'entitats de Canovelles amb les que es col·labora

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

Les entitats que sí col·laboren amb d'altres entitats tenen opinions diverses quant a les dificultats que comporta la col·laboració. Algunes no senyalen cap dificultat mentre que d'altres senyalen dificultats que tenen a veure amb el poc coneixement entre entitats, els interessos diferents i la manca de temps o d'agenda per dedicar a més col·laboracions.

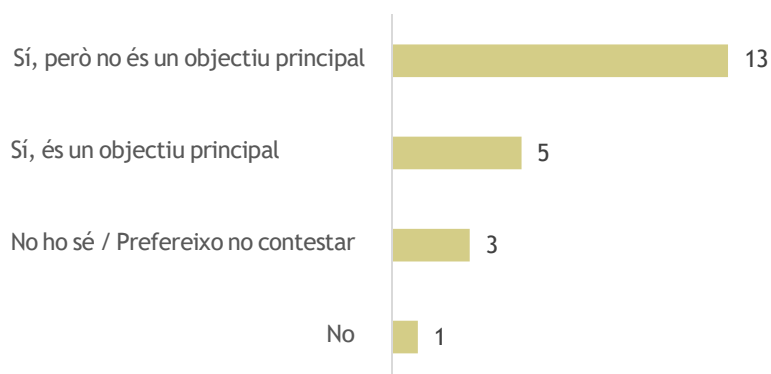
Quines dificultats us trobeu alhora de col·laborar amb altres entitats?

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

Per a la majoria d'associacions, col·laborar en major mesura amb altres entitats és un objectiu desitjable però no prioritari.

Teniu interès en augmentar la col·laboració amb altres entitats en el futur?

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

G. Col·laboració entre les associacions i l'Ajuntament

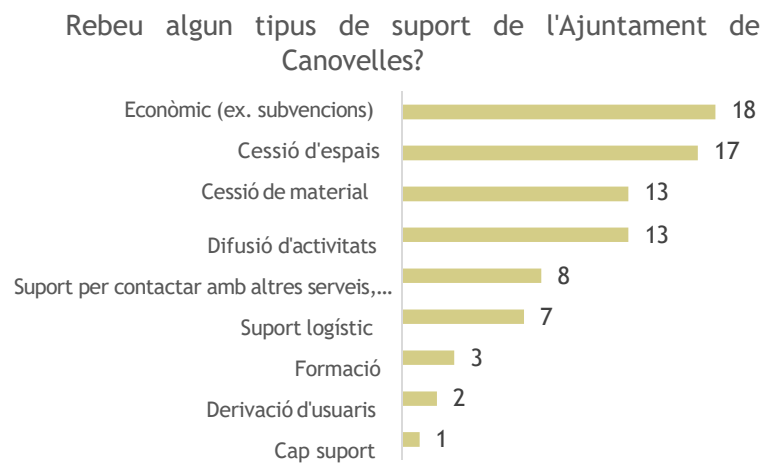
Les associacions perceben un grau alt de suport per part de l'Ajuntament, tant a nivell de subvencions com de cessió d'espais, materials i difusió i visibilització de les seves activitats.

Les entitats reconeixen que l'ajuntament els facilita la cessió d'espais - ex. a Can Palots - per reunir-se però algunes entitats reclamen un lloc estable, tipus hotel d'entitats.

Les associacions també han destacat el suport que reben per fer els tràmits i permisos necessaris per portar endavant moltes de les seves activitats. Aquest tipus de suport és especialment important, ja que, segons el personal tècnic consultat, els requisits burocràtics i tecnològics (permisos, planificació, assegurances, tramitació electrònica, etc.) que han d'acomplir les associacions per fer activitats són una barrera que desincentiva algunes d'elles a fer activitats obertes a la població.

Aquests requisits sobrecarreguen també al personal tècnic de l'Ajuntament, que han d'assistir a les entitats alhora de fer els tràmits.

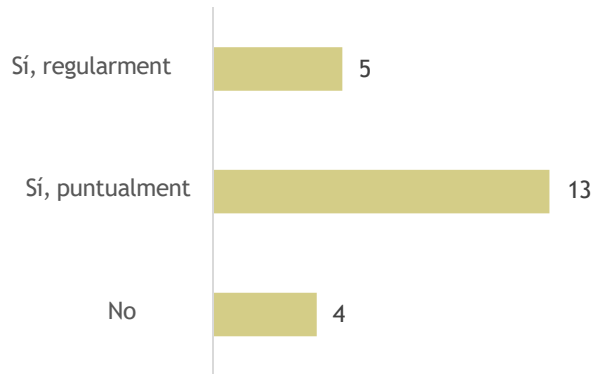
D'altra banda, hi ha un difícil encaix dels grups informals no constituïts en el sistema actual de col·laboració amb l'Ajuntament. Per una banda, es valora la importància d'aquests grups informals i la seva capacitat d'arribar i crear nous cercles de participació social i inclusió. Però, al mateix temps, la normativa els exclou de l'accés a recursos regulats per procediments pensats per als grups constituïts. Amb tot, es reconeix que l'associacionisme s'està transformant i cada cop s'organitza de manera més espontània i per nous canals (ex. xarxes socials), allunyant-se del funcionament tradicional.

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

La gran majoria d'associacions consideren que també elles donen suport a l'Ajuntament en major o menor mesura.

La vostra entitat presta suport a l'Ajuntament de Canovelles en alguna activitat o projecte?

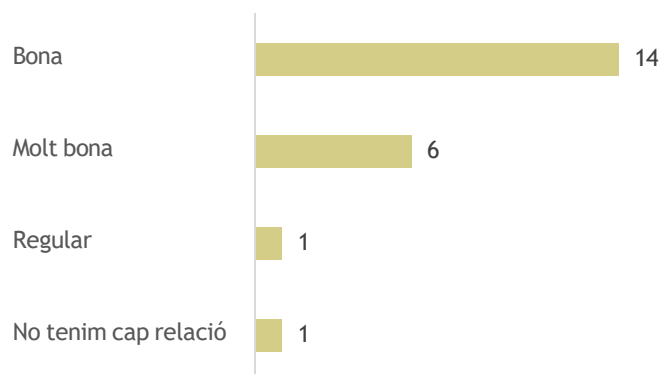

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

Una de les formes de col·laboració més habitual amb l'Ajuntament és la celebració d'efemèrides: El calendari té un ventall d'efemèrides que se celebren amb la col·laboració mútua entre Ajuntament i entitats. Algunes celebracions significatives en aquest sentit, són: Festes Majors, Nadal, Carnaval, Aplec, Sant Jordi, Fira d'Abril, Dia de la dona, Dia contra la violència de gènere, jornada internacional de la pau i del diàleg intercultural. Aquestes efemèrides són una oportunitat per dinamitzar les relacions comunitàries i participatives.

Una dada molt positiva és que quasi la totalitat de les associacions afirma que la seva relació amb l'Ajuntament és bona o molt bona.

Com valoreu, en general, la vostra relació amb l'Ajuntament de Canovelles?

Font: Enquesta a les associacions de Canovelles, 2024. Mostra n=22 associacions

7. Governança: aspectes transversals

En aquest darrer apartat farem referència als punts forts i febles recollits en relació amb aspectes generals i transversals de la governança de la inclusió que es fa des de l'Ajuntament. No s'hi especifiquen aspectes concrets que fan referència a cada àmbit d'inclusió, tractat de manera més específica en els apartats anteriors.

Indicadors:

- A. Acció comunitària de l'Ajuntament
- B. Col·laboració entre regidories
- C. Recursos per a l'acció comunitària

A. Acció inclusiva de l'Ajuntament

L'acció comunitària de l'Ajuntament de Canovelles es concentra en l'àmbit educatiu i de la infància i adolescència. En aquest àmbit troben equipaments, programes i equips humans de gran rellevància per al desenvolupament comunitari i la inclusió com l'Espai Familiar el Racó, el Centre Obert Casa Nostra, La Kl@b, etc.

El Pla Educatiu d'Entorn és un pla consolidat, amb finançament i personal que facilita el treball en xarxa entre agents educatius i socials. Desplega activitats gratuïtes extraescolars, participació familiar i dota els centres educatius amb professionals d'integració i educació social que reforcen el vincle amb les famílies.

Així mateix, s'ha treballat un Pla d'absentisme d'àmbit comunitari i es disposa d'un promotor escolar contra l'absentisme en població gitana.

L'accent en la infància i l'educació és una aposta estratègica ben fonamentada i justificada per la realitat social de Canovelles. Hi ha acord en què cal mantenir aquesta línia i reforçar-la amb plantilla estable.

On àmbit on es veu necessari reforçar el treball comunitari és en l'àmbit de les comunitats de veïns, amb més acompanyament per assolir una millor autogestió, i amb recursos econòmics per aconseguir millores en els edificis.

Un altre focus és l'acollida i assentament de la població. Canovelles és un municipi amb molta rotació poblacional i això suposa un gran repte per a la inclusió social i el desenvolupament comunitari ja que pateix una erosió constant.

Per tant, calen polítiques d'acollida robustes i integrals, alhora que mesures que evitin la volatilitat de la població, amb polítiques d'habitatge que afavoreixen l'accés a un habitatge estable i assequible.

B. Col·laboració entre regidories

Hi ha relacions de col·laboració habituals entre regidories en base a necessitats concretes. Hi ha contacte i predisposició suficient per fer-ho, però no es disposa d'un espai estable de planificació conjunta en l'àmbit comunitari i on es donin a conèixer els diferents serveis i programes que es posen en marxa.

A més, els serveis depenen en mesura creixent d'empreses externes, fent convenient que hi hagi un espai on es posin en coneixement de tothom tots els serveis i s'integri al personal de les empreses en la transversalitat de l'Ajuntament.

C. Recursos per a l'acció inclusiva

El personal tècnic de l'Ajuntament considera que l'Ajuntament té una plantilla tècnica infradotada tant pel fet que hi ha places no cobertes com personal amb baixes de llarga durada.

Es considera que cal un pla de recursos humans que faci una previsió del personal tècnic necessari així com dels sistemes de substitució, per portar endavant les diferents polítiques i plans previstos en l'àmbit de la inclusió.

La manca de personal afecta de manera especial a Serveis Socials però també a d'altres, com, per exemple, la Policia Local. Tant a nivell ciutadà com tècnic es considera que hi ha pocs efectius policials i que, a més, la plantilla és inestable per un nombre elevat de trasllats i baixes laborals. Tot plegat fa que la capacitat d'acció de Policia Local es valori com insuficient, tant pel que fa a la capacitat de control i sanció com a la capacitat de desenvolupar tasques comunitàries i de proximitat.

8. Propostes de línies d'acció

La diagnosi ha permès fer una radiografia dels punts forts i febles de la inclusió a Canovelles en base a una sèrie d'indicadors de guia.

Durant aquesta anàlisi avaluativa s'han recollit també diferents propostes d'actuació per reforçar la inclusió a Canovelles, lluitant contra els factors de risc d'exclusió i aprofitant els recursos d'inclusió existents.

Les propostes poden organitzar-se seguint els grans eixos d'inclusió que han guiat la diagnosi:

- Inclusió material
- Inclusió relacional
- Inclusió ciutadana
- Governança (aspectes transversals)

Il·lustració 2. Àmbits d'actuació en inclusió i acció comunitària

Inclusió material

1 Reforçar totes les mesures de política d'habitatge destinades a crear oferta assequible, estable i digna d'habitatge.

La inestabilitat habitacional va en augment a Canovelles, fent que estigui esdevenint un municipi d'alta rotació de població (estimada en un 30% de la població). El problema de l'habitatge respon a dinàmiques que escapen al control municipal però aquest pot, si més no, reforçar dins de les seves competències una política d'habitatge que faciliti, per una banda, consolidar població i, per una altra, reduir els focus on es concentra la rotació poblacional. Així, podrien fer-se promocions d'HPO i, alhora, plantejar intervencions de xoc en els blocs plurifamiliars que pateixen una major degradació. Tot plegat ha de fer-se dins d'un marc de regeneració urbana de llarg termini.

2 Fer un nou POUM amb mirada social per solucionar dèficits urbanístics i d'habitatge estructurals.

La Barriada Nova arrossega dèficits urbanístics estructurals com la manca d'espais verds suficients, l'alta densitat d'habitatges, el barraquisme vertical, manca d'aparcaments, etc.

Revertir aquestes dèficits obliga a passar per processos de reurbanització que només poden fer-se de manera paulatina i de la mà d'inversions privades en el parc d'habitatges.

Tot aquest procés ha d'estar consensuat, planificat i aprovat en un POUM que guïi a llarg termini els processos de renovació urbana i del parc d'habitatge per revertir els dèficits actuals de la Barriada Nova i generin un context més favorable a la inclusió i la cohesió social.

3 Crear un servei d'acompanyament a comunitats de veïns

Les polítiques de convivència requereixen d'una intervenció cada cop major dels ajuntaments en les comunitats de veïns. Aquest és un espai privat però diversos factors fan aconsellable posar a la seva disposició un acompanyament per part de les administracions enfocat a:

- Millorar la seva organització interna, reforçant la seva capacitat d'autogestió.
- Facilitar obres de manteniment, reducció de barreres arquitectòniques i millora de l'eficiència energètica, aprofitant les subvencions existents.
- Millora de la convivència i civisme a l'interior de les comunitats, especialment en aquelles on es dona una alta rotació de residents o on hi

ha conflictes enquistats.

- Detecció i intervenció en casos de vulneració de drets o exclusió social greu que es donen a l'interior de les comunitats.

L'acció consisteix, en definitiva, en crear un Servei estable amb personal tècnic especialitzat per acompanyar a comunitats de veïns, incloent aquelles de màxima complexitat.

4 Reforçar les mesures d'acollida de la població nouvinguda, creant un circuit integral d'informació, formació i vinculació comunitària.

El volum de població nouvinguda d'origen estranger és elevat a Canovelles i ha augmentat en els darrers anys. La diagnosi mostra que la població d'origen estranger nouvinguda és especialment vulnerable i la seva inclusió social en els diferents àmbits és baixa. A més, part de la població estrangera no disposa de permís de treball. Per aquesta raó, es veu molt necessari reforçar els protocols d'acollida, anant més enllà dels mínims marcats per la Llei d'acollida.

Així, és important reforçar els itineraris d'aprenentatge de la llengua i els itineraris laborals, facilitar l'assessorament legal, els processos de convalidació d'estudis, les nacionalitzacions, assessorar en el reagrupament familiar, l'empadronament, i crear una xarxa de cooperació amb entitats i equipaments per evitar l'exclusió i discriminació social de la població nouvinguda.

5 Crear oportunitats de formació per al treball aptes per a persones que estan tramitant el permís de treball.

Com s'ha dit, part de la població estrangera resident a Canovelles no disposa de permís de treball. Aquesta condició fa que no puguin accedir a la formació ocupacional subvencionada. Amb tot, la formació per al treball d'aquestes persones durant el temps que no poden treballar formalment és important, ja que un cop obtenen el permís generalment deixen de tenir disponibilitat horària per formar-se. Per aquesta raó, es proposa crear cursos prelaborals accessibles a persones que estan tramitant el permís de treball.

6 Mantenir els programes ocupacionals dirigits a persones receptores de rendes no contributives.

Programes com el MAIS (Mesures Actives d'Inserció Social) per a persones destinatàries de la renda garantida de ciutadania i persones en risc o situació d'exclusió social són molt necessaris a Canovelles. Aquests projectes depenen actualment de subvencions anuals. Caldria activar mesures per garantir la continuïtat d'aquests programes.

Inclusió relacional

1 **Mantenir el treball socioeducatiu amb famílies i infància, creant llocs estables d'educadors socials i en medi obert que es mantinguin com a referents en el temps.**

A Canovelles hi ha una trajectòria de treball socioeducatiu en família i infància molt ben valorat. Es disposa de bons programes i equipaments. L'acció que es proposa és assegurar la continuïtat d'aquesta línia de treball, reforçant els equips que la porten a terme: crear llocs de feina estables i amb un reconeixement laboral acord a la importància de la feina que desenvolupen. En aquest sentit, cal garantir que, si aquests serveis es fan a través de licitacions, les condicions de contractació possibiliten aquesta estabilitat i condicions de treball.

2 **Fomentar una major mescla d'origens en les activitats comunitàries juvenils.**

La programació d'activitats juvenils, que sorgeix en bona mesura de la proposta dels propis joves, reflecteix dinàmiques de segregació per raó d'origen, de manera que els joves d'origen immigrant i d'origen autòcton tendeixen a crear cercles de relació diferenciats. Aquesta és una tendència contra la que cal lluitar, assajant noves modalitats d'activitats que puguin generar una major interculturalitat entre els joves.

3 **Vincular el treball comunitari en educació amb altres espais i agents comunitaris de convivència.**

Els espais socioeducatius i familiars existents tenen un bon treball en xarxa amb centres educatius i altres serveis relacionats amb la infància i el risc social. Amb tot, aquesta xarxa podria ampliar-se més i anar més enllà de l'àmbit educatiu i de serveis socials. Així, podria generar-se un major treball en xarxa amb equipaments culturals, clubs esportius, etc. Aquesta diversificació pot afavorir les oportunitats d'inclusió de la infància i famílies en risc d'exclusió social.

4 **Reforçar la prescripció social en sanitat i serveis socials.**

El desenvolupament de la prescripció social gràcies a la col·laboració entre Ajuntament i CAP és un dels majors èxits recents en acció comunitària i inclusió a Canovelles. La prescripció social està donant molt bons resultats, però per ara no arriba a alguns segments de població amb risc d'exclusió social, com dones immigrades en situació d'aïllament. Per tant, calen mesures específiques per arribar a aquestes perfils.

D'altra banda, la prescripció social és una metodologia de treball que va més enllà de l'atenció individual assistencialista. És un model que caldria incorporar també a la tasca de Serveis Socials com a modalitat d'intervenció i acompanyament.

5 Reforçar mesures (no només econòmiques) per afavorir la continuïtat esportiva a l'adolescència.

L'activitat esportiva és un gran punt fort de Canovelles, tant a nivell associatiu com públic. Aquesta activitat aconsegueix un alt grau d'inclusió i participació durant la infància. Malauradament, aquesta dinàmica es perd a partir de l'adolescència, quan comença la desvinculació dels centres educatius i finalitza el programa d'extraescolars gratuïtes. Es proposa idear mesures per aconseguir allargar la vinculació a l'esport i als clubs esportius entre els adolescents durant l'etapa d'ESO, amb mesures que poden incloure facilitats per pagar les quotes però que haurien de contemplar mesures addicionals d'acollida i implicació dels clubs.

6 Reforçar les campanyes de fires i promoció del comerç local implicant comerciants d'origen immigrant.

Hi ha creades algunes dinàmiques molt positives d'interlocució entre l'Ajuntament i el comerç local, com el Cafè-comerç. Així mateix, l'associació Comerç Actiu s'implica en activitats d'interès municipal, com fires, que serveixen tant per dinamitzar la vida social com per promocionar el comerç. Es proposa donar continuïtat i reforçar aquestes línies de treball encetades, aconseguint vincular-hi a comerciants d'origen estranger.

7 Definir una estratègia per abordar el problema del top manta al mercat.

El mercat de top manta i segona ma ha esdevingut un conflicte de gran magnitud i que té relació amb la realitat de l'exclusió social. Cal arribar a un consens sobre com abordar el fenomen, evitant que esdevingui un focus de malestar i estigmatització.

Inclusió ciutadana

1 Planificar una resposta coherent a les queixes veïnals pels sorolls i jocs a pilota.

Des del punt de vista tècnic, hi ha una incongruència entre la voluntat de fer de l'espai públic un espai d'inclusió ciutadana i el fet que la resposta a les queixes veïnals per soroll sigui eliminar mobiliari urbà que permet el joc i la socialització de la població.

Ca arribar a un consens sobre el procediment a seguir alhora de donar resposta a les queixes veïnals per soroll, plantejant mesures de mediació o el millor acondicionament dels espais per evitar molèsties, deixant com a últim recurs l'eliminació de mobiliari urbà o la prohibició de jugar a pilota.

2 Habilitar espais de joc infantil i a pilota en l'espai públic.

La Barriada Nova té una concentració de població infantil i adolescent molt elevada. Aquets infants i adolescents viuen majoritàriament en habitatges molt petits. La seva necessitat d'espais de joc lliure als parcs, places i carrers és especialment elevada. Per aquesta raó, es proposen mesures per habilitar tant com sigui possible espais de joc lliure, compatibles amb el joc a pilota, en la Barriada Nova o els seus voltants.

3 Crear òrgans participatius amb usuaris dels equipaments, per afavorir un rol que vagi més enllà del consum d'activitats.

Els equipaments, com els centres cívics, són espais molt importants de vinculació comunitària. Tanmateix, sovint la població que hi fa activitats adopta un rol d'usuari - consumidor, sense implicar-se en l'organització de les activitats. Per revertir aquesta situació, és necessari que aquestes equipaments generin espais de participació on es convidi i faciliti a la població a proposar activitats, implicar-se en la seva organització i adoptar un rol proactiu en la creació d'oportunitats d'inclusió al municipi. La proposta en aquest sentit és estendre iniciatives com la recentment encetada pel Centre Cívic de Pau Casals, de crear una Taula de participació d'usuaris.

4 Continuar treballant el civisme a les activitats esportives.

Les competicions esportives amb públic són esdeveniments que haurien de ser oportunitats de convivència i cohesió. En canvi, sovint són escenaris on es manifesten discriminacions i conflictes. Per aquesta raó, es veu necessari continuar treballant amb els clubs esportius el civisme a les grades i en tot el que implica l'activitat esportiva.

5 Treballar l'obertura de les entitats a la diversitat cultural.

La població estrangera resident a Canovelles té encara poca vinculació amb el teixit associatiu de Canovelles. A més, són poques les entitats liderades per població immigrant. Per aquesta raó, es veu necessari treballar tant amb les entitats com amb la població immigrant oportunitats i canals per assolir una major diversitat en el teixit associatiu.

Governança

1 Crear un espai de planificació estable en l'Àrea de Serveis a les Persones, alhora que optimitzant espais de trobada.

En general hi ha una bona cooperació entre regidories però es nota a faltar un espai on es plantegi regularment l'estratègia de treball interdisciplinari per a la inclusió i on es pugui posar en comú informació, coneixement i reforçar la coneixença entre els serveis i el seu personal. D'aquesta manera pot aconseguir-se una millor execució de moltes de les polítiques i plans.

2 Fer més intercultural la plantilla dels serveis i equipaments.

La diversitat poblacional de Canovelles no es veu reflectida en el personal dels equipaments, serveis i del propi Ajuntament. La manca de diversitat cultural de la plantilla municipal dificulta l'aproximació a grups de població immigrants i nouvinguts, que són una proporció creixent de la població del municipi. Per aquesta raó, es proposa introduir mesures destinades a facilitar la incorporació de personal públic de diferents orígens culturals.

3 Fer un pla de recursos humans

El personal tècnic de l'Ajuntament considera que cal reforçar les plantilles tècniques i assegurar que hi ha mecanismes de cobertura de places vacants o amb baixes de llarga durada. D'aquesta manera seria més viable l'execució dels projectes. Per aquesta raó es proposa un pla de recursos humans.

4 Reforçar la plantilla de Policia Local amb tasques de suport a la comunitat.

Un dels cossos municipals que es considera pitjor dotat és el de la Policia Local, amb baixes i vacants habituals. La situació de Canovelles requereix abordatges que en molts casos passen per la intervenció de la Policia Local, sigui per sancionar o per fer una intervenció socioeducativa o preventiva. Per aquesta raó, es considera que calen mesures per garantir una plantilla

més estable a la Policia Local.

5 Reforçar la interlocució amb els establiments comercials

El teixit comercial de Canovelles té una gran rellevància en la vida social del municipi. Molts dels seus comerços i establiments de bars són punts d'encontre molt significatius per a la població.

Per aquesta raó, caldria reforçar els canals de interlocució amb el teixit comercial i empresarial, cercant conjuntament espais de cooperació per la inclusió que siguin d'interès mutu i que no tinguin ànim de lucre.

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Sostenibilitat Social, Cicle de Vida i Comunitat

Servei de Convivència, Diversitat, Infància i Persones Grans

Recinte Mundet – Edifici Migjorn 3a planta

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

Tel. 934 022 713 – Fax 934 022 714

s.convivencia.divers@diba.cat www.diba.cat